

NR. 6 2020 100. ÅRGANG

KAN BLI DEN NYE OLJEN

for Norge
– og advokatbransjen

ALLTID OPPDATERT MED
JUSNYTT

KRAV TIL VANDEL

Politiattest-plikt for
eiere og ledere

SIDE 7

NEI TIL MR-REGEL

Uklar, mener
Justisdepartementet

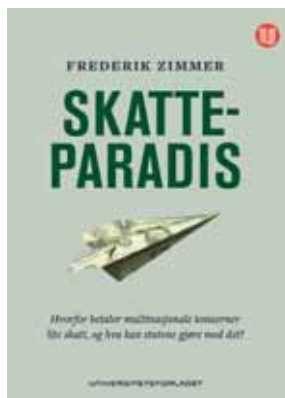
SIDE 8

– IKKE RELEVANT NOK

Juss-utdanningen
får kritikk

SIDE 56

Nye bøker på Juridika

På Juridika finner du Universitetsforlagets jusstidsskrifter, fagbøker og ajourførte lovkommentarer samlet på ett sted.

Juridika

en tjeneste fra Universitetsforlaget

NAVET I DET GRØNNE SKIFTET

Advokater er sentrale rådgivere og tilretteleggere i det grønne skiftet, men deres rolle er lite kjent. – Startskuddet for norsk havvind går nå, sier Audun Stornes, June Snemyr og Jone Stakkestad i Thommessen.

TEMA SIDE 17

FASTE SPALTER:

Bøker

SIDE 40

Generalsekretærens kommentar

SIDE 49

Debatt

SIDE 50

Advokatansvar

SIDE 57

Medlemsnytt

SIDE 58

Nytt om navn

SIDE 60

Sosiale medier

SIDE 67

DnB stiller fastpris-krav

– Vårt mål er ikke å angripe advokatfirmaenes marginer, men å stimulere til effektivisering, sier juridisk direktør Audun Moen.

SIDE 10

– Korrupsjon også i Norden

– Hvitvasking og korrupsjon er blitt et problem også for nordiske selskaper, sier Paris-bosatte Anne Gaustad.

SIDE 42

Innovatørens dilemma

– Teknologirevolusjonen vil ikke bli bransjens død, men konkurransen blir veldig hard, mener jurist Anthony Caffrey.

SIDE 55

SAGT I DETTE BLADET

– Det er litt merkelig at regjeringen skal vise en slik rørende omsorg for oss at de mener at de må beskytte oss mot oss selv.

Jon Wessel-Aas, leder i Advokatforeningen, om avvisningen av ny MR-regel, SIDE 8

– Fordi det er vanskelig å beregne prosessrisikoen, er det fristende for advokaten å vike unna spørsmålet.

Hans Augun Parmann og Christian Hauge om prosessrisiko, SIDE 50

– Jusstudenter lærer snart ingenting om noe som helst, hvert emne blir mer og mer overflatisk, og det er tynn suppe hele veien.

Asbjørn Strandbakken, medlem i Arnesen-utvalget, etter NAV-granskningen, SIDE 56

HØSTENS ÅRLIGE JUS-KURS

VELG MELLOM FYSISK DELTAKELSE ELLER FØLG VÅR LIVESTREAMING

Våre årlige kurs gir deg den viktige, faglige ajourføringen. Du blir oppdatert på ny lovgivning og relevant praksis fra det siste året.

ET UTVALG AV HØSTENS KURS:

Den årlige medie- og markedsrettsdagen

7 juridiske timer / Oslo

16. SEP

Den årlige konkurranserettsdagen

10 juridiske timer / Oslo

17. SEP

Det årlige kurset i menneskerettigheter og folkerett

6 juridiske timer / Oslo

21. SEP

Den årlige finansdagen

7 juridiske timer / Oslo

22. SEP

Det årlige arbeidsrettskurset i Oslo

12 juridiske timer / Oslo

24. – 25. SEP

Den årlige bolig- og eiendomsrettsdagen

7 juridiske timer / 4 eiendomstimer / Oslo

15. OKT

Den årlige compliance-dagen

8 juridiske timer / Oslo

15. OKT

Den årlige helserettsdagen

7 juridiske timer / Oslo

16. OKT

Den årlige plan- og bygningsrettsdagen

7 juridiske timer / 3 eiendomstimer / Oslo

20. OKT

Den årlige selskapsretts- og transaksjons-konferansedagen

7 juridiske timer / Oslo

20. OKT

Den årlige familie- og arverettsdagen

8 juridiske timer / Oslo

22. OKT

Den årlige personverndagen

7 juridiske timer / Oslo

22. OKT

Den årlige patent-, varemerke- og designrettsdagen

7 juridiske timer / Oslo

27. OKT

Advokatassistent DNA – den årlige ajourføringsdagen

8 juridiske timer / Oslo

29. OKT

Den årlige sivilprosessdagen

7 juridiske timer / Oslo

29. OKT

Fiskeri- og havbruksrettsdagen

8 juridiske timer / Bergen

5. NOV

Den årlige kontraktsrettsdagen

7 juridiske timer / Oslo

10. NOV

Den årlige personskadeerstatningsrettsdagen

5 juridiske timer / 1 etikktime / Oslo

13. NOV

Den årlige pensjonsrettsdagen

6 juridiske timer / Oslo

18. NOV

Den årlige dagen i tvangsfullbyrdelse og inkasso

7 juridiske timer / Oslo

18. NOV

Det årlige oppdateringskurset for eiendomsmeglere

15 juridiske timer / 15 eiendomstimer / Oslo

23. – 24. NOV

Den årlige statsstøttedagen

7 juridiske timer / Oslo

26. NOV

Det årlige ajourføringskurset

13 juridiske timer / 1 eiendomstime / Oslo

30. NOV – 1. DES

! Vi gjør din kompetanseheving enda mer tilgjengelig denne høsten. For å sikre at alle får verdifull oppdatering innen sitt fagområde, tilbyr vi nå også livestreaming av høstens årlige kurs.

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALIST

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Mobil: 482 28 776

JOURNALIST

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

REDAKSJONSRÅD

Halvard Helle (leder)
Ina Lindahl-Nyrud
Emanuel Feinberg
Silje Christine Hellesen
Ragnhild Lunner

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no

FORSIDEFOTO

Shutterstock

TRYKKERI

07 Media – 07.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

Frykter utvanning av advokatrollen

Innen neste vår skal Justis- og beredskapsdepartementet etter planen legge frem forslaget til ny advokatlov. En sak som det er stor uenighet om, både i og utenfor bransjen, og i flere europeiske land, er hvem som skal kunne eie advokatfirmaer.

Advokatlovutvalget, ledet av høyesterettsdommer Bergljot Webster, foreslo å lovfeste at bare advokater skal kunne eie advokatselskaper. Advokatforeningen støttet forslaget i sin høringsuttalelse. Men det har rent mye vann i havet siden lovforslaget ble lagt frem i mars 2015.

– Behovet for finansielle eiere i advokatbransjen er i dag større enn noensinne. Tiden har løpt fra advokatlovutvalgets forslag. Det virker enda mer konservativt nå enn da det ble skrevet, sa Help-sjef Johan Dolven til Advokatbladet tidligere i år.

På oppdrag fra Justisdepartementet har konsultentselskapet Copenhagen Economics vurdert eierskapsproblemet, og konkluderte i januar med at det er konkurransevridende og til hinder for innovative legal tech-løsninger om bare advokater skal kunne eie advokatfirmaer.

En innstramming vil kunne få svært negative konsekvenser for konkurransen i advokatmarkedet, mente selskapet.

Erik Keiserud, som ledet Advokatforeningens arbeid med lovforslaget, mener at å åpne for eksterne eiere setter advokatenes uavhengighet i spill.

Også i Danmark vurderer myndighetene å endre eierskapsreglene. Det danske Konkurrencerådet skal i høst komme med en rapport om konkurransesituasjonen i advokatbransjen. De to danske advokatorganisasjonene Advokatsamfundet og Danske Advokater har derfor bedt Boston Consulting Group (BCG) om en analyse av argumentene for deregulering og datagrunnlaget som de ofte anvendte argumentene hviler på.

Danskene frykter en utvanning av advokatrollen ved en deregulering.

I motsetning til den norske rapporten, konkluderer den danske at eksisterende data ikke gir tilstrekkelig grunnlag hverken for å slå fast at det er behov for økt konkurranse på markedet, eller for å

kunne si noe om effekten av å åpne for eksterne eiere.

En sentral feiloppfatning i debatten, ifølge BCG-rapporten, er at advokatbransjen utgjør et samlet og selvstendig marked, der alle de forskjellige advokatvirksomhetene konkurrerer mot hverandre.

Den danske advokatbransjens samlede markedsandel på markedet for juridiske ytelser er bare på cirka 34 prosent, og er fallende, ifølge rapporten. Den viser til at advokater ikke nødvendigvis konkurrerer mot hverandre, men mot konsulenter, eiendomsめglere, og andre fagfolk.

I debatten om hvem som skal kunne eie advokatselskaper, er det ofte blitt vist til Storbritannia, der advokatbransjen ble deregulert allerede i 2011, og finansielle eiere sluppet inn.

Gjennomgangstonen har vært at ved å slippe inn finansielle eiere, åpnes det for mer innovasjon og økt konkurranse, og dermed lavere priser for forbrukerne.

Men dette har ikke skjedd, ifølge den danske rapporten. Tvert imot er markedsandelen til de 100 største advokatfirmaene nærmest uendret, og tilveksten av nye advokatvirksomheter har falt. Briterne har også fått nye reguleringsregimer, og kundene har hverken fått lavere priser eller høyere kvalitet, ifølge rapporten.

Fem og et halvt år er gått siden forslaget til ny advokatlov ble lagt frem. På flere områder foreslås store endringer. Ikke bare en styrking av eierskapsreglene, men for eksempel at rettsrådsmonopolet avvikles, at det lovhjemles en spesialistordning for advokater, og at advokatutdanningen utvides til et omfang tilsvarende tretti studiepoeng og avsluttes med eksamen.

Advokatforeningens høringsuttalelse er for lenge skrevet, og av mange glemt. Med tidens tann ser interessen for advokatloven ut til å ha bleknet. Men det er nå det gjelder.

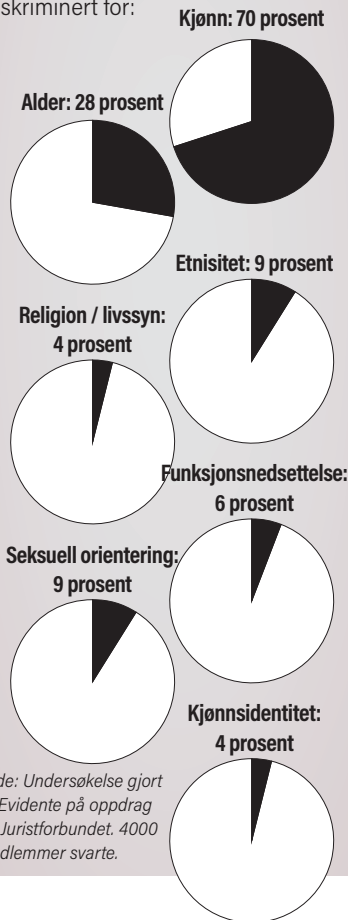
NINA SCHMIDT

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Utbredt kjønnsdiskriminering blant jurister

Før sommeren gjennomførte Juristforbundet en undersøkelse blant sine medlemmer for å kartlegge diskriminering. Den viste blant annet at om lag 25 prosent av respondentene har opplevd nettopp å bli diskriminert. Dette ble de diskriminert for:

Kilde: Undersøkelse gjort av Evidente på oppdrag for Juristforbundet. 4000 medlemmer svarte.

NYTT OM FOLK

Etter strid om den utnevnte oljefond-sjefen Nicolay Tangens uavhengighet og risiko for interessekonflikt, overtar tidligere leder av Advokatforeningen Erik Keiserud og advokat Haakon Blaauw ansvaret for Tangens formue. Mens Keiserud skal styre hans eierskap i forvaltnings-selskapet AKO Capital LLP, får Blaauw ansvaret for Tangens private formue.

Erik Keiserud

24.000.000

I sommer ble det klart at Regjeringen bevilger 24 millioner kroner til domstolene for å ansette midlertidige dommere. Totalt er det 59 konstitusjoner som utlyses. Målet er å få unna restansene som har bygget seg opp som følge av koronapandemien.

Emhoff og Harris under et kongressbesøk til Israel og Vestbredden i 2017. Foto: Wikimedia Commons

Kamala Harris' ektemann tar permisjon fra DLA Piper

Nå som intensiteten øker i den amerikanske valgkampen, har DLA-partner og Kamala Harris' ektemann, Douglas Emhoff, tatt permisjon fra jobben som advokat ved selskapets kontor i Los Angeles.

Etter at demokratenes presidentkandidat Joe Biden valgte Harris som visepresident-kandidat, har det svirret en del spørsmål om Emhoffs involvering i valgkampen, ifølge det amerikanske nettstedet Law.com. Nettstedet skriver at Harris' ektemann skal ha hjulpet til med å sikre økonomisk støtte fra en rekke advokater under demokratenes primærvalg.

Samtidig jobber Emhoff opp mot amerikanske og internasjonale selskaper, noe demokratene frykter vil kunne falle i dårlig jord hos enkelte velgere.

VISSTE DU AT...

19 prosent av alle innsatte er over 50 år. Det er en økning på 13 prosent fra 2000 til 2019. Utviklingen går i samme retning også internasjonalt, ifølge Kriminalomsorgen. Tidligere i år ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skal forslå tiltak for å bedre soningssituasjonen for straffedømte i denne aldersgruppen.

Justis- og beredskapsminister
Monica Mæland (H).
Foto: Thea N. Dahl

Foreslår vandelskrav for advokatfirmaer

Regjeringen vil innføre krav om «hederlig vandel» for eiere og ledere som ikke har advokatbevilling.

TEKST: THEA N. DAHL

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår at en som leder eller eier et advokatfirma, skal legge frem politiattest – og det er firmaene selv som er ansvarlig for å sørge for at kravene oppfylles.

– Det er viktig for meg at vi har en advokatbransje som folk har tillit til. Departementet foreslår derfor et vandelskrav for eiere og personer i ledelsen i advokatfirmaer som ikke er advokater, sier justis- og beredskapsminister Monica Mæland.

«FAKTISK» LEDELSE

I forslaget til lovtekst tar departementet også forbehold om at forslaget gjelder «faktiske» ledere - altså uavhengig av formelle titler i virksomheten.

«Eiere, styremedlemmer, daglig leder og andre som faktisk deltar i ledelsen av et advokatforetak må ha hederlig vandel og må ikke anses

uskikket til å være eier eller inneha stillingen eller vervet.»

Når det skal vurderes om en person inngår i ledelsen eller ikke, mener departementet «man blant annet må se hen til hva som er vedkommendes fullmakter, om vedkommende leder en sentral del av virksomheten og hvem det rapporteres til.»

– PÅ HØY TID

Advokatforeningen har flere ganger tatt til orde for at de formelle kravene til eierskap og styring i advokatfirmaene må bli strengere.

Foreningens leder Jon Wessel-Aas sier at den nå vil vurdere forslaget nøye.

– At man vil innføre vandelskrav også for eiere og ledere i advokatfirmaer som ikke har advokatbevilling selv, på samme måte som kravene som stilles for å få advokatbevilling, er helt i tråd med hva Advokatforeningen ønsker. Vi mener dette er på høy tid, sier han.

Foto: Privat/TV 2

Marianne-saken blir TV-serie

I 1981 forsvant seks år gamle Marianne Rugaas Knutsen utenfor en butikk i Risør. Jenta skulle kjøpe is og godteri for pantepenger, men siden har ingen sett henne. Nå blir forsvinningsaken true crime-serie på TV 2 under tittelen «Mysteriet Marianne».

– Marianne-saken er ekstra spesiell og hjerteskjærende fordi den handler om et barn som aldri er funnet. Serien treffer som en knytteneve i magen, og det er rystende at den skyldige ikke er funnet og dømt. Vi håper dokumentarserien vil gi innsikt i hva som gikk galt i etterforskningen, og bidra til at familien får noen flere svar, sier TV 2s programdirektør Kathrine Haldorsen i en pressemelding.

Rett på NETT

» Åtte advokater skal kurse barnevernet om saksbehandling og forvaltningsforståelse

» De tjue største advokatfirmaene omsatte for 10,4 mrd. kr i fjor.

» Anders Anundsen: – Horribelt at vi har et system som ikke evner å redusere ventetiden i domstolene

» Sjef for 150 jurister i 20 land: Tom Melbye Eide savner ikke å jobbe i Norge

» Torgeir Willumsen i Singapore: – Alt som kan misforstås, blir misforstått

» Thommessen-advokat Lars Eirik Gåseide Røsås: – Må jobbe i team når den rettslige kompleksiteten øker

**Les sakene på
Advokatbladet.no nå!**

JUSTISDEPARTEMENTET: – Nytt RGA-punkt er vidt og uklart

Justisdepartementet sier nei til å innlemme en ny menneskerettsregel i advokatforskriften, og ønsker ny utforming av regelen. – Ikke noe å forhandle om, sier Advokatforeningens leder Jon Wessel-Aas.

TEKST: NINA SCHMIDT

Advokatforeningen skal ikke, etter en omfattende og god prosess internt da bestemmelsen ble vedtatt, gå i dialog med statens myndigheter om hvilke forpliktelses advokater skal påta seg selv. Det er ikke en forhandlingsposisjon, sier Advokatforeningens leder Jon Wessel-Aas.

Det var i mai 2018 at representantskapet i Advokatforeningen vedtok et nytt punkt om menneskerettigheter i Regler for god advokatskikk.

Bestemmelsen ble etter vedtagelsen oversendt Justis- og beredskapsdepartementet for at den skulle bli innlemmet i advokatforskriften i domstoloven, og dermed gjøres gjeldende for alle landets advokater, ikke bare for medlemmene av Advokatforeningen.

– TIL DELS UKLAR

I et brev til Advokatforeningen skriver departementet at anmodningen om

å stadfeste regelendringen ikke kan etterkommes, og viser til at blant annet Regjeringsadvokaten og Tilsynsrådet hadde innvendinger da den nye regelen i fjor var ute på høring.

«Tungtveiende høringsinstanser har frarådet å stadfeste punkt 1.4 i RGA som en del av advokatforskriften kapittel 12. Justis- og beredskapsdepartementet er enig med Regjeringsadvokaten og Tilsynsrådet i at ordlyden i punkt 1.4 er svært vidtrekkende og til dels uklar, og at dette vil kunne medføre at bestemmelsen blir utfordrende å anvende i praksis, både for advokatene som skal rette seg etter den, og for disiplinærmyndighetene som skal vurdere om det foreligger brudd i det enkelte tilfelle», skriver departementet.

Hvis man leser forarbeidene, er den nye bestemmelsen absolutt ikke vanskelig å forstå, mener Advokatforeningens leder.

– Den nærmere forståelsen av pkt 1.4 er forklart godt i kommunikasjonen

i forbindelse med høringsprosessen, i «forarbeidene» som man kan kalle det. Akkurat slik jurister er godt vant til, sier Jon Wessel-Aas.

– TYDELIG AVGRENSNING

Både Regjeringsadvokaten og Tilsynsrådet har misforstått regelen, mener Advokatforeningen, og viser til at presiseringen i regelen som viser til FNs veiledende prinsipper, medfører en avgrensning av bestemmelsens rekkevidde.

«Bestemmelsen omfatter ikke enhver menneskerettslig problematikk som måtte oppstå i en relasjon. (...) Punkt 1.4 retter seg mot advokatens rådgivning overfor klienter som driver næringsvirksomhet, herunder de retningslinjer som også gjelder for offentlige myndigheter etter FNs veiledende prinsipper», presiserer foreningen i et brev til departementet fra i fjor høst.

Innvendingene fra Regjeringsadvoka-

Departementet: – Oppfyller ikke kravene

– Etter Justis- og beredskapsdepartementets syn er det positivt at Advokatforeningen ønsker å fremheve advokatenes ansvar for å bevisstgjøre sine klienter om menneskerettighetene i Regler for god advokatskikk (RGA). Brudd på RGA er imidlertid grunnlag for disiplinære følger for advokaten, og bestemmelser som kan gi slike konsekvenser for enkeltindivider bør utformes slik at de ikke etter sin ordlyd rekker videre enn tilsiktet, sier Lars Jacob Hiim, statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet til Advokatbladet.

Derfor må ordlyden endres, mener departementet.

– Etter departementets syn oppfyller ikke nytt punkt 1.4 de alminnelige kravene til klarhet og presisjon i lovgivningen, og bestemmelsen kan på denne bakgrunn ikke stadfestes som en del av advokatforskriften slik den er vedtatt. Departementet har derfor invitert Advokatforeningen til videre dialog om hvordan bestemmelsen kan utformes på en måte som gjør at den likevel vil kunne tas inn i advokatforskriften, sier Hiim.

dreie seg om menneskerettigheter. Tvert imot har advokater plikt til å forsvare sin klient utad og i retten. Ingen advokater skal felles for å forsvare klienten sin. Regelen er kun myntet på rådgivningsfasen, sier Wessel-Aas.

– DEMOKRATISK PROSESS

Jon Wessel-Aas synes at departementets avgjørelse både er overraskende og oppsiktsvekkende.

– Den nye regelen er vedtatt av foreningens øverste organ, representantskapet, etter høring i alle kretsene. At regelen skulle være uklar, er vi veldig uenige i. Den har vært klar nok for den profesjonen den gjelder i over to år nå, sier Wessel-Aas.

Etter at regelen trådte i kraft for Advokatforeningens medlemmer, har ingen blitt felt for å ha brutt den.

At regelen er plassert i det første kapittelet i RGA, som omhandler overordnede profesjonsetiske prinsipper, er ikke tilfeldig, understreker han.

– Her presiseres blant annet advokaters plikt til å fremme rett og hindre urett, som jo også er en ganske vag formulering, men som vi lever godt med. Vi snakker uansett ikke om straffebestemmelser, men om profesjonsetiske regler.

– KAN IKKE OVERPRØVES

Da Regler for god advokatskikk ble tatt inn

som en del av advokatforskriften til domstoloven for over tjue år siden, var det en klar forutsetning at det er Advokatforeningen som selv skal lage de profesjonsetiske reglene for advokater, understreker foreningens leder.

– Det har aldri vært meningen at det er regjeringen som skal lage de etiske reglene for advokater. De skal vi lage selv, selv om det bare er regjeringen som har myndighet til å gjøre forskriftsendringer i tråd med Advokatforeningens egne definisjoner. I dette spørsmålet har advokatene valgt å pålegge seg selv ytterligere plikter, og da er det jo litt merkelig at regjeringen plutselig skal vise en slik rørende omsorg for oss at de mener at de må beskyttes oss mot oss selv, sier Wessel-Aas.

– ANNEN HOLDNING UTAD

Advokatforeningen viser til at staten i den såkalte eierskapsmeldingen om hvordan staten skal utøve sitt eierskap, som ble lagt frem av regjeringen i fjor høst, selv forventer at selskaper arbeider for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

– Der viser regjeringen selv uttrykkelig til nettopp FNs veiledende prinsipper, slik vårt punkt i RGA gjør. Innføringen av den nye MR-regelen har i seg selv medført at vi har fått en god debatt og høyere bevissthet rundt dette spørsmålet blant advokater, akkurat som ellers i norsk næringsliv. Vi noterer oss at hovedorganisasjonen Virke og LO støtter innføringen, og endringen er i tråd med regjeringens eierskapsmelding. Så det er rett og slett vanskelig å forstå motivet til regjeringen, når de plutselig er imot at advokater selv skal påta seg et ansvar for å være med på en bevisstgjøring i sin rådgivning overfor sine klienter. •

– Det er første gang siden advokatforskriften ble vedtatt at det ikke er samsvar mellom Advokatforeningens egne regler og advokatforskriften, sier Jon Wessel-Aas. Foto: Henrik Evertsson

ten og Tilsynsrådet treffer ikke, mener Wessel-Aas.

– Tilsynsrådet har gitt noen eksempler på situasjoner der advokater ikke skulle kunne ta prosessoppdrag i saker der menneskerettsspørsmål er relevante, dersom man mener at klienten har en dårlig sak. Dette er misforstått. Regelen uttrykker kun hva man har plikt til å flagge når man rådgir næringslivet eller offentlige etater, sier han.

– Jeg vet ikke hva regjeringen er redd for. Dette er ikke en etisk bestemmelse som hindrer advokater i å prosedere klientens sak, selv om denne saken skulle

MR-punktet i RGA

«En advokat skal ikke gi råd som advokaten forstår eller må forstå vil innebære krenkelse av noens menneskerettigheter eller en betydelig risiko for dette. Med menneskerettigheter menes det samme som i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.»

Punkt 1.4 i Regler for god advokatskikk

Vil ha 50 prosent til fastpris

I høst skal DNB-advokat Audun Moen på nytt fornye bankens rammeavtaler med advokatfirmaene. Da vil fastpris bli et viktig forhandlingspunkt.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

DNB er en av de største innkjøperne av advokattjenester i landet.

— I DNB har vi en ambisjon om at minst 50 prosent av volumene vi betaler for selv, skal være fastprisoppdrag. Der er vi ikke i dag, og det må vi primært ta ansvar for selv. Det er lett å si at man ønsker fastpris på advokatoppdragene, men for å komme dit må vi stykke opp oppgavene og gi advokatene nok informasjon til å prise oppdragene på en fornuftig måte, sier juridisk direktør Audun Moen til Advokatbladet.

— Vi ser på målet med minst 50 prosent på fastpris som en hårete ambisjon.

— FÅR INCENTIVER

Moen tror ikke at fastprisoppdragene «over natten» vil bli billigere, eller at det er mye å hente på kort sikt.

— Men om DNB og andre krever fastpris, og det blir slik at det advokatfirmaet som jobber mest effektivt også tjener mest penger, så vil firmaene få sterke incentiver til å strømlinjeforme driften og investere i digitale og mer effektive løsninger.

— Vårt primære mål er ikke å angripe advokatfirmaenes marginer, men å stimulere til effektivisering av driften. På sikt tror vi at det vil komme oss som innkjøpere til gode, forklarer Moen.

DNB har vært tydelige på at advokatfirmaene må sette seg forpliktende mål om mangfold, og særlig mål om flere kvinner i partnerskapet.

— Det jobbes godt i mange advokatfirmaer, og firmaer som Hjort og Kvale har vist at det går an. Av de største advokatfirmaene vi samarbeider med var det særlig Wikborg Rein og Wiersholm som strakk seg langt på forpliktende ambisjoner. Dette har påvirket plassering av oppdrag, sier Moen.

— Vi opplever at markedet er i bevegelse, sier juridisk direktør Audun Moen i DNB. I februar ble han kåret til landets fremste internadvokat i Finansavisens advokat kåring. Foto: Geir Egil Skog

— I tillegg, hvis firmaene måler den ansvarlige advokaten på effektivitet og kundetilfredshet og ikke på fakturerte timer, kan det bidra til at bransjen blir mer attraktiv og oppleves meningsfull for flere, og at flere advokatfirmaer klarer å holde på sine kvinnelige talenter. Dersom kvinnene slutter i advokatfirmaene før de når partnerskapet går vi som innkjøpere glipp av verdifull kompetanse, sier Moen.

NYTT FIRMA-SAMARBEID

Kjøperne av advokattjenester har en vei å gå, erkjenner han.

— Vi har blitt bedre, men klientene må bort fra at alt skulle vært «levert i går». Der har vi åpenbart et medansvar for at det skal være attraktivt for flere å bli værende i advokatbransjen, sier Moen.

Han håper at internadvokatene i

fremtiden vil kunne samarbeide enda tettere med de eksterne advokatfirmaene, og har utfordret advokatfirmaene på nye samarbeidsformer.

— Vi ser også at advokatfirmaene som har kommet langt på digitalisering kan tilby spennende løsninger som også kundene kan ta i bruk og at det er en annen måte å styrke samarbeidet på.

— Vi har for eksempel et veldig spennende prosjekt på gang sammen med advokatfirmaet Thommessen. Thommessen skal levere en løsning for dokumentgenerering som gjør at depotavdelingen i DNB kan kutte tiden på å utarbeide en låneavtale for en bedriftskunde fra mellom tre til fire timer og ned mot et kvarter. Å få til den type samarbeid med advokatfirmaene, vil også bli høyt verdsatt når vi skal ta stilling til hvor oppdragene går fremover, sier Moen. •

Nye Maserati Ghibli Hybrid

GHIBLI HYBRID 2020
PRIS FRA 1 250 000

AUTOXO SPORT
BILLINGSTADSLETTA 83
N-1396 BILLINGSTAD, NORWAY
+4766775160 - POST@AUTOXOSPORT.NO

MASERATI

Ghibli Hybrid: Fuel consumption in mixed cycle min - max (l/100km) ongoing homologation 8,5 - 9,6 ; CO2 emissions in the mixed cycle min - max (g/km) 192 - 216. Values relating to fuel consumption and CO2 emissions are measured by the manufacturer on current legislation (EU Regulation 2017/1151) basis and updated as of 09/2019. The most up-to-date values will be available from Maserati Dealers as they are shown for comparative purposes and may not reflect actual values.

GRATIS VERDIVURDERING av innbo i forbindelse med skifte

Prisrekord for Arne Kavli – «Sommerdag» - Solgt for kr. 1,2 mill. + omk.

Vi søker kunst, antikviteter, smykker, sølv og andre gjenstander til høstens auksjoner.

Ved avvikling av hele innbo er vi sammen med våre samarbeidspartnere behjelpelige med hele prosessen - fra takst av alle gjenstander til utvask av boligen.

Vi tilbyr gratis befaring, verdivurdering og transport av objektene.

Våre betingelser er markedets beste og vi er tilgjengelige på kort varsel.

Ta kontakt på **22 12 36 36** for mer informasjon.

**Christiania
auksjoner as**
City etbl. 1932

Thomas Heftyes gate 48-50, 0267 Oslo
Tlf: 22 12 36 36, E-post: firmapost@chr-auksjon.no
www.chr-auksjon.no

At man kan anke en rettsavgjørelse er avgjørende for rettssikkerheten, sier Wiggo Storhaug Larssen.

I de 13 tingrettene som hører til under Borgarting, ble det i tidsperioden Brækhus har undersøkt avsagt 1598 dommer i sivile saker, ifølge DA. Sakene som er vurdert av Brækhus, utgjør derfor bare drøye 16 prosent av det totale antall saker som ble avgjort i tingrettene, skriver lagdommerne Ola Berg Lande og Ragnar Lindefjeld i en kommentar i DN. De mener at sakene ikke er representative, fordi de ankes. En situasjon der lagmannsrettene nesten aldri endrer tingrettens avgjørelse, er ikke noen ønskesituasjon for rettssikkerheten, mener de.

– Advokater må forberede sakene bedre

Ifølge en analyse gjort av advokatfirmaet Brækhus endrer fire av ti saker utfall etter behandling i Borgarting lagmannsrett. Det viser at advokater må gjøre en større innsats for å få alt frem i førsteinstans, mener Dommerforeningen.

TEKST: THEA N. DAHL

Fire av ti sivile saker endrer utfall i Borgarting lagmannsrett, ifølge en analyse advokatfirmaet Brækhus har gjort av alle de 259 sivile sakene som gikk i domstolen mellom 1. mai 2019 og 1. mai 2020.

I en fjerdedel av sakene gikk tapende part i tingretten seirende ut av lagmannsretten – i tillegg til å bli tilkjent saksomkostninger. I ti prosent av sakene ble resultatet snudd uten at man fikk tilkjent saksomkostnader, og i fire prosent av sakene ble resultatet fra førsteinstans delvis endret. Samtidig endte ni prosent av sakene med forlik etter at de var blitt anket, men før rettsaken startet i andreinstans.

Til sammen vil det si at rundt femti prosent av sakene fikk et annet resultat etter å ha blitt anket til lagmannsretten, skriver Dagens Næringsliv om advokatfirmaets undersøkelse.

– Det er vanskelig å si om dette er et representativt snitt, selv om Borgar-

ting lagmannsrett er en stor domstol. For det første er dette bare én domstol. Samtidig er det vanlig i disse situasjonene at faktum forandrer seg litt ved at det kommer inn nye bevis fra en instans til en annen. Her ligger det et forbedringspotensial på advokatsiden ved at man burde prøve å forberede saken bedre og få alt frem i førsteinstans, mener Dommerforeningens leder Wiggo Storhaug Larssen, som også er lagdommer i Gulating lagmannsrett.

– FELLEANSVAR

Han minner om at toinstanssystemet gir en rettssikkerhetsgaranti ved at man får kontrollert avgjørelsen en instans opp. Samtidig peker Larssen på forliksprosenten som interessant.

– Det er et viktig tema. Målet er at man får en endelig løsning så fort som mulig. Det kan tyde på at man kunne intensivere rettsmeklingsvirksomheten, og at det ville tatt en del av problemet.

– Hvis vi tar Gulating som eksempel,

mekler vi et veldig stort antall saker der hvor mesteparten egentlig skulle vært gjort unna i tingretten. Her har både advokater og domstoler et fellesansvar. Legger man større innsats i førsteinstans vil tallet gå ned, hevder Larssen.

– MÅ LESES MED FORSIKTIGHET

Dette er en interessant undersøkelse, mener Christian Reusch, partner i Simonsen Vogt Wiig og leder av Advokatforeningens lovutvalg for sivilprosess og voldgift.

– Det er en stor andel av sakene som får et annet utfall i lagmannsretten, og nok en høyere andel enn jeg selv ville ha trodd. Det kan gi inntrykk av at utfallet i tingretten er ganske tilfeldig, men jeg tror en slik slutning blir feil. Tallene i Brækhus' undersøkelse må leses med en viss forsiktighet. Selv om en stor andel saker får et annet resultat i lagmannsretten enn i tingretten, er det likevel slik at de fleste ankene ikke fører frem, sier han.

I likhet med Dommerforeningens leder, påpeker han at nye bevis og argumenter ofte endrer sakene mellom første- og andreinstans.

– At resultatet da blir annerledes trenger ikke bety at tingrettens vurdering var feil. Det må også tas hensyn til at det er en liten andel av tingrettens dommer som påankes, og det kan være en rimelig antagelse at mange av de sakene som ankes er mer åpne og tvilsomme enn de sakene som ikke ankes. •

”

Å plukke ut en favorittdomstol ville jo være harakiri for en prosedyreadvokat – en dissing av de andre, så det tør jeg ikke.

Fra domstol til domstol:
John Christian Elden kjenner norske domstoler bedre enn de aller fleste. Foto:
Andreas Fadum

Nå har Elden prosedert I ALLE LANDETS DOMSTOLER!

Da advokat John Christian Elden forsvarte en mann som var tiltalt for bombetrusler i Karasjok i Indre Finnmark tingrett i slutten av juni, satte han en ny rekord.

TEKST: NINA SCHMIDT

Etter alle solemerker er John Christian Elden den første advokaten i Norge som har prosedert i alle landets domstoler

Det var nettavisen iFinnmark som først fortalte nyheten.

— Noen av dem er nedlagt underveis etter at jeg har vært der — forhåpentligvis uten sammenheng, sa Elden til avisen.

— I tillegg har jeg avlagt noen visiter i jordskifteretter, lensmannsskjønn, fylkesnemnder, trygderetten og forliksråd, sa Elden videre.

På spørsmål om han «samler» på domstoler, svarte han benektende, men fortalte at han har vært i retten over hele landet neste samtlige hverdager i året de siste 25 årene.

DRAP OG VOLDTEKT

Hans første hovedforhandling gikk over to uker i Borgarting lagmannsrett i 1993, forteller han til Advokatbladet. Elden forsvarte en mann som var tiltalt for drap og voldtekt av fire kvinner.

— Det var en brå læringskurve, med en myndig lagmann i Ola Melheim og tillatelse fra førstelagmann Agnes Nygaard Haug, men så hadde jeg en traust og trygg motpart i statsadvokat Morten Bjone. Jeg lærte mye de ukene, sier Elden.

Han har ingen favorittdomstol, røper han.

— Å plukke ut en favorittdomstol vil le jo være harakiri for en prosedyreadvokat — en dissing av de andre, så det

tør jeg ikke. Dessuten er det min klare erfaring at dommere er enkeltmennesker og ikke geografisk utplasserte maskiner, så den samvittighetsfulle og rettssikkerhetsbevisste dommer finnes i hele kongeriket, sier Elden.

Indre Finnmark tingrett ble etablert for å ivareta den samiske dimensjonen i henhold til Grunnloven § 110 a, der det heter at «Det paaligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og utvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv».

Norsk og samisk er likeverdige rettspråk ved domstolen.

RESPEKT FOR FORSVARERVALG

Ved domstolen forsvarte Elden i juni en mann som var tiltalt for bombetrusler mot Karasjok rådhus. Elden prosederte på norsk, og ble simultanoversatt til samisk. Overfor iFinnmark roser Elden sorenskriver Finn-Arne Schanch Selfors.

— Det var en hyggelig avslutning på sesongen og svært hyggelig invitasjon fra sorenskriveren i Indre Finnmark til å ta denne saken. Det står respekt av å ha så stor aksept for en tiltalt person sitt frie forsvarevalg at han tilpasset denne saken siste dag før rettsferien.

— Og når retten ønsker å imøtekomme den tiltaltes ønske, kan jeg selvsagt ikke gjøre annet enn å si ja til dette.

Alle saker er like viktige for den det gjelder, men det var jo en avveksling fra Eirik Jensen-sakens halve år i retten til en sak der saksdokumentene utgjorde cirka tretti sider, sa Elden til avisen.. •

Her er VGs artikkel fra Eldens første hovedforhandling, en sak som fikk mye oppmerksomhet i riksmidlene – og som ble dekket av Advokatbladets redaktør, den gang journalist i VG. Faksimile: VG, desember 1993.

LEXUS SELF-CHARGING *HYBRID*

NYE LEXUS RX

EN EGEN DRIVKRAFT

Den originale selvpladende luksushybriden er nå bedre enn noensinne. Kjøreegenskapene er finslipt, en ny berøringsskjerm med smarttelefonintegrasjon via Apple CarPlay og Android Auto gir deg full kontroll, BladeScan™ smartlysteknologi sørger for oversikt uten sidestykke og siste generasjon av Lexus Safety System+ gjør dette til tidenes sikreste RX. Drivkraften vår er kontinuerlig forbedring. Kanskje det er derfor Norges mest fornøyde bileiere kjører Lexus.

Opplev RX 450 på [lexus.no](https://www.lexus.no)

RX 450h
Fra 820 100

Vinner av Autoindex-undersøkelsen ni år på rad.
Les mer på www.lexus.no/autoindex. Forbruk blandet kjøring (WLTP): 7,6-7,9 l/100 km,
CO2 173-179 g/km. Bilen på bildet har ekstrautstyr. Pris er levert Oslo.

 LEXUS
EXPERIENCE AMAZING

Advokater er helt **sentrale rådgivere og tilretteleggere** i energinasjonen Norges grønne skifte – men deres rolle er lite kjent.

TEKST: NINA SCHMIDT

Navet i det

GRØNNE SKIFTET

Hvordan skal Norge ivareta sin posisjon som en av verdens ledende energinasjoner i det grønne skiftet? Hvilke grep må samfunnet ta når verden går i retning av å bruke mindre fossil energi? Hvilke klimarisikoer kan ramme næringslivet?

Det grønne skiftet er på alles tunger, og er høyst reelt: Næringslivet satser stort på havvind, landvind, hydrogen og elektrifisering. Finansnæringen og investorer stiller grønne krav. Studenter er elleville i sin interesse for det grønne skiftet. I sin «green deal» har EU satt ambisiøse mål for å kutte karbon-utslippene, og Norge har som mål å redusere utslippet av klimagasser med 50 til 55 prosent innen 2030.

Slik advokater har vært sentrale i utviklingen av det norske olje- og gassventyret, har de nøkkelroller i det grønne skiftet.

Advokater kan vurdere risiko i planlagte prosjekter, kjenner lover og regler, og bidra til forutberegnelighet for langsiktige investeringer.

Satsningen på fornybar energi har pågått i en årrekke, men har det siste året virkelig skutt fart. For eksempel har Aker Solutions nettopp opprettet to nye selskaper innen fornybar; Aker Offshore Wind og Aker Carbon Capture, som nettopp har gått på børs med plan om å innhente om lag en milliard kroner.

– Vind på dypvann blir den neste revolusjonen innen vindkraft. Her skal milliarder av dollar investeres på verdensbasis, sa Astrid Onsum, sjef Aker Offshore Wind, til DN da nyheten ble kjent.

VEKST FOR ADVOKATER

Havvind gir muligheter for norsk industriskapning og »

”

Drømmen er at Norge skal fortsette som energinasjon, og hvis vi agerer raskt, kan vi skape mange nye jobber.

eksport på linje med olje og gass, og vekst for rådgivernæringer som advokatbransjen, mener Ann Christin Andersen, styreleder i Glitre Energi og sjef for rådgivningsselskapet 4ADA. Hun har årelang erfaring i energisektoren, blant annet fra Shell og Kongsberggruppen.

— Drømmen er at Norge skal fortsette som energinasjon, og hvis vi agerer raskt, kan vi skape mange nye jobber. Vi må ha hårete mål om å sette havvind på kartet. EU satser, og Norge må også være på hugget. Vi har Equinor som et fornybart lokomotiv, og nå blir kanskje Aker det også, sa Andersen i en debatt om grønn verdiskapning i næringslivet arrangert av DN.

Norsk Industri — den største landsforeningen i NHO — har opprettet et arbeidsutvalg for fornybar energi til havs. Utvalget ledes av Geir Ove Karlsen, som til daglig er senior manager i nettopp Aker Offshore Wind.

— I arbeidsutvalget har vi tatt følgende utgangspunkt: De norske havvindressursene er nasjonale ressurser, og høstingen skal komme fellesskapet til gode. Så har vi tittet på rammeverket som brukes for petroleum. Det er ingen tvil om at Norge har innrettet seg smart i vår forvaltning av petroleumsressursene. Og det bør vi gjøre med havvindressursene også. Så vi ser på muligheten for et eget skattesystem for havvind, og hvordan vi kan tilrettelegge konsesjonsprosesser for alle nivå-

er. Og en hel rekke andre ting, blant annet hvordan kan man koordinere og samordne en innsats i virkemiddelapparatet for å løfte frem ny industri, sa Karlsen i DN-debatten.

JURIDISK INFRASTRUKTUR

Advokatbransjen, med de store forretningsadvokatfirmaene i spissen, representerer en stadig viktigere infrastruktur i samfunnet, ifølge rapporten Forretningsadvokatenes verdi for næringsliv og samfunn, som kom i oktober i fjor.

«Forretningsadvokatene har en like viktig rolle å spille som for eksempel ingeniører, enten det er snakk om å utviklingen av et juridisk rammeverk for det norske oljeeventyret på sokkelen for femti år siden, eller vi tenker på dagens prosjekter innen fornybar energi eller digitalisering», heter det i rapporten.

Norge har verdens beste juridiske infrastruktur, ifølge internasjonale målinger, men advokatbransjens bidrag til norsk økonomi og samfunn er ikke så godt kjent i opinionen, ifølge Menon-rapporten.

I dag er advokater inne i en lang rekke innovative prosjekter innen fornybarsektoren. Store advokatfirmaer har egne fornybarteam, og har tilegnet seg helt unik kunnskap innenfor veldig spesialiserte områder. Norges energihistorie skrives på nytt, og advokater er med. •

— Havvind er en helt fantastisk mulighet for Norge, og kan bidra til reindustrialisering av landet. Havvind kan sette Norge i stand til å produsere mer klimavennlige produkter og erstatte noe av det som forurenses mest, sier Geir Ove Karlsen.

1.

KARBONFANGST- OG LAGRING (CCS)

Fangst av CO₂ fra store utslippskilder som kullkraftverk eller industri, som lagres under bakken i stedet for å slippe det ut i atmosfæren. Karbonfangst og lagring kalles ofte CCS etter det engelske navnet Carbon Capture and Storage.

2.

GLOBAL OPPVARMING

Økning i den globale gjennomsnittstemperaturen.

DET GRØNNE SKIFTET

3.

TOGRADERSMÅLET

Mål om begrense økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen til 2 grader over nivået i 1870 (førindustrielt nivå).

4.

KLIMAENDRING

Variasjon i gjennomsnittsværet over tid.

5.

DET GRØNNE SKIFTET

En endringsprosess som handler om å øke verdiskapingen med mindre samlet miljøpåvirkning og utslipp.

6.

SIRKULÆR ØKONOMI

Avfall som konsept forsvinner, og ressursene forblir i kretsløpet i økonomien ved gjenbruk, reparasjon, oppussing/ forbedring og materialgjenvinning.

7.

PARISAVTALEN

Historiens første globale klimaavtale som forplikter alle land, og hvor landene er enige om at temperaturen på kloden ikke skal stige mer enn 2 grader før århundret er over. I tillegg skal de gjøre alt de kan for at den ikke skal stige mer enn 1,5 grader.

8.

BIOØKONOMI

Verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser.

9.

KLIMARISIKO

Risiko knyttet til konsekvenser av fysiske klimaendringer (ekstremvær, tørke, flom med mer).

10.

KARBONRISIKO

Risiko for virksomheter som blir utsatt for strengere klimareguleringer, endret forbrukeratferd, høyere utslippskostnader med mer.

10 begreper

I MILJØDEBATTEN

Kilde: NHO / www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/artikler/gront-skifte-10-begreper-du-ma-kunne/

Takk jussen for velferden

«Lite har hatt så stor effekt på Norge som det juridiske arbeidet som lå til grunn for oljeeventyret vi har levd godt av de siste nesten femti årene. (...) Det var ikke spesielt stor tro på at det var olje- eller gassforekomster utenfor norskekysten, men rettsavdelingen i Utenriksdepartementet, med Jens Evensen i spissen, skjønte allikevel raskt at

norske interesser måtte sikres, i tilfelle lettevirksomheten bar frukter.

På grunn av at Evensen og hans team innså at dette arbeidet hastet, fikk for første, og hittil eneste gang, DU ansvaret for å utforme lovutkastet som skulle danne grunnlaget for all petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Under syv måneder etter at Phillips

hadde tilkjennegjort sin interesse, var det ved lov slått fast at ressursene utenfor norskekysten tilhørte staten, og at konsesjoner til virksomhet på norsk sokkel skulle bestemmes av Kongen i statsråd.»

Fra rapporten Forretningsadvokatenes verdi for næringsliv og samfunn, Menon Economics, oktober 2019.

»

– Det har vokst frem en veritabel skog av grønne alternativer og bærekraftige investeringer. Ikke alt er like grønt, sa Torun Fretheim, førsteamanuensis ved Handelshøyskolen NMBU.

Klimarisiko er megatrend

Klimarisiko prises inn i verdien på selskaper, og flere og flere av de store investorene krever nå å se at forretningsstrategien tar selskapet mot klimamålet. Mens det i fjor var nok at et energiselskap sa at de hadde en klimastrategi, så holder ikke dette lenger.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det sa sjefanalytiker Thina Saltvedt i en debatt om finansmarkedenes ansvar i det grønne skiftet, arrangert av DN.

Klimarisiko som begrep innebærer tre ulike former for risiko, sa Torun Fretheim, førsteamanuensis ved Handelshøyskolen NMBU (Norges miljø- og biovitenskapelige universitet).

– En form for risiko er at infrastrukturen blir utsatt, slik at enkelte områder ikke lenger er beboelige, eller kan produsere mat. En annen form for risiko er overgangsriskoen; hvis du driver med sterkt forurensende industri, må du forvente at myndighetene vil komme med sterkere regulering for å dempe opp. Og den tredje formen er ansvarsrisikoen, hvor du kan risikere å bli holdt ansvarlig for ødeleggelser, slik som for ek-

sempel skjedde i grensebyen Nikel, der et rør rundt anlegget sprang lekk og førte til forferdelig naturkatastrofe.

Næringslivet etterspør klimarisiko-kompetanse, sa hun.

– Jeg ser en voldsom omveltning, og opplever at kompetanse om grønn finansiering er enormt etterspurt. Investorer og banker har ikke fullgod kunnskap om klimarisiko, men studentene er elleville, og veldig interessert i tematikken.

Thina Saltvedt mener at man ikke må undervurdere hva EU gjør: – EU skal være karbonnøytrale innen 2050, og planlegger massive investeringer frem til 2030. Enhver bedrift må nå rapportere på klima. Hva vil konsekvensene være for hver og en virksomhet – det vil være viktig informasjon for investorer og for forbrukere. De vil få mer og mer informasjon om karbonavtrykket til produktene de kjøper. Det vil påvirke deres oppførsel.

– Dette er en megatrend som vi tar innover oss når vi tester ut ulike investeringsmuligheter. Våre investorer har de siste årene gått fra å ha en holdning som sa at «det er flott at dere holder på med dette» til å være aktive pådrivere selv. Det har skjedd nå bare det siste året, sa Saltvedt. •

– Alle kan gjøre noe, selv om de er små. Det er Greta Thunberg et godt eksempel på, sa Thina Saltvedt, sjefanalytiker Sustainable Finance i Nordea.

Sjekk hva advokatene gjør for å bli grønnere selv

Alle monner drar, sies det i kampen for et bedre klima. Her får du en liten oversikt over noen av tiltakene som er innført i advokatbransjen.

Grønt forum

I fjor skapte BAHR- og Kluge-advokater samlingsplassen Grønt forum, og inviterer til tema-samlinger for å inspirere deltakerne til å innføre konkrete miljø-tiltak.

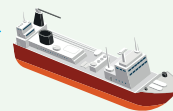
Dobbeltsidig print

Flere advokatfirmaer har innført dobbeltsidig print som fast policy. Resultat: Antall papirark er redusert med flere hundretusener!

Internt fokus

Flere advokatfirmaer har etablert interne grønne grupper som primært arbeider med å utarbeide tiltak for en mer klimavennlig virksomhet.

Tilrettelegger for dansk-norsk samarbeid

I høst planlegger dansk næringsliv et eksportfremstøt til Møre og Romsdal innenfor grønn shipping. Advokatfirmaet Kvale i Ålesund er samarbeidspartner.

TEKST: NINA SCHMIDT

Fokus for fremstøtet er å presentere løsninger som kan gjøre norske skip, fiskebåter og ferger mer bærekraftige eller økonomiske.

Dette kom frem i et webinar om grønn shipping og mulighet for næringslivet i Norden, arrangert av Danmarks ambassade. En av foredragsholderne var Henrik Grung, advokat og partner i Kvale i Ålesund.

Ved Kvales kontor i Ålesund arbeider ni advokater opp mot både nasjonalt og internasjonalt næringsliv.

– En del av eksportproduktene har man arbeidet med i generasjoner, men vi har også et næringsliv som er risikovillig og ekspansivt, og som er i stand til å snu seg rundt og møte utfordringer. Det har vi sett under Covid-19. Jeg opplever aktørene som driver næring her som veldig engasjerte og utadrettede, og også internasjonale, sa Grung.

KORONA GA FART

Mulighetene i Norge er store, ifølge danskene: Ikke bare er havvind utpekt som det neste store industrieventyret for Norge,

men koronakrisen har ført til at den grønne omstillingen i Norge har skutt fart.

At den norske maritime sektoren står for 22 prosent av det totale norske utslipp, og at den norske flåten består av 1800 skip, der halvparten er over 20 år, gir muligheter, mener danskene.

Advokat Henrik Grung viste til at Norges Banks pengepolitiske rapport for regionen pr. 12. juni er optimistisk, til tross for at både reiselivet, den maritime industrien og oljerelaterte næringer har nedgang som følge av Covid-19.

– Men frykten for nedgang overskygges av engasjement, mot og evnen til å tenke nytt og snu seg rundt. Sunnmøringer er kjent for sin ujulete tilnæringsstil, de tar på

seg kjeledressen og går ned i produksjonen og tar i et tak. Jeg tror vi vil se et næringsliv på Nord-Vestlandet som vil endre seg, slik det har gjort i generasjoner, og det vil være en spennende samarbeidspartner for det danske næringslivet, sa Grung.

GRØNNE FISKEBÅTER

På spørsmål om hvordan stemningen er blant rederne og verftene i området, svarte Grung at rederne er skjerpet og bekymret som følge av utviklingen.

– De ser et utfordrende marked. Fiskebåtrederne, som er en stor sektor i regionen, er veldig offensive. Det er mange prosjekter for å utvikle ny, grønn teknologi i nye fartøyer, sa Grung.

Potensialet for å oppdatere den aldrende norske flåten med grønn teknologi er enorm, sa Roel Zwart i risiko- og klassifikasjonsselskapet DNV GL (tidligere Det Norske Veritas og Germanischer Lloyd).

Selskapet har kartlagt konkrete fornybar-muligheter i Norge innenfor blant annet fergetrafikk, fiskeri- og fiskeoppdrett, batteriladningsstasjoner og skipsverft, og også norske støtteordninger som Enova og Innovasjon Norge, som ble presentert i webinaret. •

– Vi har hatt et spennende samarbeid med ambassaden over flere år. Det er mange synergier mellom dansk og norsk næringsliv, sier advokat Henrik Grung i Kvale. Under ser vi en elektrisk bilferge på Vestlandet.

Null papp og plast

En rekke advokatfirmaer har eliminert papp og plast fra sine lokaler, og heller gitt medarbeiderne en gjenbrukbar kaffekopp. Flere steder har også en sentral for avfallssortering og pant av flasker fått en egen plass på kontoret.

Digitale løsninger

Stadig flere virksomheter legger opp til bruk av elektroniske verktøy framfor ringpermer med dokumenter eller kilder med bokrygg. Bruk av videomøter blir mer og mer vanlig – også uavhengig av smittefare.

Klimaavtrykk

I fjor ble Codex sertifisert som verdens første klimanøytrale advokatfirma. Flere virksomheter arbeider nå også for å miljøsertifisere byggene de holder til i.

Dropper taxi - kjører el-sparkesykkel

Visste du at du kommer deg fra Aker brygge til Barcode på om lag 15 minutter med el-sparkesykkel? Det er minst fem minutter raskere enn med taxi!

Mindre fly

Glittertind er et eksempel på et advokatfirma som har annonsert at årets firmatur (med mindre pandemien setter en stopper for den) skal gjennomføres med buss – ikke fly. Andre melder at de har kjøpt karbonkvoter, samt at de anmoder til mindre bruk av bil og fly og heller mer bruk av sykkel og kollektivtransport.

– Jussen sørger for at kapitalen kommer

Jussen spiller en viktig rolle i næringslivets grønne omstilling og i å utvikle nye forretningsmuligheter, men advokaters bidrag er underkommunisert, mener partnere i Kluges energiteam.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Advokatbladet møter tre Kluge-partnere til en prat om jussens rolle i det grønne skiftet; Eeva Kantanen (43), Siv Madland (44) og Camilla Grytten (40), de to sistnevnte med base i Stavanger, førstnevnte i Oslo.

Det siste året har Kluge rustet opp sitt energi-team med flere partnere som inntil nylig selv jobbet i industrien, og som har klokkeetro på vekst i det grønne energimarkedet.

– Vi opplever at takten i det grønne skiftet øker hver dag, drevet frem både av politiske ambisjoner, regulatoriske krav og etterspørsel etter grønne investeringer og løsninger fra investorer og forbrukere. Oljeselskapene har satt søkelys på omstilling, og ønsker en fremtidig energimiks av fossil energi og grønn, fornybar energi. Denne næringen ser også etter løsninger for å kutte egne klimagassutslipp, for eksempel gjennom elektrifisering av offshoreinstallasjoner og en grønnere forsyningskjede, sier Eeva Kantanen.

UTDATERT REGELVERK

Endringene stiller nye krav til advokater som bistår klienter i energisektoren.

– Blant annet må vi kombinere svært ulike regulatoriske regimer som tidligere har operert mer eller mindre adskilt, for eksempel innenfor energilovens og petroleumslovens områder. Vi må forstå

hvilke konsekvenser dette vil få; eksisterende regelverk er ikke alltid tilpasset den nye virkeligheten, og det er en ekstra utfordring å finne løsninger når kart og terreng ikke stemmer.

Norges klimamål om å kutte utslippene med femti prosent innen 2030 innebærer at mye må skje på kort tid.

– Olje- og gasselskapene er en del av problemet, men vel så viktig; de en del av løsningen. De har kapital og fantastiske prosjektmiljøer, og mange tiårs erfaring med forskning og avansert teknologiutvikling. Disse selskapene blir viktige aktører i det grønne skiftet, sier Camilla Grytten.

Jurister og advokater har mye å bidra med for å realisere ambisjonene til både aktører og myndigheter, sier de tre.

– Forutberegnelighet er svært viktig når du skal ta beslutninger om investeringer. Å kunne navigere i dette landskapet, og å vite hvilke søknader som må på plass – så som å kjenne vilkårene, hvilke bilaterale konvensjoner som gjelder og hvilke kontrakter som må inngås – er helt nødvendig. På dette området er vi advokater sentrale, sier Grytten.

At de alle tre kom til jobbene i Kluge fra stillinger som internadvokater

i energiselskaper gjør jobben enklere, mener de.

– Siv og jeg har begge lang fartstid fra olje- og gassbransjen, mens Eeva har bakgrunn fra fornybarsektoren. I tillegg har vi gode team blant annet innenfor finansiering, tradisjonell skatt og petro-

leumsskatt og immaterialrett, og kan tilby rådgivning på et bredt grunnlag, sier Grytten.

MOTIVERER KUNDENE

Å ha med advokater som rådgivere kan være helt avgjørende for kundene, sier Eeva Kantanen.

– Vi har relevant kompetanse og innsikt, og kan sørge for at de får realisert sine forretningskonsepter. Vi gir risikovurderinger og kjenner til de regulatoriske regimene. Å ha med advokaten som støtte i en slik prosess er svært verdifullt.

I tillegg har advokatene også en rolle som motivatorer for endring, mener Siv Madland.

– Samfunnet skal fortsette å produsere olje og gass. Fossil energi vil være en del av fremtidens energimiks. Samtidig som det skal investeres i ren, fornybar energi, skal også CO₂-avtrykket i produksjonen ned. Her skal våre råd være relevante. Bransjen har kompetanse og kapital, men også omstillings-eвне, sier Madland.

– Vi erfarer at klientene verdsetter bransjeforståelse, sier hun.

”
Vi opplever at takten i det grønne skiftet øker hver dag.

– Det er mange nye aktører som leter etter gode investeringsmuligheter innenfor grønn energi og energieffektivisering, sier partnerne Camilla Grytten, Siv Madland og Eeva Kantanen.

”

Vi er midt oppe i en korona-dugnad, men på lengre sikt er dette den store dugnaden som vi må realisere sammen.

Advokater bør også bruke sin stemme til å peke på behov for endrede rammevilkår, poengterer de.

DEN VIRKELIGE STORE DUGNADEN

Det statlige selskapet Enova gir årlig enorme summer til omstillingsprosessen.

– Selskapene trenger forutsigbarhet for å kunne regne sine investeringer hjem. Vi vet hva som kan få støtte, og kjenner tidsperspektivene, noe som gjør det enklere for klientene å ta beslutninger. EU har beregnet at det må investeres mellom 175 til 290 milliarder euro årlig for å nå klimamålene, som i stor grad må finansieres gjennom privat kapital. Mange juridiske aspekter må på plass for å sørge for at kapitalen kommer. Vi er midt oppe i en korona-dugnad, men på lengre sikt er dette den store dugna-

den som vi må realisere sammen, sier Grytten.

Kluge har tydelige mål for sin energirettssatsning, forteller Kananen.

– Energirettssatsningen er et viktig tilskudd til vår eksisterende forretning. Vi må sørge for at vi er relevante i markedet. Klimafokus er viktig ikke minst for rekrutteringen. Det er veldig mange hos oss i Kluge som kjenner på et engasjement for miljøet. Å være med i omstillingen og skape vekst, det er mål i seg selv. Det er gøy å bidra, og å skape verdier med faget vårt.

LAR SEG BEGEISTRE

Noe som virkelig kan få hjertet til å banke, er når man jobber med å realisere et prosjekt basert på «game changing»-forskning, synes Grytten.

– Når noen har hatt en skikkelig god

idé, og får pengestøtte fra store aktører som Enova, Norges forskningsråd eller Equinor for å realisere den, så får jeg veldig lyst til at de skal lykkes. Det er viktig at rettighetene til ny og banebrytende teknologi er ryddig avtalt fra starten av. Så kan jeg kanskje si til ungene mine om fem til ti år at de der, de var jeg med og hjalp.

– Det er klienten som gjør hovedjobben, men vi hjelper til, og har kanskje foreslått det lille tweeket som gjør at de kommer i mål. Da er det gøy på jobb, sier hun.

– Vi som advokater har så mye å bidra med som går utover den rene klientrelasjonen. Vi er aktive stemmer i omstellingsprosessen. For folk i Stavanger er det ekstremt viktig å bevare arbeidsplassene, og at bransjen klarer å henge med. Vi lever av industrien, og har et mål om å bidra til at den lykkes og kan leve videre, sier Grytten.

Eeva Kantanen henter frem de store ordene.

– Litt flåsete sagt, så gjør vi vårt for å redde verden. Som advokater kan vi bidra både til å ta vare på og videreutvikle noe av det beste vi har, slik som vannkraften, samtidig som vi kan være med på å skape nye muligheter og vekst innen klimavennlig teknologi, sier Kantanen. •

Kluge Advokatfirma

Ble startet i Stavanger for snart ett hundre år siden.

De siste årene har selskapet hatt en sterk vekst, og har nå totalt 180 ansatte ved sine kontorer i Oslo, Stavanger og Bergen.

Grønne start-ups

I samarbeid med Oslo Founder Institute arrangerer Kluge kurs i rettslige aspekter ved etablering av virksomheter for start-ups, og har også etablert Kluges Grønderhjelp i samarbeid med Håmsø Patentbyrå. Søkere med bærekraft-prosjekter vektlegges.

»

– Advokater bidrar til klarhet og forutberegnelighet

Det er generelt stor usikkerhet og mange ubesvarte spørsmål i nye sektorer. For advokater er det viktig å forstå helheten i prosjektene, forteller Wikborg Rein-advokatene Tormod Ludvik Nilsen og Andreas Fjærvoll-Larsen.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Utfordringene står i kø for advokater som jobber innenfor fornybarfeltet og det grønne skiftet akkurat nå: Vil flytende havvind kunne konkurrere med vind på land og tiltrekke seg investorer? Hva skal i så fall til? Og hvordan blir rammevilkårene for fornybar energi fremover?

Tormod Ludvik Nilsen leder Wikborg Reins Energiavdeling og Andreas Fjærvoll-Larsen leder firmaets fagområde for Shipping Offshore. Innenfor begge områdene foregår det et grønt skifte.

– Innenfor områder med mye omstilling, innovasjon og nye tekniske løsninger vil det alltid knytte seg usikkerhet til investeringene, og hva som vil være mest lønnsomt. Det krever at man tenker nøye gjennom hva som vil kunne skje fremover og ser det relevante regelverket i sammenheng med investeringen. Dette kan være en utfordring, ikke bare for oss som jurister, men også for klientene som kommersielle aktører, sier Fjærvoll-Larsen.

STILLER GRØNNE KRAV

Mange banker legger nå en plikt til å rapportere på klimarisiko inn i sine kontrakter.

– Flere banker har tatt en tydelig posisjon i det grønne skiftet innenfor shipping ved å stille informasjonskrav til karbonavtrykket hos seg selv og sine kunder. Nylig jobbet jeg også med en klient som ville få en lavere rentemargin dersom visse grønne kriterier ble oppfylt. Da har man gått fra mykere informasjonsreguleringer til reguleringer som slår direkte ut på bunnlinjen hos låntakeren. Rammeverket er grønt, men nødvendigheten av å ha et klart regelverk for dette er viktig. I det perspektivet kan vi som advokater bidra til klarhet og forutberegnelighet i transaksjonene vi jobber med - også i relasjon til litt utradisjonelle regelsett, sier han.

Han tror grønn finansiering blir enda mer sentralt fremover.

– Store innkjøpere stiller krav til arbeidsmiljø, miljø og menneskerettigheter, og har gjort det i mange år, men fokuset som vil akselerere er særlig på den grønne omstillingen. Tilgangen på kapital vil bli mye større hvis du reelt sett driver en grønn virksomhet, mener Wikborg Rein-partneren.

Kollega Nilsen peker på at noe av det viktigste de som advokater kan gjøre, er å forstå helheten i prosjektene de arbeider med.

– Som jurister er vi i stand til å gjøre en gjennomgang av

prosjektet, en due diligence. Å avdekke risikoelementene i prosjektet er en viktig disiplin for oss som advokater, sier Nilsen.

STOR RISIKO

Han mener det er helt sentralt at advokater på feltet konstant holder seg oppdatert på det regulatoriske rammeverket, og er kjent med myndighetenes forvaltningspraksis.

– Den har stor betydning for hvor effektivt man kan få løst problemstillingene, vi må forstå hvordan Olje- og energidepartementet tenker, og passe på at klientene får oppdaterte råd, sier Nilsen.

En del av praksisendringene innen vindkraft på land reiser problemstillinger der risikoen for klientene kan være stor.

– Med en vindkonsesjon i dag er det antageligvis et vilkår om at du må sette den i drift innen utgangen av 2021. Hvis man ikke klarer det, vil man ikke kunne forvente en forlengelse av konsesjonen. Hvis du jobber med en klient som vurderer å gjøre et oppkjøp av et vindprosjekt blir da spørsmålet om man skal ta denne risikoen, eller ikke gjøre det, eventuelt velge å ta risikoen, og dele den med selger. Endring i regelverk og forvaltningspraksis har ganske stor betydning, og da kan det være en del tilfeller der klienter ikke liker svarene de får. Da må man finne løsninger sammen, sier Nilsen.

Fjærvoll-Larsen er enig.

– Når man jobber med områder der det er masse innovasjon og det skjer noe hele tiden, kan det være krevende å vite hva som vil bli lønnsomt. Om flytende vind plutselig blir mer effektivt fremover, vil de som har gjort investeringer på land ha gjort dårligere investeringer. Usikkerheten er stor i nye sektorer, det krever at man tenker nøye gjennom hva som vil kunne skje fremover, og hvor man skal man legge investeringene i porteføljen sin – om det er flytende sol, havvind eller noe helt annet, sier Fjærvoll-Larsen.

Han mener det viktigste norske myndigheter kan gjøre fremover, er å sørge for gode rammevilkår for investorene.

SKREMT AV FRØYA

– Norske myndigheter innførte to viktige investeringsinsentiver for cirka ti år siden, deriblant en subsidieordning for fornybar energi og et avskrivningsregime som gjorde det gunstig å investere i vindkraft. Dette ga ønsket effekt, men etter hvert som vindparkene har reist seg har vindkraftmotstandere mobilisert voldsomt. Vi som advokater har på mange måter sittet midt oppe i dette, sier Nilsen.

Han mener vindkraftmotstanderne har forsøkt å skape en ny praksis som ikke er forenlig med det norske konsesjonsregelverket og måten det har blitt praktisert på over lang tid.

– Anleggskonsesjonen for vindparken på Frøya illustrerer dette godt – etter klageprosesser og påstand om rettssak er det konkludert med at anleggskonsesjonen på Frøya er gyldig og at vilkårene for omgjøring etter forvaltningsretten ikke er innfridd, sier Nilsen.

– På tross av dette fortsetter kampen mot vindkraft på Frøya,

– Vi synes det er morsomt at det grønne skiftet nå berører langt flere deler av vår virksomhet. Flere team ser en økt grønn aktivitet innen sine områder. Omstillingen fører til betydelig verdiskapning og næringsutvikling generelt, og innenfor kapitalmarkedstransaksjoner og M&A ser vi en sterk økning av transaksjoner til grønne prosjekter, sier Tormod Ludvik Nilsen og Andreas Fjærvoll-Larsen i Wikborg Rein.

”

Store innkjøpere stiller krav til arbeidsmiljø, miljø og menneskerettigheter, og har gjort det i mange år, men fokuset som vil akselerere er særlig på den grønne omstillingen.

og de som jobber mot vindkraft har virkelig fått saken på dagsorden. Det er selvfølgelig helt i orden. Samtidig er det viktig at de som investerer i norsk vindkraft kan ha tillit til at konsesjoner og tillatelser som er innvilget er gyldige og endelige, og noe de kan ta en investeringsbeslutning på grunnlag av. Norge har tradisjonelt vært et trygt sted å investere. Tilbakemeldingen fra klientene nå er at de opplever en større usikkerhet rundt konsesjonsregelverket enn før. Det mener vi er uheldig, sier Nilsen.

– Er dere bekymret for at protestene og omkampen kan gå ut over investeringer også i annen fornybar energi i Norge?

– Absolutt. Vi har allerede sett tydelige effekter ved at klienter av oss heller velger å investere i andre land. Som jurister mener vi at man må ta de juridiske konsekvensene av de valgene som tas, og sørge for at det ikke fører til uheldige virkninger for både norske og internasjonale investorer som ønsker en trygghet rundt prosjekter de allerede har investert i.

Han presiserer at det ikke er slik at investorene mener kampen mot vindkraft i seg selv er problematisk.

– Det problematiske er om man forsøker å gjøre inngrep i

konsesjoner som allerede er gitt. Da vil noen nødvendigvis fratas rettigheter de hadde som de har gjort store investeringer på bakgrunn av. Noe annet er å endre en policy i fremtiden, sier Nilsen.

– Uansett hvilke incentivordninger man har, må myndighetene sørge for trygge rammevilkår, altså motstykket til Frøya, mener han.

IKKE SÅ TAMT MÅL

Wikborg Rein har jobbet med offshore vind i om lag femten år allerede. En av klientene var tidlig ute med å investere i skip som installerer vindmøller.

– Innen tradisjonell shipping ser vi nå at nye prosjekter i stor grad skjer mot offshore-vind-segmentet. Arbeidet vi gjør for olje og gass er i større grad restrukturering, sier Fjærvoll-Larsen.

I 2018 satte FNs sjøfartsorganisasjon IMO et mål om at utslippene fra internasjonal skipsfart minimum skal halveres innen 2050.

– Det høres kanskje ut som et tamt mål, men vi må huske på at verdensøkonomien skal doble seg i samme periode. •

»

– Det er de landene som har velfungerende rettssystemer og en profesjonell advokatsektor som lykkes økonomisk, og som klarer å håndtere store omstillinger på en god måte. De som gjør det dårlig, er de som ikke har det. Det er ganske klart, selvfølgelig, men likevel verdt å si når vi diskuterer advokatenes rolle i det grønne skiftet, mener partner Jon Christian Thaulow, advokatfullmektig Tuva Lien og partner Anne Dahl Frisak i BAHR.

TETT PÅ DE store sakene

– Å legge om samfunnets infrastruktur til nye energikilder er komplekse prosesser som bare lar seg gjennomføre i et velregulert format. Advokater og jussen er viktige premissgivere inn i dette.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det sier Jon Christian Thaulow, advokat og partner i BAHR, og leder av firmaets gruppe for energi, fornybar energi og shipping.

Avdelingen er BAHRs største, noe som speiler det norske næringslivet, fremholder han.

– Energi er en veldig stor del av verdikjeden, og representerer en vesentlig del av omsetningen vår, sier Thaulow.

Advokatbladet møter Thaulow sammen med advokat og partner Anne Dahl Frisak, som jobber med shipping, og advokatfullmektig Tuva Lien, som arbeider med fornybar energi. Alle tre er tilknyttet energigruppen.

– Oljebransjen er og vil være en stor bransje for Norge. Å avskrive den er det ingen grunn til. Den arbeider også for å bli grønnere, og er en viktig del av det grønne skiftet. Så en integrert tilnærming er fremdeles riktig. Men så skjer det en del aktivitet innenfor fornybar som vi ikke så for fem år siden, sier Thaulow.

Som eksempel nevner han oppstartsselskapet Freyr, som planlegger å etablere en batterifabrikk til førti milliarder kroner i Mo i Rana som skal produsere batterier til europeisk bilindustri.

– Vi har jobbet med selskapet fra start, og det ble notert på OTC-listen nå i sommer. Ny, norsk industri oppstår innenfor grønn energi, og vi jobber på et vidt spekter av prosjekter, forteller Thaulow.

OTC er et handelssystem for aksjer som ikke er børsnotert, men er eid av Oslo Børs.

– All infrastruktur som i dag er knyttet mot fossilt brennstoff må over på andre energikilder. Energibruken må bli smartere gjennom digitalisering og nye løsninger. Dette er dyptgripende prosesser for alle deler av samfunnet, og en stor oppgave for oss som advokater å arbeide med. Det er veldig mye som skjer innenfor disse områdene nå, og det vil bare tilta etter hvert som de rettslige kravene strammes til gjennom klimaloven og Norges internasjonale forpliktelser, sier Thaulow.

ER DER DET SKJER

Advokatene bistår med rådgivning knyttet til svært kostbare og langsiktige investeringer, i krevende forhandlinger med myndighetene om rammevilkår, og i avtaler med banker og investorer og med brukerne som kanskje skal kjøpe tjenestene.

– Det morsomme er at vi får være tett på de store sakene som skjer i samfunnet, som vindkraftutbygging på land, offshore vind og karbonfangst. Det er tilfredsstillende, sier Anne Dahl Frisak.

Advokatfirmaet BAHR er tungt inne i store fornybar-prosjekter som karbonfangstanlegget på Klemetsrud i Oslo, etableringen av de to nye Aker-selskapene Aker Offshore Wind og Aker Carbon Capture, og byggingen av vindkraftverk som Øyfjellet Vindpark ved Mosjøen.

Utviklingen krever at advokatene må holde seg godt oppdaterte innenfor fornybarfeltet.

– Kunnskapsoverføringen går begge veier mellom klient og advokat, og noen ganger kan advokaten, som betrodd rådgiver, se muligheter som kanskje klienten ikke ser. Ved å jobbe med komplekse saker lærer man mye. Det nytter ikke bare å være en god jurist, man må ha ekstra kvaliteter knyttet til å være en god rådgiver og bidra med forretningsutvikling, sier kommunikasjonssjef Knut T. Traaseth.

FÅR PÅVIRKE REGELVERK

Advokatfullmektig Tuva Lien har hatt et miljøengasjement fra barnsben av, forteller hun.

– Å jobbe med fornybar energi er veldig inspirerende, og interessant å snakke om på tvers av alle bransjer. Det er gøy å få være med på utviklingen av noe som er nytt, og samarbeide med større aktører som kanskje gjør ting for første gang, sier hun.

Jussen bidrar på alle sider av fornybarnæringen, understreker Lien.

– Vi er med i utviklingen av regelverk, og får mulighet til å påvirke litt, fordi det er umodent. At man får ha den dialogen, om nye utfordringer og interessekonflikter som dukker opp, som man kanskje ikke har vært så bevisst på før, det er ganske morsomt.

Mange i samfunnet rundt er kanskje ikke klar over at fornybarsektoren er et så stort og voksende

marked som det er, og at advokatenes innsats er viktig, tror hun.

– Det kan gjerne gjøres et større arbeid for å få opp bevisstheten rundt advokatenes rolle i det grønne skiftet. Generelt er de fleste unge, og jusstuderter, opptatt av bærekraft, sier Lien.

Myndighetskontakt og utforming av høringsuttalelser i vindkraftkonsesjonssaker er også en del av arbeidshverdagen.

– På mange måter opplever jeg at myndighetene lytter til det vi sier.

UTYDELIGE AKTØRER

Advokatene forteller at de ofte forsøker å påvirke prosesser på vegne av klienter, og at dialogen med norske myndigheter stort sett fungerer godt.

– Vi er jo på banen for klientene våre, og skal delta i samfunnsdiskusjoner om for eksempel eierskap og vannkraft. For oss er det viktig at vi er tydelige på når vi uttaler oss på vegne av klienter, og når vi deltar for egen regning. Jeg synes det er en del aktører som ikke er så tydelige, men erfarer at vi i lengden står oss på å bygge tillit gjennom å fokusere på sak. Vårt anliggende er ikke å skape konflikt, men å finne gode løsninger, sier Thaulow.

Innenfor shipping har Norge kommet langt i å sette klimamål, og i rederiene og i servicenæringene kan man se et tydelig grønt skifte, forteller Frisak.

– Offshorerederiene og offshorefartøyene har gått fra å betjene oljeplattformer til å skulle betjene offshore vind-installasjoner. Det Haugesund-baserte Østensjø Rederi er sentrale innen offshore vind her i Norge. De har nylig investert i fire offshore vind-fartøy. Vi bistår her blant annet på byggekontrakter og med finansieringen, forteller Frisak.

Rederiforbundet har satt som mål at den norske flåten skal være klimanøytral innen 2050, og at utslippene skal halveres innen 2030, målt mot 2003. Fra 1. januar i år er det satt internasjonale begrensninger på svovelutslipp fra skip.

EGET FOTAVTRYKK

– I Norge er myndighetene sentrale i å bidra til den teknologiske utviklingen innen fergetrafikken, og stiller krav til energieffektivitet og utslipp. Dette har ført til at fergeindustrien er veldig langt fremme på teknologisk og grønn utvikling. Innen 2021 vil det være rundt sytti helelektriske og hybridferger som opererer i Norge.

BAHR har gjort en internundersøkelse som avdekket et stort engasjement for miljøet, forteller kommunikasjonssjef Traaseth.

– De ansatte er opptatt av fotavtrykket vårt som firma, for eksempel hva vi serverer i kantinen, hvordan vi håndterer søppel, at vi sparer strøm og er energieffektive. Men det kom også frem at advokatene, spesielt de yngre, er veldig interessert i å jobbe konkret med prosjekter innenfor det grønne skiftet. Det er bra at vi har noen som er sultne og brenner for saken, og som synes det er morsomt å bidra, sier Traaseth. •

”

Det morsomme er at vi får være tett på de store sakene som skjer i samfunnet, som vindkraftutbygging på land, offshore vind og karbonfangst.

- Startskuddet for norsk havvind går nå

”

Å implementere bærekraft i rådgivningen vår er noe som skaper langsiktige verdier. Der har vi et mulighetsrom.

Audun Stornes, June Sne-myr og Jone Stakkestad er alle nye i Thommessen. Nå ser de frem til å bygge opp firmaets virksomhet innen blant annet fornybar energi i Stavanger.

I juni åpnet regjeringen to områder for utvikling av havvind, begge på Sør-Vestlandet. – Neppe tilfeldig at det skjer akkurat der, ifølge de to fornybar energi-advokatene June Snemyr og Ole Christoffer Ellingsen fra Thommesen.

TEKST og FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

STAVANGER:

De to advokatene er en del av Thommesens storsatsning på fornybar energi i Stavanger. Mens senioradvokat Ellingsen, som opprinnelig er fra Stavanger, har lang fartstid fra Oslo-kontoret, er den nye partneren June Snemyr hentet inn fra olje og gass-avdelingen i Schjødt.

Nylig ble de begge en del av et nytt team som skal jobbe mye med fornybar energi fra Stavanger. Det sammenfaller med at regjeringen i juni åpnet opp de to havområdene Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II for utvikling av havvind.

I tillegg ble det fastsatt en forskrift til havenergiloava som beskriver hvordan konsesjonssystemet for vindkraft til havs skal se ut.

– Det har kommet et ytre rammeverk, men vi mangler fortsatt en del elementer før vi kan se at aktører går «all in» i prosjektene, vet hva de skal gjøre, og hva de skal forholde seg til, sier Snemyr.

- BEHOV FOR AVKLARING

Ellingsen peker på at det er begrenset hva som har skjedd på havvind-området de siste ti årene på norsk sokkel.

– På en måte kan man si at startskuddet for norsk havvind går nå, etter at det ble gjort overordnede konsekvensutredninger i fjor. Etter høringen om åpning av områder i fjor sommer har det tatt cirka ett år å behandle hvilke områder man ville satse på, sier Ellingsen.

– Vi har respekt for at noen åpenbare ting må falle på plass før vi kan gi et helt klart bilde av hvilke rammebetingelser som gjelder for de som skal i gang med å utrede prosjekter, sier han.

Han mener de viktigste spørsmålene som nå må avklares er hvilke rammebetingelser som egentlig gjelder for dem som skal i gang med å utvikle prosjekter, og hvordan kraften som produseres skal brukes og hvor den skal transporteres.

– Kriteriene for hvilke prosjekter som skal prioriteres må komme på plass raskt. Bedriftene må vite hvilke krav de vil bli møtt med for å få konsesjon og utvikle havvindprosjekter. Myndighetene må også lage en strategi for hvordan kraften skal benyttes. Dette har å gjøre med hva slags nett man skal bygge, hvem som skal bygge nettet og til hvor. Skal kraften brukes i Norge, på sokkelen eller transporteres til Europa?

FORNYBART KONTOR

Han gleder seg over Thommesens satsning i hjem-

byen. Til nå har mye av arbeidet på fornybar-sektoren skjedd fra Oslo-baserte advokater, og gjerne handlet om vannkraft.

– For oss er det veldig naturlig å ta skrittet hit nå og plassere mye av vår fornybar energi-kompetanse i Stavanger, og binde dette sammen med kompetansen vi har på olje og gass, sier Ellingsen.

FRA «OLJE» TIL «ENERGI»

– Det som før er blitt kalt oljehovedstaden må nok i fremtiden omtales som energihovedstaden. Vi tror mye av det grønne skiftet vil komme til å spinne ut herfra, og at det bare vil bli mer og mer relevant å være til stede her fremover.

Også June Snemyr gleder seg over å få være med på å bygge opp Thommesens nye virksomhet.

– Hovedoppgaven vår er å gi juridiske og strategiske råd basert på vår tverrfaglige kompetanse. Som rådgivere ønsker vi å bidra til at næringslivet utvikler og velger gode og bærekraftige løsninger. Ved å implementere bærekraft i rådgivningen vår kan vi bidra til å skape langsiktige verdier for klientene. Der har vi et mulighetsrom, sier Snemyr, som opplever at selskapene i Stavanger er i endring.

– Mange av selskapene vi tradisjonelt har ansett som rene olje- og gasselskaper skal inn, eller er allerede inne, i en transformasjon mot et bredere energifokus. Etter hvert vil det nok være et mindretall av selskapene som står på at de bare skal drive med olje og gass. •

June Snemyr og Ole Christoffer Ellingsen arbeider med fornybar energi fra Thommesens nye Stavanger-kontor.

»

- Alle her i byen leter febrilsk etter grønne prosjekter som gir avkastning

Advokatene i Stavanger har store utfordringer på vei inn i omstillingen til en hverdag der man ikke er like avhengig av oljen.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Anders Rødland er olje og gass-advokat i Arntzen de Besche i Stavanger, og merker det grønne skiftet på kroppen.

STAVANGER:

Vi snakker mye om et grønt skifte, men for at det skal ligge realisme i skiftet, må det komme opp nye, lønnsomme prosjekter. Det aspektet snakkes det ikke så mye om i den offentlige debatten, sier partner Anders Rødland ved Arntzen de Besches Stavanger-kontor.

Han er en av tre advokater ved Stavanger-kontoret som fremdeles arbeider mest med olje og gass, og har bred erfaring fra fagområdet, inkludert flere år som internadvokat i gasselskapet Gassco og Teekay shipping.

Likevel mener han det grønne skiftet er høyst reelt — i alle fall for de største olje-gass selskapene som Equinor, og de større investorene.

— Samtidig omstiller de jo for å fort-

sette med olje og gass-virksomhet. Så det er nok en «både og»-tankegang som råder der ute, sier Rødland.

Grønne investeringer har en klar fordel kontra tradisjonelle olje- og gass-prosjekter, mener advokaten.

— For meg virker det som det er mye lettere å hente penger til grønne prosjekter enn til tradisjonelle olje-gass prosjekter nå om dagen. Likevel er det vanskelig å finne gode grønne prosjekter det er verdt å investere i. Alle her i byen leter febrilsk etter grønne prosjekter som gir avkastning, og dermed kan være aktuelle for investorene, konstaterer Rødland.

Han understreker at lønnsomhet i nye prosjekter kan oppnås på ulike måter.

— Det kan være rammebetingelser eller tilrettelegging for subsidiering. For

mange aktører kan dette gjøre utslaget for om prosjektet blir lønnsomt nok, sier Rødland, som ofte er rådgiver i forbindelse med ulike investeringsprosjekter.

FLERE UTFORDRINGER

Han oppfordrer myndighetene til å hjelpe frem nye næringer gjennom å gi gode og forutsigbare rammebetingelser.

— Samtidig hadde det vært veldig fint om vi klarte å finne områder som har god økonomi i seg selv. Til det trengs det mange flinke hoder, og jeg er optimistisk med tanke på at det vil komme frem lønnsomme prosjekter, selv om det som skal erstattes, er enormt, sier Rødland.

— Hvis vi ser på tallene må omstillingen skje over lang tid. En naturlig nedadgående trend på sokkelen gjør det uansett viktig å se på nye områder nå.

”

For meg virker det som det er mye lettere å hente penger til grønne prosjekter enn til tradisjonelle olje-gass-prosjekter.

Særlig elektrifisering av sokkelen vil bli stort fremover, tror advokaten.

– Dette er realistisk, og er blitt satt i gang på mange oljefelt allerede, som vi også har jobbet mye med. Spørsmålet er bare hvor omfattende endringene blir.

En utfordring med grønne prosjekter er uforutsigbarheten som råder.

– I et olje- og gass-prosjekt kunne alle i markedet se de fordelaktige betingelsene som kunne oppnås dersom planene gikk som tenkt. På grønne prosjekter må man prøve å forutse hva politikerne vil gjøre, og hvordan strømningene ellers i samfunnet er. Som advokat og investor krever det ganske annerledes vurderinger. Vi ønsker være i forkant med utviklingen av det rettslige, sier advokaten.

DYKTIGE INGENIØRER

Han peker på at det ligger enorm kunnskap i det ingeniørtunge miljøet i olje-byen, og gjøres mye arbeid som han mener har fått ufortjent lite oppmerksomhet.

– Denne kunnskapen kan brukes til mye forskjellig, vi snakker her om kreative og flinke folk. Det gjøres veldig mye teknologisk arbeid på sokkelen hver dag, og har vært jobbet godt over lang tid, arbeid som kanskje ikke får så stor oppmerksomhet på Østlandet og i resten av landet, sier Rødland.

Arntzen de Besche har satset mer på fornybar energi de siste årene, og rekruttert flere nye medarbeidere innen dette fagfeltet.

– Hvor lenge kan man drive godt som olje og gass-advokat her i landet?

– En god stund til. Det vil fremdeles være viktig for Norge, og verdens energibehov, vår økonomi, vår velstand og norske arbeidsplasser fremover. Også som advokat tror jeg det vil være nok å gjøre fremover. Samtidig er noe av styrken med det å være advokat muligheten til å være fleksibel, og å kunne jobbe med ulike fagområder. Det har jeg tenkt at både vi som firma, og jeg selv skal være, sier Stavanger-advokaten. •

– Et hav av nye muligheter

– Vi bør vurdere å innføre en egen miljødomstol, sier advokat Arne Oftedal fra Simonsen Vogt Wiig.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

STAVANGER: Arne Oftedal er partner ved Simonsen Vogt Wiigs Stavanger-kontor, og leder Advokatforeningens lovutvalg for klima- og miljørett. Helt siden studiedagene i Bergen har advokaten vært opptatt av miljøspørsmål, og i dag arbeider han jevnlig med miljørettslige saker.

– Etter mitt syn er det liten tvil om at Klimakur 2030-satsningen til myndighetene, og de kravene norske myndigheter har forpliktet seg til å nå når det gjelder reduksjon av klimautslipp, vil få stor innvirkning, og føre til behov for en omfattende omlegging i grønn og mer klimavenning retning innenfor alle sektorer og bransjer, sier Oftedal.

Klimakur 2030 er et initiativ for å halvere ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser innen 2030 ved hjelp av atferdsendringer, ny teknologi og nye virkemidler.

Det grønne skiftet vil utvilsomt skape nye forretningsmuligheter, også for advokater, mener han: – Eksempler er etablering av batteriproduksjon, hydrogen-løsninger, havvind, elektriske skip, fly og kjøretøy av alle slag, energieffektivisering og utveking av energi mellom bygg og kjøretøy, og produksjon av fersk fisk til lands nær markedene med full kontroll av utslipp. Jeg bistår flere aktører her, blant annet med regulatoriske spørsmål, sier Oftedal. Også oppdrag i tilknytning til bærekraftsvurderinger og ESG ser han som et fremtidig vekstområde.

– Vårt firma har for tiden oppdrag med bistand til aktører som satser stort innen karbonfangst og lagring, såkalt CCS, der investormarkedet stiller forventninger til forretninger som skal investeres i, herunder krav til grønt regnskap og måloppnåelse, sier Oftedal.

Oftedal har spesialkompetanse innen området naturressurs- og miljørett, og er leder for Klagenemnda for miljøinformasjon, en rolle han overtok etter jusprofessor Hans Petter Graver for halvannet år siden. Nemnda er et uavhengig offentlig organ, og behandler klager på avslag om miljøinformasjon fra virksomheter etter miljøinformasjonsloven kapittel 4.

For eksempel ble barneklesprodusenten Polarn O. Pyret i 2018 pålagt å utlevere til klager en liste over hvilke stoffer eller kjemikalier de forbyr sine produsenter å benytte.

EGEN MILJØDOMSTOL?

– Nemnda har eksistert i seksten år, og er det nærmeste man kommer en miljødomstol i Norge. Der sitter jeg som en nøytral fagperson, sier Oftedal.

– Kanskje skulle vi hatt en egen miljødomstol, altså en spesialdomstol som behandler saker og problemstillinger som vedrører miljø-, naturressurs- og klimaspørsmål. Noen har tatt til orde for det og det kan ha sine fordeler. Men vi har liten tradisjon for spesialdomstoler her i Norge, og jeg er selv ikke sikker på om det vil være ønskelig, sier Oftedal. Men jeg ønsker en slik debatt velkommen. Et første skritt i en slik retning kan være å øke klagenemndas kompetanse til å omfatte flere typer saker, blant annet klagesaker etter kap. 3 i miljøinformasjonsloven, mener Oftedal. •

Advokat Arne Oftedal leder Klagenemnda for miljøinformasjon.

>>

Equinor-advokater med begge bena i det grønne skiftet

Equinor har som ambisjon å tredvedoble den fornybare energikapasiteten innen femten år. Samtidig skal alle globale operasjoner innen olje og gass være karbonnøytrale innen ti år, og på norsk sokkel skal utslippene være tilnærmet null innen 2050. Det betyr mye jobb for Equinor-advokatene.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Equinor omtales gjerne som et lokomotiv innen utviklingen av fornybar energi. I dag forsyner Equinor en million europeiske hjem med fornybar energi, og like før Advokatbladet gikk i trykken ble det kjent at selskapet har inngått et nytt samarbeid for utvinning av flytende «grønt» hydrogen.

– Da mener jeg det er ganske inspirerende å høre påtroppende konsernsjef Anders Opdahl si at han har lyst til å gjøre enda mer. Han vil øke tempoet og omfanget, og det lover godt – også for oss advokater, sier advokat Claes Åbyholm.

TRAVLE ADVOKATER

Åbyholm sitter i selskapets ledergruppe innen bærekraft og har arbeidet som advokat på energifeltet mer eller mindre siden 1996. Han er klar på hva som blir Equinor-advokatenes viktigste arbeidsoppgaver i tiden fremover.

– Vi bidrar til utvikling og implementering, men også til skjerping av klimamålene våre. I likhet med advokatfirmaene jobber vi samtidig med enkeltprosjekter internt. Blant annet med effektivisering av eksisterende olje- og gassvirksomhet, og elektrifisering av sokkelen. Vi har store team som jobber med fornybar-prosjekter, med karbonfangst og -lagring, med rammeverket for å skape et marked for vern av regnskog og naturlig sink, og vi bidrar med investering i ny teknologi i alle avtaler og liknende. Det er et voldsomt omfang av arbeidsoppgaver som vi advokater er involvert i, forklarer han.

– Har Equinor troverdigheten som trengs for å være et ledende lokomotiv innen fornybar energi?

– Jeg håper og tror det. Equinor har tradisjonelt sett vært et olje- og gasselskap, men også et teknologiselskap. Nå er det behov for ny teknologi som vi er med på å

fremskaffe, kombinert med de store fornybarprosjektene vi arbeider med.

GRØNN REKRUTTERING

Klima og bærekraft har vokst kraftig som fagområde for advokater og jurister de siste fem årene, forteller han.

– Det har å gjøre med konteksten, klimakrisen og kanskje oljekrisen, og henger sammen med Paris-avtalen, FNs bærekraftsmål og ikke minst utviklingen i EU. Investorene har sett at det lønner seg å investere i det grønne. Videre har såkalt ESG, environmental, social and corporate governance, blitt et fokusområde. Samtidig er det økte rapporteringskrav i forbindelse med klimarisiko. Alt i alt er det juridiske fagområde innenfor fornybar blitt veldig stort, forklarer han.

Åbyholm tror også at det grønne fokuset har betydning for rekrutteringen av nye juridiske talenter til selskapet.

– Det handler om deres fremtid, så det er klart de legger vekt på det. Det gjør også at vi gjennom vår satsing på ny energi, bærekraft, klimamål, endring av navn og så videre sender et tydelig signal om at vi tar dette på alvor. Hadde vi ikke gjort det, aner det meg at vi hadde slitt mer med rekrutteringen.

– Jeg tror det er mange som generelt opplever det som meningsfylt å levere energi til mennesker. Og så handler det i neste omgang om å gjøre det på den mest miljøvennlige og effektive måten, mener Åbyholm.

NORTHERN LIGHTS

Equinor er involvert i så mange prosjekter at det er vanskelig å holde oversikt. Selskapet har 21.000 ansatte i 30 ulike land. Selv er Åbyholm, i likhet med mange andre advokater, spesielt opptatt av havvind.

– Jeg synes det er spennende med fly-

tende havvind, og at vi har som ambisjon å bli en global leder innen offshore vind. For å kunne ta med olje og gass videre i fremtiden på en bærekraftig måte, er vi avhengig av nye verdikjeder, sier Åbyholm som også trekker frem karbonfangst og -lagring.

– Northern lights-prosjektet, som innebærer lagring av karbon langt under havbunnen, mener mange er et viktig premiss for å oppnå Paris-avtalen. Samtidig bygger det på Equinors gamle tradisjoner og kompetanse. Det er gøy å se hvordan man kan videreføre en tradisjon som vår inn i et lavutslippssamfunn.

– Bærekraft handler om å beskytte mennesker, miljø og økonomiske verdier. I Equinor korresponderer det helt med strategien vår som er «Always safe, low-carbon and high value». Det er faktisk en bærekraftstrategi i seg selv – noe som kanskje kommer overraskende på mange.

LAVUTSLIPPSSAMFUNNET

Han beskriver enkelt det grønne skiftet som overgangen til et lavutslippssamfunn.

– For at vi skal oppnå en bærekraftig fremtid kan vi ikke bare tenke på klimautslipp. Vi må tenke på å redusere forbruket, gjenvinning, sirkulærøkonomi, menneskerettigheter, hvordan vi tenker på biomangfoldet og hvordan vi beskytter verdifulle arealer som regnskog og matjord, mener Equinor-advokaten.

– Slik sett er vi alle i samme båt. Da må vi se på hvordan myndigheter, investorer og også samfunnet og individene må samarbeide. For Equinor handler det om en energiomlegging hvor man skal gå fra fossilt til grønnere, og redusere utslippet, redusere omfanget av olje og gass, og vokse enormt innenfor ny energi. •

Fagsidene er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, **Per Racin Fosmark**. Han har over 25 års erfaring som advokat, og har møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker. Han skriver også merknader i Lovdata.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

Arbeidsrett: Forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstagere ved virksomhetsoverdragelse

Høyesteretts enstemmige dom 26. juni 2020 – **HR-2020-1339-A (ISS-saken)** – reiste spørsmål om ansatte etter overføring fra staten til privat arbeidsgiver kan gjøre gjeldende sine rettigheter fra arbeidsforholdet i staten knyttet til oppsigelsesfrister, særalderspensjon og avtalefestet pensjon.

Staten besluttet i 2016 at renholdet av Forsvarets bygningsmasse skulle legges ut på anbud. ISS Facility Services AS ble tildelt oppdraget. Det var enighet om at det var en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven, og ISS overtok som arbeidsgiver for 209 renholdere som tidligere hadde vært ansatt i Forsvarsbygg. Arbeidsmiljøloven § 16-2 har regler om lønns- og arbeidsvilkår ved virksomhetsoverdragelse. Bestemmelsens første ledd fastslår hovedregelen om at tidligere arbeidsgivers rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtale eller arbeidsforhold,

overføres til den nye arbeidsgiver.

Hovedprinsippet er følgelig at individuelle rettigheter og plikter i arbeidsforholdet overføres uendret ved virksomhetsoverdragelser. Dette hovedprinsippet modifiseres i § 16-2 andre og tredje ledd for så vidt gjelder rettigheter og forpliktelser som følger av henholdsvis tariffavtaler og kollektive pensjonsordninger. De omtvistede spørsmål i saken knyttet seg til hva som er «rettigheter» i bestemmelsens forstand, hvilke rettigheter som «følger av arbeidsavtale eller arbeidsforhold», og hvordan unntakene fra hovedprinsippet er å forstå.

Høyesterett kom til at arbeidsavtalenes henvisning til statsansattes oppsigelsesfrister i lov inngikk i arbeidsavtalene og gjaldt videre i forholdet mellom arbeidstagerne og den nye arbeidsgiveren etter virksomhetsovertagelsen. Høyesterett kom videre til at reglene i § 16-2 tredje

ledd, som gir ny arbeidsgiver anledning til å erstatte pensjonsordningen hos den tidligere arbeidsgiveren med den nye arbeidsgiverens egen pensjonsordning, omfattet både særalderspensjon og AFP i staten. Dette kan ha stor betydning, da det fortsatt er store forskjeller mellom pensjon i offentlig og privat sektor.

Dommen gir god veiledning om hvilke rettigheter som inngår i ansettelsesavtaler og om reglene om kollektiv tjenestepensjon ved virksomhetsoverdragelse. Saken reiste prinsipielle spørsmål, og den var av stor velferdsmessig betydning for de ansatte, som opplevde en meget følbær svekkelse av sine arbeidsvilkår som følge av virksomhetsoverdragelsen. ISS ble derfor ikke tilkjent saksomkostninger.

Dommere: Erik Thyness, Borgar Høgetveit Berg, Wenche Elizabeth Arntzen, Aage Thor Falkanger og Hilde Indreberg.

Barnerett: Rettsforlik – hva kan tvangsfullbyrdes?

Det fremgår av barneloven § 65 første ledd og andre ledd første og andre punktum hvilke avgjørelser som kan tvangsfullbyrdes. Et rettsforlik er en avtale med tvangskraft. Men man kan ikke med tvangskraft avtale vilkår i et rettsforlik som ikke kunne vært fastsatt ved dom. Retten kan ikke sette formelt bindende vilkår om at foreldreansvaret skal utøves på en spesiell måte, jf. Backer, Barneloven, 2. utgave 2008 side 323. Samme

begrensning gjelder for hvilke forpliktelser i et rettsforlik som kan fullbyrdes etter barneloven § 65.

I **LA-2020-81213** hadde far i et rettsforlik forpliktet seg til å medvirke til at det ble utstedt pass til barna. Men dette kunne ikke fullbyrdes med tvangsmulkt. I en tvist om foreldreansvar, fast bosted eller samvær etter barneloven kunne nemlig far ikke ved dom blitt pålagt å medvirke til at barna får utstedt pass.

»

Endringslover:

NB! Det har vært vedtatt en rekke midlertidige endringslover som følge av covid-19, men som stort sett ikke omtales i Ju\$nytt.

26. MAI 2020

Kunnskapsdepartementet:

LOV-2020-05-26-51 om endringer i friskoleloven og utdanningsstøtteleven har blant annet omstrukturert friskoleloven § 3-1.

29. MAI 2020

Helse- og omsorgsdepartementet:

LOV-2020-05-29-56 om endringer i pasientskadeloven (forskriftsthjemmel om ménerstatning). **§ 4:** Departementet kan gi forskrifter om beregning av **ménerstatning** i pasientskadesaker som utfyller eller avviker fra reglene i skadeserstatningsloven § 3-2. I dag bygger utmålingen av ménerstatning ved pasientskade delvis på del I i yrkesskedeforskriften, og delvis på regler utviklet gjennom praksis for personskadeoppgjør. Det er viktig at det er lett å få oversikt over hvordan ménerstatning skal utmåles i pasientskadesaker, noe som tilsier at praksis fremgår av en forskrift. Men utmålingen skal fortsatt ta utgangspunkt i skadeserstatningsloven § 3-2. Pr. 7.8.2020 er det ikke fastsatt noen forskrift. **§ 8:** Vedtak om tilskuddsplikt til Norsk Pasientskadeerstatning er nå tvangsgrunnlag for utlegg.

Samferdselsdepartementet:

LOV-2020-05-29-60 om endring i luftfartsloven (akkreditering). Loven § 7-24 andre ledd gir nå hjemmel til å stille krav om akkreditering ved bakgrunnssjekk av personer i luftfarten. Endringen er en presisering av det som gjaldt tidligere.

1. JUNI 2020

Justis- og beredskapsdepartementet:

LOV-2020-05-29-57 om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.). Endringene gir adgang til å utvise utlendinger med midlertidig og permanent oppholdstillatelse for visse seksuallovbrudd som tidligere ikke førte til utvisning, og for ulovlig bevæpning på offentlig sted. Det er også adgang til å utvise utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse som straffes for alvorlige overtredelser av vegtrafikkloven.

12. JUNI 2020

Finansdepartementet:

LOV-2020-06-12-63 om endring i SI-lo-

ven (lov om Statens innkrevingssentral). Nytt siste punktum i § 8 tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi særlige regler om betalingsutsettelse og nedsettelse av renter i økonomiske krisesituasjoner.

LOV-2020-06-12-64 om endring i skattebetalingsloven. **Ny** § 15-4 om betalingsutsettelse i økonomiske krisesituasjoner, gir departementet hjemmel til å gi særlige regler om betalingsutsettelse av skatte- og avgiftskrav og nedsettelse av renter i økonomiske krisesituasjoner.

Justis- og beredskapsdepartementet:

LOV-2020-06-12-66 om endringer i utlendingsloven (oppnevning av nemndmedlemmer til Utlendingsnemnda). Myndigheten til å oppnevne nemndmedlemmer til Utlendingsnemnden er overført fra Kongen i statsråd til Justis- og beredskapsdepartementet. Ansvar for å foreslå kandidater til vervet som nemndmedlem er overført fra Justis- og beredskapsdepartementet og Utenriksdepartementet til fylkesmennene og Samfunnsviterne. Det er lovfestet grunnleggende vilkår for å kunne oppnevnes som nemndmedlem, som tilstrekkelig norskkunnskaper og personlig egnethet m.m.

23. JUNI 2020

Finansdepartementet:

LOV-2020-06-23-107 om endring i merverdiavgiftsloven, *delt ikraftsetting:* Del I 23. juni, del II 1. juli.

1. JULI 2020

Se også Ju\$nytt nr. 5/2020.

Justis- og beredskapsdepartementet:

LOV-2019-12-20-105 om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.), unntatt **ny** § 16 a, som trer i kraft **1. sept. 2020**, og § 10 (ikke bestemt ikrafttredelse).

LOV-2020-05-29-58 om endringer i utlendingsloven (pålegg om DNA-testing, utestengelse av vertsfamilier fra au pair-ordningen). Utlendingsmyndigheten har adgang til å kunne pålegge en utlending å avlegge en DNA-prøve i saker der det er nødvendig å fastslå om det eksisterer en familierelasjon. Det er også adgang til å innføre varig utestengelse fra au pair-ordningen for vertsfamilier som utnytter au pairer.

LOV-2020-06-12-65 om endringer i utlendingsloven mv. (utlevering av opplys-

ninger til politiet mv.). Utlendingsmyndighetene kan nå utlevere opplysninger til politiet til flere formål enn tidligere. Blant annet er det gitt en klar hjemmel for utlevering av opplysninger som er nødvendige for politiets oppgaver etter utlendingsloven.

Loven har også endret straffeprosessloven (uttømmende og utvidet politiattest for tilsetting av tjenestemenn i påtalemyndigheten og for personer som skal utnevnes til leder, nestleder eller medlem av Gjenopptakelseskommisjonen, eller som skal ansettes i kommisjonen), passloven og ID-kortloven (adgang til gjensidig kontroll mellom pass- og ID-kortregistrene ved behandling av søknader og lovfestelse av valgfrihet for den enkelte innehaver om ID-kortet skal utstedes med reiserett samt begrepsbruk tilpasset EUs personvernforordning). *Delt ikraftsetting*, lovens del I, endringene i straffeprosessloven § 55 a og § 395.

LOV-2020-06-19-81 om endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.) følger opp en rekke anmodningsvedtak fra Stortinget og enkelte handlingsplaner. Loven følger også opp utilsiktede konsekvenser ved ikrafttredelsen av straffeloven 2005.

Loven har blant annet endret bestemmelser om avvergingsplikt, kriminalisering av utenomrettslige tvangsekteskap, vilkår om «utilbørlig press» i straffeloven § 253, forsøk på kjøp av sex, og straffebud om utleie av lokaler som benyttes til grov utnyttelse av arbeidstagere.

Videre presiseres straffebestemmelsen om menneskehandel. Andre endringer er styrking av det strafferettslige diskrimineringsvernet for «transpersoner og andre som har en kjønnsidentitet eller et kjønnsuttrykk som bryter med omgivelsenes forventninger». Straffansvar for den som utgir seg for å være vedkommende et identitetsbevis er utferdiget til, selv om denne samtykker til bruken, gjeninnført.

Videre er det kommet en presisering av straffebestemmelsen om brudd på taushetsplikt. Andre endringer er gjentatt eller graverende ulovlig befatning med våpendeler skal rammes av straffelovens bestemmelser om skytevåpen og ammunisjon, styrking av vernet av offentlige

tjenestepersoner, endringer i straffebudet om krenkelser av representant for fremmed stat, korrupsjonsbestemmelsene skal i større grad få anvendelse på korrupsjon begått i utlandet, foreldelse, begrensninger i siviles medvirkningsansvar ved brudd på militær straffelov og tvangsmidler ved enkelte mindre alvorlige lovbrudd.

Loven har også endret militær straffelov § 9 (innskrenkning i medvirkningsansvaret).

Arbeids- og sosialdepartementet:

LOV-2020-06-12-61 om endringer i allmenngjøringsloven (innhenting av opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår). Endringene i § 11 gir Statens vegvesen myndighet til å innhente opplysninger som Arbeidstilsynet trenger for tilsyn med virksomhetenes etterlevelse av gjeldende allmenngjøringsforskrifter for veitransport og til å dele disse opplysningene med Arbeidstilsynet.

LOV-2020-06-19-69 om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.). Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet har myndighet til å føre tilsyn med at vilkårene for innleie fra bemanningsforetak og kravet til likebehandling av innleide arbeidstagere er oppfylt, herunder at tilsynsmyndighetene har kompetanse til å gi pålegg og reaksjoner ved brudd på disse reglene. Arbeidstilsynet skal kunne gi pålegg og reaksjoner ved brudd på plikten til å gi nødvendige opplysninger til tilsynsmyndigheten og på plikten til å etterkomme stansingsvedtak.

LOV-2020-06-19-70 om endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (innfasing av nettoberegnet ektefellepensjon). Endringene gir regler for beregning av ektefellepensjon fra offentlig tjenestepensjon fra fylte 67 år for årskull som er født fra og med 1954.

LOV-2020-06-19-71 om endringer i arbeidstvistsloven (om mekling og Arbeidsretten). Endringene presiserer det som har vært gjeldende rett eller er av teknisk karakter.

Nærings- og fiskeridepartementet:

LOV-2020-06-12-68 om endringer i tjenesteloven (geoblokking). Hjemmel til å gjennomføre forordning (EU) 2018/302 om hindring av uberettiget geografisk blokkering og andre former for forskjellsbehandling basert på bo- eller virksomhetssted eller nasjonalitet i det indre

marked, som har til formål å forhindre diskriminering basert på geografisk tilhørighet ved handel over landegrensene. Formålsparagrafen er endret, og i § 19 **nytt** tredje ledd er Kongen gitt hjemmel til å fastsette forskrift om tiltak for å hindre geoblokking og andre former for diskriminering på bakgrunn av kundenes nasjonalitet, bosted eller etableringssted.

Barne- og familiedepartementet:

LOV-2020-06-19-74 om endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.), *delt ikraftsetting* § 7-25 (samtaleprosess). Barnevernloven § 2-3 første ledd ny bokstav g) samt endringene i barnevernloven § 2-3 første ledd bokstav f), § 6-7 a andre og tredje punktum og § 7-4 andre ledd, trådte i kraft **19. juni 2020**. Endringene i § 2-1 åttende ledd, § 6-7 bokstav b), § 7-1 og § 7-4 tredje ledd trer i kraft **1. januar 2021**.

Kort om endringene: Aldersgrensen for rett til ettervern for barnevernsbarn er hevet fra 23 til 25 år (§ 1-3 andre ledd). Det er enkelte nye saksbehandlingsregler som følge av at samtaleprosess lovfestes som alternativ prosess for behandling av tvangssaker i fylkesnemndene (§ 7-25). Departementet har hjemmel til å bestemme fylkesnemndenes stedlige virkeområde (§ 7-1 første ledd). Det er lovfestet en plikt til rapportering minst én gang årlig til kommunestyret om den kvalitative tilstanden i barnevernet (§ 2-1 **nytt** åttende ledd) og plikt for barnevernstjenesten til å informere politiet når det er truffet vedtak om at et barn skal flyttes til skjult adresse (**ny** § 6-7 b).

Helse- og omsorgsdepartementet:

LOV-2020-06-19-78 om endringer i bioteknologiloven mv. *Assistert befruktning*: Assistert befruktning til enslige tillatt. Kvinne som skal motta assistert befruktning, kan ikke være eldre enn fylte 46 år. Femårgrensen for lagring av befruktede egg opphevet. *Fosterdiagnostikk*: Kravet om at Bioteknologirådet må forelegges søknad om godkjenning av fosterdiagnostisk metode før godkjenning, er falt bort. Inntil nye ordninger er på plass, videreføres eksisterende retningslinjer for fosterdiagnostikk, NIPT og ultralydundersøkelser. *Forskning*: Det er åpnet for å genmodifisere befruktede egg i forskning. *Genterapi*: Definisjon av genterapi i bioteknologiloven er blitt lik definisjonen i EUs regelverk. Genterapi skal kunne brukes ved behandling av alle typer sykdommer, ikke bare dem som karakteriseres som alvorlige. Det er i forbindelse med det som her er

nevnt, flere endringer i bioteknologiloven. Endringen som åpner for *eggdonasjon* vil tre i kraft senest 1. januar 2021.

LOV-2020-06-19-79 om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (utvidet rett til brukerstyrt personlig assistanse), endringen i § 2-1 d første ledd om utvidet rett for personer over 67 år.

Klima- og miljødepartementet:

LOV-2020-06-19-84 om endringer i lakse- og innlandsfiskeloven og straffeprosessloven (strafferamme og administrative reaksjoner). Formålet er å forsterke innsatsen mot ulovlig fiske etter laks, sjørøret og sjørøye, blant annet er den øvre strafferammen hevet fra inntil to år til inntil fem års fengsel ved grov overtredelse, samt forenkling av uaktsomhetsvurderingen (lakse- og innlandsfiskeloven § 49). I **ny** § 48 er det hjemmel for forvaltningen til å ilegge overtredelsesgebyr administrativt, som et alternativ til strafferettslig bot, samt en hjemmel til å foreta administrativt beslag i fiskeredskap gjennom **ny** § 47 a. Adgangen til å foreta administrativ inndragning er utvidet til å gjelde mer enn redskap av begrenset verdi (§ 47) og en utvidelse av adgangen til å midlertidig nekte registrering av redskap etter ulovlig fiske (§ 43).

LOV-2020-06-19-86 om endringer i produktkontrollloven (reaksjonshjemler). Formålet er å forbedre kontroll- og reaksjonshjemplene til myndighetene som fører tilsyn med etterlevelsen av bestemmelser som er gitt i eller i medhold av produktkontrollloven. Blant annet er det innført en **ny** § 4 a, som er en generell fullmakts-hjemmel.

Rettelse: Ny § 4-7 i kringkastingsloven trer i kraft 1. januar 2021, ikke 1. juli 2020 som nevnt i Ju\$nytt nr. 5/2020.

1. SEPTEMBER 2020

Arbeids- og sosialdepartementet:

LOV-2020-06-23-96 om endringer i permitteringslønnsloven (opphøving av midlertidig arbeidsgiverperiode innført som følge av utbrudd av covid-19). Perioden arbeidsgiver har lønnsplikt i starten av en ny permittering økes til 10 dager, og den midlertidige bestemmelsen om arbeidsgiverperiode på to dager oppheves samtidig. Loven gis virkning for permitteringer som settes i verk etter 1. sept. 2020. **LOV-2020-06-23-99** om tilskudd ved avbrutt permittering (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet) trådte i kraft 23. juni, og gjør at arbeidsgivere skal få støtte for å ta egne permitterte tilbake i jobb.

Nye lover

1. JULI 2020

Kulturdepartementet:

LOV-2020-05-29-59 om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (**medieansvarsloven**). Loven innebærer en oppdatering og samling av de tidligere særregler om redaksjonell uavhengighet og rettslig ansvar på medieområdet, men også noen nye lovregler. Lov 13. juni 2008 nr. 41 og straffeloven §§ 269 og 270 opphevet, skadeserstatningsloven § 3-6 endret.

Helse- og omsorgsdepartementet:

LOV-2020-06-19-80 om Eldreombudet (**eldreombudsloven**). Merk, loven har også endret lov om atomenergivirksomhet og lov om vern mot smittsomme sykdommer (fastsettelse av Folkehelseinstituttet som statens smitteverninstitutt). Begge endringene gjelder «tekniske justeringer» som følge av at ikrafttredelser av ulike endringslover har «krysset hverandre», slik at bestemmelser er blitt overkjørt eller falt ut.

Samferdselsdepartementet:

LOV-2020-06-19-95 om infrastruktur for alternativt drivstoff. Loven gjelder for offentlig tilgjengelige ladepunkter for elektriske kjøretøy og fyllestasjoner, og gjelder for de som etablerer eller drifter et anlegg for alternativt drivstoff. Det er kun anlegg som kan benyttes av kjøretøy som omfattes av loven.

Justis- og beredskapsdepartementet:

Midlertidig **LOV-2020-06-19-83** om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen. Nytt hjemmelsgrunnlag for å videreføre forskrifter som legger begrensninger på adgangen til innreise til Norge. Innreiserestriksjonene har vært regulert i bortvisningsforskriften med hjemmel i smittevernloven. Vedtakskompetansen etter den eksisterende bestemmelsen om bortvisning av hensyn til folkehelsen i **utlendingsloven § 17** er endret. Bestemmelsen benyttes i tilfeller hvor særreglene som er fastsatt for covid-19-situasjonen ikke kommer til anvendelse, og vil ha betydning også når den midlertidige loven oppheves **1. november 2020**.

Grunnlovsendringer 14. mai 2020

Stortingets vedtak om endringer i Grunnloven § 21, § 25, § 33, § 89 og § 101 samt ny § 120 a («Norges Bank er landets sentralbank.») ble kunngjort i statsråd 29. mai 2020. Om endringen i § 89 (domstolenes prøvingsrett) se Jušnytt nr. 5/2020.

Regulering av G utsatt til høsten

På grunn av covid-19 vil «ny» G fra 1. mai 2020 først bli bestemt til høsten.

Forsinkelsesrenten 8 prosent

Fra 1. juli til 31. desember 2020 er forsinkelsesrenten 8 prosent p.a. I første halvår 2020 var den 9,5 prosent. Satsen for standardkompensasjon er fra 1. juli 430 kroner, en økning på 30 kroner.

Straffeprosess: Oppbevaring og bruk av materiale frembragt ved kommunikasjonskontroll

Høyesteretts dom 17. juni 2020 (dissens 4-1) – **HR-2020-1263-A** – gir en viktig avklaring når det gjelder behandling av materiale frembragt ved kommunikasjonskontroll etter at dette i åpen rett har vært benyttet som bevismateriale i en straffesak avgjort ved rettskraftig dom. Konkret var det spørsmål om politiet har adgang til å utlevere slikt materiale til Skatteetaten, og om det er plikt til å slette materialet fra politiets arkiver.

Flertallet (Thyness, Høgetveit Berg, Noer og Bergsjø) kom for det første til at bruken av materiale frembragt ved kommunikasjonskontroll var begrenset til de formål som følger av taushetsplikten etter straffeprosessloven § 216 (avsnitt 43-44). Dette innebærer at slikt materiale ikke kan utleveres til bruk for skattefastsettelse, og påtalemyndighetens vedtak om utlevering av opplysninger til Skatteetaten var ugyldig.

For det andre kom flertallet til at når straffeprosessloven tillot bruk av materialet som bevis i straffesaken, må loven tolkes slik at det også er adgang til å oppbevare materialet sammen med straffesaksdokumentene til eventuell senere bruk i samsvar med loven (avsnitt 45-49). Typisk kan dette være aktuelt ved en begjæring om gjenåpning av saken.

Mindretallet (Møse) kom til at spørsmålene om taushetsplikt og sletting av opplysninger som var brukt i åpen rett i straffesaken, ikke reguleres av straffeprosessloven §§ 261 i) og § 216 g), men av politiregisterloven (avsnitt 64).

Sivilombudsmannen:

Voksenadopsjon og samtykkeregelen i adopsjonsloven § 13 andre ledd

Sivilombudsmannens uttalelse - **SOM-2019-3344** - gjelder et viktig lovtolkningsspørsmål vedrørende **adopsjonsloven § 16**. Ombudsmannen kom til at ved voksenadopsjon etter § 16 kan det ikke stilles vilkår om samtykke fra tidligere ektefelle som er forelder til «barnet» i saken. Bakgrunnen for saken var at da klager søkte om å få adoptere stesønnen på 25 år, fikk han avslag fra Bufdir. Grunnen var at stesønnens mor, som klager var skilt fra, ikke samtykket til adopsjonen. Bufdir hadde feilaktig lagt til grunn at tidligere ektefelle, stebarnets juridiske forelder, måtte samtykke, **jf. adopsjonsloven § 13 andre ledd**, også ved adopsjon av stebarn som har fylt 18 år (voksenadopsjon). Ombudsmannen har en grundig og god drøftelse av lovtolkningsspørsmålet. Barne- og familiedepartementet må endre Rundskriv Q-2018-1245 punkt 7.2 slik at retningslinjene blir i samsvar med ombudsmannens forståelse av adopsjonsloven § 16.

Ombudsmannen kom til at ved voksenadopsjon etter § 16 kan det ikke stilles vilkår om samtykke fra tidligere ektefelle som er forelder til «barnet» i saken.

Strafferett:

Sivile erstatningskrav etter frifinnelse i straffesak

Det er sikker rett at frifinnelse for straff ikke sperrer for at samme handling kan medføre erstatningsansvar, se HR-2018-2427-A avsnitt 34 og HR-2020-1327-U avsnitt 29. Men det gjelder enkelte særlige vilkår for å idømme erstatningsansvar i slike tilfeller. Høyesteretts ankeutvalg har i dom **HR-2020-1327-U** avsnittene 28-33 en god oversikt over hvilke særlige vilkår som gjelder, og som vil være nyttig lesning for alle som kommer bort i denne problemstillingen.

Kort sagt gjelder det et skjerpet beviskrav, og tilkjennelsen av erstatning må ikke medføre et brudd på uskyldspresumsjonen, jf. Grunnloven § 96 andre ledd og EMK artikkel 6 nr. 2. Det strenge beviskravet innebærer at for å idømme erstatningsansvar på grunnlag av de samme faktiske handlinger som en person er frifunnet for, må det foreligge *klar sannsynlighetsovervekt*. Det samme gjelder spørsmålet om det foreligger årsakssammenheng mellom handlingen og en bestemt følge (f. eks. dødsfølge). *Uskyldspresumsjonen* stiller særlige krav til domsgrunnene, som er godt oppsummert i **HR-2018-1909-A avsnitt 55**.

Sivilprosess: Domsmyndighet etter Luganokonvensjonen artikkel 11 nr. 2

Høyesteretts kjennelse i avdeling 24. juni 2020 (dissens 3-2) – **HR-2020-1328-A** – gjaldt spørsmålet om norske domstoler har stedlig *domsmyndighet* ved direktekrav mot norsk ansvarsassurandør etter en kollisjon i utenlandsk farvann mellom to skip som er registrert i utlandet, og hvor begge skips eier og reder er utenlandske selskaper. *Vernetingssspørsmålet* i saken var tidligere behandlet av Høyesterett i **HR-2018-869-A** (omtalt i Jušnytt nr. 5/2018).

Spørsmålet nå var om norske domstoler hadde domsmyndighet etter Luganokonvensjonen artikkel 11 nr. 2, jf. artikkel 9, jf. tvisteloven § 4-8. Artikkel 11 nr. 2 har denne ordlyden:

«Artiklene 8, 9 og 10 gjelder for søksmål som skadelidte reiser direkte mot forsikringsgiveren, når slike direkte søksmål er tillatt.»

Konkret var det forståelsen av uttrykket «når slike direkte søksmål er tillatt».

Lagmannsretten hadde avvist søkmålet fra utenlandske sel-

skaper mot et norsk forsikringsselskap fordi saken ikke kunne anlegges i Norge. Høyesteretts flertall kom til at lagmannsretten hadde tolket Luganokonvensjonen artikkel 11 nr. 2 feil, og opphevet lagmannsrettens kjennelse. *Flertallet* (Bergsjø, Høgetveit Berg og Møse) kom til at det avgjørende er om direktekrav generelt er tillatt (avsnittene 79-83). Tillatt-vilkåret i konvensjonen artikkel 11 nr. 2 skal ikke forstås slik at det må være adgang til direktekrav i den konkrete saken som er anlagt. Da konvensjonens ordlyd ikke ga sikre svar, ble det lagt avgjørende vekt på formåls- og systembetraktninger. Lagmannsretten hadde uriktig lagt til grunn at det måtte foretas en konkret vurdering av om det var adgang til å fremme kravet mot forsikringsselskapet. *Mindretallet* (Noer og Normann) var enig med lagmannsretten.

Kjennelsen er viktig for tolkningen av Luganokonvensjonen artikkel 11 nr. 2, og både flertallet og mindretallet har en grundig drøftelse av spørsmålet.

»

Forvaltningsrett: Rettslig klage- interesse

Forvaltningsloven § 28 første ledd første punktum slår fast at et enkeltvedtak kan påklages av en *part* eller annen med *rettslig klageinteresse* i saken. Rettspraksis om tvisteloven § 1-3 nr. 2 og tidligere tvistemålslov § 54 er relevant i anvendelsen av tvisteloven § 28 første ledd. Den som reiser klagesaken må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort, noe som skal avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partens tilknytning til det, jf. tvisteloven § 1-3 nr. 2 andre punktum.

Avgangen til å påklage et forvaltningsvedtak skal ikke være snevrere enn anledningen til å reise søksmål, se Geir Woxholth, Forvaltningsloven, 5. utgave 2011, side 498 flg. Det må avgjøres konkret om det foreligger rettslig klageinteresse. Utgangspunktet er om den som klager, berøres av vedtaket, og terskelen er ikke høy. Det er tilstrekkelig at tilknytningen er av slik art og styrke at det er rimelig å gi klageren et rettskrav på å få vedtaket overprøvd, se Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett, 11. utgave 2018, side 296. Som hovedregel vil det være tilstrekkelig at vedtaket har betydning for klagerens rettigheter. I NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov er det i lovutkastet § 53 første ledd bokstav b) foreslått å erstatte begrepet «rettslig klageinteresse» med «andre som i vesentlig grad berøres av vedtaket».

Et eksempel på hvor spørsmålet om rettslig klageinteresse ble satt på spissen, er Sivilombudsmannens uttalelse **SOM-2019-4519**. Saken gjaldt en sak om bygging av landbruksvei. Eierne av en eiendom som har allmenningsrett til seter og beite i området der veien skal gå, påklaget kommunens godkjenning av veien. Hverken kommunen eller Fylkesmannen mente at vedkommende hadde klagerett, men ombudsmannen var i tvil om dette var riktig, og ba Fylkesmannen vurdere saken på ny. Det var uomtvistet at veien ville berøre klagers beiterett ved å redusere beitearealet, og at ferdseilen på veien vil gi økt tilgang i området, noe som kan forstyrre beitedyrene.

Ombudsmannen viste til SOM-1981-76, Rt-1971-171 og Rt-2009-679. Rettslig interesse ved allmenningsrettigheter og andre bruksrettigheter er behandlet i Backer, Rettslig interesse for søksmål, skjønn og klage, 1984, side 168.

Straffeprosess: Strengere krav til begrunnelsen for å nekte anker i 6-års sakene

Fra 1. januar 2020 kan lagmannsretten også nekte å fremme en anke i de såkalte «seksårssakene», jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd, jf. fjerde ledd tredje punktum. Ankenektelsen skal være begrunnet. Det kan ikke legges til grunn at terskelen for at lagmannsretten skal kunne nekte en anke fremmet, generelt er høyere jo mer alvorlig saken er. Men i Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 18. juni 2020 - **HR-2020-1269-U** - uttaler ankeutvalget at det kan være grunn til å stille særlig strenge krav til lagmannsrettens begrunnelse i de mest alvorlige sakene (avsnitt 20).

Retts- og bevissspørsmålene i enkelte av de alvorlige sakene vil også være slik at det ikke vil være forsvarlig å nekte en anke fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling, se Prop. 53 L (2018-2019) side 20. Der-

som det i forbindelse med en anke til lagmannsretten er tilbudt nye bevis, vil det klare utgangspunktet være at en beslutning om ankenektelse må nevne disse, og forklare hvorfor de ikke kan føre til et annet bevisresultat, se Rt-2015-235 avsnitt 17.

Retts- og bevissspørsmålene i enkelte av de alvorlige sakene vil også være slik at det ikke vil være forsvarlig å nekte en anke fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling

Strafferett:

Tap av retten til å føre fritidsbåt ved promillekjøring

Høyesterett kom i enstemmig dom 25. juni 2020 - **HR-2020-1331-A** - til at dersom en fører av fritidsbåt straffes for brudd på småbåtloven § 33 om føring av båt med promille over 0,8, besluttes samtidig som den klare hovedregel tap av føreretten i *minst ett år*, jf. småbåtloven § 28 a første ledd første punktum. En 32 år gammel mann var dømt til bot på 6000 kroner for å ha kjørt fritidsbåt med en alkoholpromille i blodet på 1,0. Lagmannsretten hadde i tillegg fastsatt tap av retten til å føre fritidsbåt for en periode på ett år. Mannens anke ble forkastet.

Dommere: Kine Steinsvik, Arne Ringnes, Henrik Bull, Knut H. Kallerud og Hilde Indreberg.

Advokatrett:

Rettsens adgang til å fastsette prosessfullmektigens godtgjørelse

Tvisteloven § 3-8 gir etter ordlyden bare hjemmel for retten til å fastsette prosessfullmektigens godtgjøring. Men § 3-8 gir **ikke** hjemmel for at domstolene kan pålegge *tilbakebetaling* av for mye betalt salær, da rettskildene ikke gir grunnlag for en slik fortolkning av § 3-8. Her skiller tvisteloven § 3-8 seg fra domstoloven § 227 fjerde ledd, som gir Disiplinærnemnden adgang til å pålegge en advokat som har mottatt for høyt salær, å betale det overskytende tilbake. Se **HR-2020-1257-U** avsnitt 23.

Kriminalomsorgen får bruke sporingsteknologi

Reglene for fotlenke-soning ble endret fra 1. juli, og innebærer blant annet at man kan sone med fotlenke i inntil seks måneder. Fra høsten kan kriminalomsorgen også ta i bruk GPS-systemer og ansiktsgjenkjenning for å kontrollere den domfelte.

TEKST: PER RACIN FOSMARK, lagdommer

Med virkning fra 1. juli 2020 er straffegjennomføringsloven endret. Tidsrammen for når det kan være aktuelt å gjennomføre straff med fotlenke er utvidet fra fengsel inntil fire måneder til fengsel inntil seks måneder, eventuelt at man har inntil seks måneder igjen å sone, jf. § 16 a første ledd.

Lovendringen er nå fulgt opp med justerte forskrifter om endring i straffegjennomføringsforskriften av 22. februar 2002 nr. 183.

KLARE BEGRENSNINGER

Seksuallovbrudd, drap, grov vold og en del andre alvorlige forhold skal ikke gi grunnlag for straffegjennomføring med fotlenke.

Fotlenke vil også være utelukket dersom forbrytelsen er begått mot barn eller en person som den domfelte bodde eller fortsatt bor sammen med, eller den domfelte er dømt for lignende forhold tidligere.

Det er også noen andre tekniske endringer i straffegjennomføringsforskriften § 7-2.

ANSIKTSGJENKJENNING

For å kontrollere at den domfelte overholder vilkårene, vil kriminalomsorgen fra første september 2020 få hjemmel for å benytte sporingsteknologi (GPS), biometri i form av fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning, fjernalkoholtest og videosamtaler.

Dette ifølge straffegjennomføringslo-

Fra 1. september kan kriminalomsorgen blant annet benytte ansiktsgjenkjenningsteknologi for å kontrollere domfelte som bruker fotlenke. Foto: Kengat, Istock

ven § 16 a nytt fjerde ledd og endringen i straffegjennomføringsforskriften § 7-5 (kontroll av vilkår).

I det nye fjerdeleddet i straffegjennomføringsloven § 16 heter det følgende:

«Dersom det er nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffegjennomføring med elektronisk kontroll, kan kriminalomsorgen beslutte bruk av digital teknologi for å kontrollere domfeltes identitet, geografiske posisjon, bevegelse og eventuelle rusbruk. Personopplysnin-

ger som behandles ved kontroll etter første punktum, skal slettes etter endt straffegjennomføring, med mindre de inngår i en sak om brudd på forutsetninger eller vilkår etter § 16 annet og tredje ledd.» •

LOV-2019-12-20-105
(Straffegjennomføringsloven)
FOR-2020-07-24-1591
(Endringer i straffegjennomføringsforskriften)

ANNONSE

Rekruttere?

Nå de som ikke er
på aktiv jobb jakt

Annonser din stilling hos oss

Finansavisen

Forfattere: Kristin Kjelland-Mørde, Anne-Lise H. Rolland, Karen Sophie Steen, Per Gammelgaard, Carsten Anker
Forlag: Universitetsforlaget 2020
Sider: 367
Pris: 529 kroner

Konflikt, mekling og rettsmekling, 2. utg.

«I boka beskriver vi en metode for å løse konflikter i mekling som alle kan benytte seg av, uansett bakgrunn. Den er karakterisert av at man prøver å finne frem til en løsning på partenes konflikt som bygger på deres behov og interesser, og hvor det er en målsetting at løsningen ivaretar alle parter involvert i konflikten. Et hovedpoeng er altså å avdekke hva som er viktig for partene, og ikke hvem som har rett», heter det i bokens introduksjonskapittel.

Boken kom første gang ut i 2008, og er i denne utgaven omfattende revidert og oppdatert med 30 eksempler på reelle meklinger gjennomført av advokater, dommere og psykologer, inkludert jordskiftedommere.

Boken er delt i tre; den første delen omhandler konflikter, kommunikasjon og forhandlinger, del to omhandler selve meklingsprosessen, mens del tre er viet til temaet etikk, herunder nøytralitet, partenes autonomi, fortrolighet og taushetsplikt.

Boken har også en avtale om mekling, et skjema for egenevaluering etter mekling, og etiske retningslinjer som vedlegg, samt et stikkordregister.

Boken skal, ifølge forlaget, omhandle alle sidene ved mekling, både i teori og praksis. Forfatterne er henholdsvis srenskriver, advokater i LO, dommer og privatpraktiserende advokat.

Forfattere: Kari Bergeius Andersen, Arve Due Lund, Terje Gerhard Andersen, Nilse Storeng, Thomas B. Svendsen
Forlag: Universitetsforlaget
Sider: 792
Pris: 1099 kroner

Arbeidslivets spilleregler, 5. utg

Advokatfirmaet Storeng, Beck & Due Lund står bak boken, og en rekke medarbeidere har vært involvert i denne 5. utgaven, som er oppdatert med nye lovendringer og rettspraksis pr. november 2019. Boken belyser alle sider av arbeidsretten i privat sektor.

Arbeidsforholdet er beskrevet i et kronologisk løp fra utlysning til opphør gjennom oppsigelse, avskjed eller frivillig fratreden. Den gir også en fremstilling av arbeidstakerens medbestemmelsesrett og viktige sider av den kollektive arbeidsretten.

Forfatter: Peter Hambro
Forlag: Universitetsforlaget 2020
Sider: 576
Pris: 1299 kroner

Arveloven. Arvereglene. Lovkommentar

Den nye loven om arv og dødsboskifte (Lov 14.juni 2019 nr 21. og arv og dødsboskifte) trer i kraft i januar 2021. Boken omhandler bare selve arverettsdelen i 2019-loven, det vil si frem til lovens § 83, og juridisk teori og rettspraksis er tatt med frem til mars 2020, heter det i bokens forord.

Lovkommentaren gir grundige kommentarer om retten til arv, og ifølge forlaget er all rettspraksis av interesse tatt med, både trykte og utrykte dommer.

Forfatter: Irene Dahl og Øystein Jensen (red.)
Forlag: Fagbokforlaget
Sider: 300
Pris: 699 kroner

Svalbardtraktaten 100 år

I februar i år var det 100 år siden Svalbardtraktaten ble vedtatt i forbindelse med fredskonferansene etter første verdenskrig. Traktaten, som i første omgang ble signert av Norge, USA, Storbritannia, Danmark, Frankrike, Italia, Japan, Nederland og Sve-

rige, ga Norge suverenitet over Svalbard og tilstøtende havområder, og er også blitt kalt «verdens første mellomfolkelige miljøvernnavtale».

Boken, som er en antologi, er forfattet av jurister, historikere og statsvitere. De «setter fokus på de mest sentrale folkerettslige problemstillingene relatert til Svalbardtraktaten, og framhever områder der traktatregimenet i framtiden vil kunne møte nye utfordringer», ifølge forlaget.

Spørsmålene som belyses er blant annet disse: Hvordan er forholdet mellom Svalbardtraktaten og norsk rett? Hva er de aktuelle sikkerhetspolitiske utfordringer? Hvem utfordrer norsk Svalbardpolitikk? Gjelder Svalbardtraktaten offshore?

Boken er i salg fra 1. september.

ANNONSE

OPPLEV EN FANTASTISK RUNDREISE I THAILAND!

- Opplev Bangkok's pulserende liv
- Møt elefanter og dra på elverafting
- Dødens jernbane og broen over Kwai
- Gylne Triangel, flytende marked
- Strandliv i Hua Hin
- Det hvite og det blå tempel
- Og mye mer!

PRIS FRA KR. 7900,-

Turer fra 8 til 22 dager.
Norsk reiseleder på turene
4. og 18. februar, 4. mars 2021.

THAIPLUS
YOUR TRAVEL PROFESSIONAL

Bestill nå, og få gratis avbestilling til 1. des. 2020. Ingen innbetaling av depositum før 1. des. 2020.
Les mer på www.thaiplus.no eller kontakt oss på telefon 917 80 080, eller mail: post@thaiplus.no

Voldsoffererstatning endte med EMK-brudd

Til tross for at en far ble frikjent for overgrepssanklager mot sin egen datter i Gulating lagmannsrett, ble han samtidig dømt til å betale oppreisning til barnet. Da saken havnet på Høyesteretts bord, opphevet retten de sivile kravene fordi den mente lagmannsrettens dom kunne gi inntrykk av at far var straffskyldig likevel. Siden fornærmede ikke orket en ny runde i lagmannsretten, ble det så avsagt dom med full frifinnelse.

Til tross for dette, fattet Kontoret for voldsoffererstatning vedtak om oppreisning til barnet på 250.000 kroner, og omtalte samtidig far som «skadevolder». Nå erkjenner staten at vedtaket krenker EMK artikkel seks om uskyldspresumsjonen.

«Slike vedtak skal ikke fattes, og det er svært uheldig at vedtaket av 19. juni 2019 ble fattet. Departementet er takknemlig for at en har blitt gjort oppmerksom på forholdet og vil sørge for at det konkrete vedtaket, samt rutiner og praksis, gjennomgås som følge av denne saken», skriver Regjeringsadvokatembetet i et brev til faren sammen med et tilbud om 55.000 kroner i oppreisning, ifølge Rett24.

Fysiske kurs i september

Advokatforeningen tar sikte på å arrangere flere fysiske kurs i høst, her er et utvalg:

- **8. september** holder Bi-standsadvokatutvalget i samarbeid med Forand-ringsfabrikken seminar om barn og unges opplevelse av tilrettelagte avhør etter å ha opplevd vold eller overgrep. Skjer i Juristenes hus.
- **9. september** arrangerer Oslo krets et kurs med advokat Arild Humlen med tittelen EMD – statisk, utviklingstrekk og sentrale avgjørelser i 2018 og 2019. Skjer i Juristenes Hus.
- **21. september** avholdes kurset Eiendomsmegling – hva kreves? Kurset handler om hva som kreves for å sikre etterlevelse av reglene ved eiendomsmegling og oppgørsoppdrag. Skjer i Juristenes Hus.

Forsvarergruppens høstseminar er avlyst, men det blir fysisk årsmøte med begrenset oppmøte **tirsdag 13. oktober**.

JUS – Juristenes utdanningscenter

Fysiske jus-kurs og digital slam-poesi

Høstens JUS-kurs er nå åpne for påmelding. Følg JUS-kurs via direktestrømming eller fysisk, men vær oppmerksom på at det er begrenset antall plasser på de fysiske kursene.

DEN ÅRLIGE COMPLIANCEDAGEN

Hvordan koronapandemien påvirker compliancerisiko og kontrollaktiviteter, bærekraft og håndtering av saker der Økokrim er involvert er blant temaene på årets kurs.

Tid: 15. oktober **Sted:** Oslo **Pris:** 4200 E-kurs: 3700 kroner

JURISTKONGRESS 2020

Årets kongress blir ulik alle de foregående – du kan delta både fysisk og digitalt. Velg mellom fagsporene virksomhetsstyring, forvaltningsrett, ledelse, arbeidsliv og sikkerhet. Blant årets foredragsholdere er assisterende helsedirektør Espen Rostrup Nakstad fra Helsedirektoratet. Også e-seminarer med Yngvar Andersen fra NRK-programmet Bedre Puls, og Guro Sibeko byr på slam-poesi og foredraget Rasismens poetikk. Finn Myrstad fra Forbrukerrådet holder foredraget I agree om vilkårene man aksepterer ved installering av apper.

Tid: 19. november **Sted:** Oslo **Pris:** 4900 kroner E-kurs: 3400 kroner

DEN ÅRLIGE HELSERETTS DAGEN 2020

Nytt i helseretten, dypdykk om praksis, meldeplikten til barneverntjenesten med utgangspunkt i kasuistikk, helsejus i koronaens tid og strafferettslig (u)tilregnelighet og strafferettslig særreaksjoner er blant årets temaer.

Tid: 16. oktober **Sted:** Oslo **Pris:** 4200 kroner E-kurs: 3700 kroner

DEN ÅRLIGE KONTRAKTSRETTS DAGEN

En gjennomgang av nyhetene innen rettsområdet, fokus på konkurs/ gjeldsforhandlinger i kontraktsaktuelle forhold, og særlige utfordringer knyttet til kontrakter med det offentlige.

Tid: 10. november **Sted:** Oslo **Pris:** 4200 kroner E-kurs: 3700 kroner

Sosialantropolog
Thomas Hylland Eriksen
skal samtale om temaet «nærhet på distanse» under årets juristkongress.

I sommer intervjuet vi en rekke aktuelle advokater på nett. Les utdrag om hva som har bragt dem frem i nyhetsbildet, og om hvem som er deres faglige forbilder.

- Korrupsjon et problem også for nordiske selskaper

ANNE H. GAUSTAD (39)

- Partner i Hughes, Hubbard & Reed, Paris.
- Opprinnelig fra Melhus utenfor Trondheim.
- Tok videregående i Frankrike, deretter dobbel bachelor i fransk og engelsk juss ved Université Panthéon-Assas Paris og Oxford University, samt London College of Law. Så fulgte master med spesialisering i folkerett ved Université Panthéon-Assas Paris og til sist en LL.M. i internasjonal rett ved New York University School of Law som Fulbright-stipendiat.
- Var advokatfullmektig i Schjødt, Oslo.
- Har jobbet med mellomstatlig voldgift i London og for påtalemyndigheten ved Den internasjonale straffedomstolen i Haag.

Hun har reist verden rundt på jobb for sin amerikanske arbeidsgiver, og bare i fjor tok jobben henne til atten land. Paris-bosatte Anne Hukkelaas Gaustad (39) er anti-korrupsjonsekspert og mener det er mer enn fleksibilitet som er positivt for unge advokater i Norge.

AV NINA SCHMIDT OG EMIL GJØRVAD

Norge har et mer fleksibelt arbeidsliv enn i mange andre land, og fleksibiliteten er ganske unik, tror jeg. Men det er også mindre hierarki, og som ung tror jeg at man får sjansen til å prøve seg i retten og med å håndtere klienter litt tidligere, sier Anne H. Gaustad, partner i Hughes, Hubbard & Reed.

Det amerikanske firmaet, som omsatte for 288 millioner dollar i 2019, har hovedkontor i New York, og kontorer blant annet i Paris, Japan og Brasil.

— Selv fikk jeg være med i retten etter bare tre uker i jobben i Norge, sammen med advokat Cato Schiøtz i bokhandler-saken, som jo var en stor sak. En slik mulighet ville jeg aldri fått der jeg er i dag, etter så kort tid i firmaet, sier hun.

Sammen med Schiøtz representerte hun forfatter Åsne Seierstad og forlaget Cappelen Damm i tingretten og lagmannsretten da bokhandler Shah Mohammad Rais anla sak etter utgivelsen av boken Bokhandleren i Kabul. Rais tapte saken.

ANTI-KORRUPSJONSEKSPERT

Med utgangspunkt i Paris jobber Gau-

stad nå med compliance, anti-korrupsjon, hvitvasking og internasjonal voldgift, og er tilknyttet Hughes, Hubbard & Reeds Anti-Corruption & Internal Investigations and Arbitration practice groups.

Hun har advokatbevilling i to stater i USA (New York og District of Columbia), samt i Frankrike (Paris) og Norge.

Hun har bistått i en rekke anti-korrupsjonssaker så vel som internasjonale kommersielle og investeringstvister, og rådgir i saker knyttet til både amerikansk, fransk og norsk lovgivning. Hun har også lang erfaring med menneskerettsspørsmål, med særlig søkelys på ansvarlig næringsliv, og verdipapirrett.

I sin lange karriere har Gaustad bare jobbet tre år i Norge på 2010-tallet, som advokatfullmektig i Schjødt, der hun fikk sin norske bevilling.

Via jobben i Norge kom hun i kontakt med Hughes, Hubbard & Reed.

— Jeg jobbet blant annet med en sak der vi representerte et selskap som var tiltalt for korrupsjon i utlandet. I tillegg risikerte selskapet å bli utestengt fra Verdensbankens World Bank Group. Vi fikk da inn det amerikanske firmaet til å hjelpe oss på Verdensbank-biten.

– Juss er kanskje noe av det mest nasjonale man kan studere. Jeg har studert både i et «common law»-system og et «civil law»-system; noe som har gjort det mye enklere for meg å få jobber. Det er ikke tilstrekkelig bare å kunne snakke språket, sier Anne H. Gaustad.

«Jeg jobber i et internasjonalt miljø. Det er veldig spennende. Men det er også et press, så klart, og arbeidstiden er krevende.»

Samme dag over en middag tilbød de meg en jobb, så da grep jeg muligheten og flyttet til Washington DC og begynte å jobbe for dem, forteller Gaustad.

UPRAKTISK Å BO I USA

Omtrent samtidig som hun ble ansatt, ble firmaet engasjert av et stort fransk selskap som nettopp hadde inngått et omfattende forlik med det Department of Justice and Securities and Exchange Commission. Selskapet ble blant annet pålagt et treårig såkalt «compliance monitorship», som innebar at en compliance-ekspert utnevnes for å kontrollere at de avtalte tiltakene i tilstrekkelig grad gjennomføres.

– Ettersom jeg hadde bodd lenge i Frankrike og studert der, ville firmaet at jeg skulle være i frontlinje med kli-

enten og ha daglig ansvar for koordineringen av dette oppdraget som skulle gå over fire år, forteller hun.

– Etter å ha hatt mange telefonkonferanser klokka tre om morgenen, ble det til at jeg flyttet over til Frankrike. Jeg jobber mest mot Afrika, Asia, Øst-Europa, Sentral-Asia og Midtøsten, så da er det enklere å bo i Paris, sier Gaustad.

I firmaet jobber det advokater fra en rekke land.

– Jeg jobber i et veldig internasjonalt miljø. Det er ikke uvanlig at vi har advokater fra ti-femten forskjellige jurisdiksjoner i et team. Det er veldig spennende. Men det er også et press, så klart, og arbeidstiden er krevende. En oppside ved koronasituasjonen er at det nå plutselig er blitt mer fleksibilitet, sier Gaustad.

IDYLLEN SLÅR SPREKKER

At hun har norsk advokatbevilling, drar hun god nytte av nå.

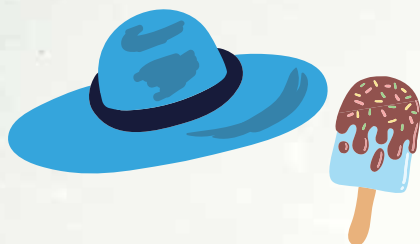
– Særlig det siste året, med alle hvitvaskingskandalene som har rammet nordiske banker, og store korrupsjonssaker. Det er en stor fordel for meg å ha den norske bakgrunnen mot dette markedet. Jeg jobber mer og mer med skandinaviske selskaper.

– Nordiske land rangerer høyt på internasjonale korrupsjonsindekser, og de nordiske samfunnene er transparente og tillitsbaserte. Min erfaring er at i en del nordiske selskaper har man kanskje tenkt at man ikke trenger så strenge rutiner, fordi vi befinner oss i samfunn hvor folk gjør det rette likevel. Men så viser det seg at dette ikke er tilfelle. Og at hvitvasking og korrupsjon er blitt et problem og svært aktuelt tema også for nordiske selskaper. Det er interessant.

Det er ikke utenkelig at hun på et tidspunkt vil flytte hjem til Norge. Gaustad er gift med Wiersholm-advokat Svein-Helge Hanken.

– Det kan godt hende, på sikt. Jeg venter barn om en måned. I den nærmeste fremtiden er det mannen min som pendler fra Paris til Oslo. •

»

Anbefaler sidebytte

Camilla Selman (48)
Kommuneadvokat, Oslo

1. JUNI OVERTOK CAMILLA SELMAN driften av landets nest største offentlige advokatkontor. I fjor hadde kommuneadvokaten i Oslo 192 rettssaker og 397 rådgivningssaker fordelt på rundt 30 ansatte advokater.

Selman har spesialisert seg på arbeidsrett, forvaltningsrett og prosedyre. Hun fikk møterett i 2007, og har tilbragt rundt 14 år hos kommuneadvokaten både i Oslo og Bærum. Hun har også i om lag åtte år vært partner i Hjort og senioradvokat i Wiersholm.

– Hvilken sak har du lært mest av i din karriere?

– Det er spesielt to saker jeg vil nevne, hvor jeg har sittet på motsatt side av det jeg vanligvis gjør. Det var veldig lærerikt. Jeg har hatt mange barnevernssaker for kommunen, men i Hjort hadde jeg en barnevernssak for foreldre. Det var veldig nyttig å se disse sakene fra den andre siden, og å jobbe opp mot barnevernet som representant for foreldrene. Det samme opplevde jeg når det gjaldt arbeidsrett. Jeg har stort sett representert arbeidsgivere, men en gang

representerte jeg en lærer som var beskyldt for å utøve vold mot elever. Verden så veldig annerledes ut fra denne lærens ståsted.

– Hvilken paragraf står ditt hjerte nærmest?

– Det er andre ting som står meg nærmere enn paragrafer, men jeg velger offentliglova § 3 om at forvaltningens saksdokumenter i utgangspunktet er offentlig for alle. Det er viktig for demokratiet og for et velfungerende samfunn.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Jeg vil gjerne trekke frem en person som er veldig god på to ting jeg synes er viktig. På de juridiske spørsmålene hvor det finnes klare svar, mener jeg jurister må være tydelige på hva disse svarene er. Samtidig må vi klare å formidle juss på en forståelig måte til folk som ikke er jurister selv. På begge disse punktene, tydelighet og formidling, synes jeg at Anine Kierulf er veldig flink, selv om jeg kanskje ikke kan kalle henne et faglig forbilde.

Norges dårligste rettslokale

Trude Marie Wold (52)
Advokat og nestleder i Advokatforeningen

ETTER VÅRENS VALGTHRILLER I ADVOKATFORENINGEN ble Jon Wessel-Aas valgt til ny leder og Trude Marie Wold til ny nestleder. Wold var inntil valget kretsleder i Midt-Hålogaland.

– Det blir gøy å få innsikt i hva Advokatforeningen ellers jobber med, og forhåpentligvis få påvirke hva den skal være opptatt av, sier Wold, som har kjempet for å beholde Vesterålen tingrett på Sortland.

– Hvilken sak har du lært mest av i din karriere?

– Jeg må nesten trekke fram 22. juli-rettsaken hvor jeg var bi-

standsadvokat. Der lærte jeg mye, først og fremst på psykiatrifeltet. Deler av rettsaken var nærmest en forelesning i psykiatri. Jeg lærte enormt mye, så mye at jeg i dag er leder i kontrollkommisjonen for sykehuset i Vesterålen. Det har vært en god ballast å ha.

– Hvilken paragraf står ditt hjerte nærmest?

– Barnelovens § 48 om barnets beste. Det er en bestemmelse som inneholder så mye, men sier så lite. Det er veldig mye skjønn, og så er det en bestemmelse som endrer seg hele tiden. Det er noe jeg har jobbet mye med.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Jeg har stor respekt for Jens Edvin A. Skoghøy, men skal jeg

Tvitrer aldri fra rettssalen

Kim Heger (61)
Dommer i Oslo tingrett

TINGRETTSDOMMER KIM HEGER er Norges mest aktive dommer på Twitter med over tretten tusen følgere, men har klare regler for hva han ikke tvitrer om.

Kim Heger (61) har i skrivende stund produsert 12.200 tweets, som tilsvarende mellom tre og fire pr. dag. Han har hatt en rekke store saker, og ledet blant annet forhandlingene da den tidligere politimannen Eirik Jensen ble dømt til 21 års fengsel i førsteinstans.

– **Du har 13.500 følgere på twitter, og tvitrer daglig om ulike samfunnsspørsmål. Har du fått negative reaksjoner fra andre jurister?**

– Nei, faktisk ikke. Men det er noen på Twitter som mener at dommere ikke burde være der, men de tar jeg ikke så tungt. Det er folk der som mener mye rart, så det er nok viktigere hva jeg ytrer, enn at jeg er der.

– **Er det noen temaer du som dommer styrer unna?**

– Ja. Jeg skriver ikke om pågående saker i Norge, særlig straffesaker, eller ting som ellers kanskje kan ende opp i Oslo tingrett.

– **Tvitrer du noen ganger fra retten?**

– Aldri fra salen!

– **Hvilken rolle har Twitter i samfunnsdebatten i dag?**

– For meg har Twitter en viktig rolle, blant annet fordi man får lenker til interessante kilder her og der. Man får fort et overblikk over nyhetsbildet. Jeg syntes for øvrig «jus-twitter» kan by på morsomme spørsmål og diskusjoner. For meg er det ikke bare gøy, selv om jeg mest tvitrer tull! Det er for å følge med i samfunnet, og til og med litt fag.

tenke tilbake til studietiden blir det Torstein Eckhoff. Han var en spennende jurist med mange radikale oppfatninger. Da jeg studerte hadde han meninger både om monarkiet og EU, og dette trykket jeg tett til brystet.

– **Hva synes du om din lokale domstols håndtering av koronakrisen?**

– I Vesterålen tingrett rant det inn med utsettelse fra og med 13. mars. Men så snart det var mulig var de oppe og gikk igjen. Den store utfordringen har vært at domstolen har så dårlige lokaler at de ikke er egnet for smittetiltak. Vi har jo nå rettsaker på rådhuset og kulturhuset og på hoteller fordi vi ikke har lokaler til å ivareta smittevern. Jeg vil påstå at vi har Norges dårligste rettslokale.

«Uttalelser i dag som hadde vært helt uakseptable for ti år siden er normalisert nå, også på sosiale medier.»

– **Hva brenner du for utenom jussen?**

– De siste årene synes jeg at man har sett at det er blitt legitimt å være krass og hatsk på nettet til vanskelige samfunnsspørsmål, for eksempel i innvandringsdebatten. Det er noe jeg har registrert, og reagert på. Uttalelser i dag som hadde vært helt uakseptable for ti år siden er normalisert nå, også på sosiale medier. Se på presidenten i USA, og hvordan han uttaler seg. Det har blitt helt god tatt å være drøy!

– **Har du et faglig forbilde?**

– Dommene til høyesterettsdommer Arnfinn Bårdsen er et forbilde for hvordan en god dom skal skrives. De er lette og forståelige, og veldig elegant skrevet.

»

Lite til overs for skråsikre universitetsprofessorer

Fredrik Sejersted (55)
Regjeringsadvokat

REGJERINGSADVOKAT FREDRIK SEJERSTED leder det han kaller en «trimmet prosedyremaskin», mener advokater i det private noen ganger presenterer «ubegripelig høye timetall», og at folk klager for mye, ikke minst i media. Og innrømmer at han noen ganger kan være litt krass.

– I fjor håndterte dere rundt 700 saker – i tillegg til å drive rådgivning. Det høres mye ut for et kontor med femti advokater?

– Jeg vil mene produktiviteten vår er svært høy, sammenlignet med hvem som helst. Vi er en trimmet prosedyremaskin. Og så hjelper det nok også at insentivstrukturen vår er den motsatte av andre advokaters. Det er et tankekors at private advokater har timetall som grunnleggende insentiv.

– Svært ofte opplever vi at motpartens advokater gjør sakene mye større enn de etter vårt syn fortjener å være, og presenterer timetall som er ubegripelig høye. For våre advokater er insentivet det motsatte. Utfordringen er å levere best mulig resultat med minst mulig tidsbruk.

– Hvem fortjener en ufrivillig dukkert?

– Jeg tenker av og til at universitetsjurister som uttaler seg ensidig skråsikkert til media om kompliserte spørsmål som de umulig kan ha satt seg inn i, kunne ha godt av en kjølig dukkert.

– Hvem er ditt faglige forbilde og hvorfor?

– Min forgjenger som regjeringsadvokat, Sven Ole Fagernæs. Han bygget opp en fantastisk institusjon som kombinerer faglig kvalitet og sosial trivsel, og som jeg daglig forsøker å føre videre. Blant mye annet var han veldig god til å bygge miljø, og til å lede folk på en så nennsom måte at de ikke skjønte at de ble ledet. Og så klarte han å kamuflere sine knallharde faglige standarder og synspunkter på en så venn-

«Svært ofte opplever vi at motpartens advokater gjør sakene mye større enn de etter vårt syn fortjener å være.»

lig måte at nesten ingen ble støtt eller fornærmet. Der har jeg fortsatt en del å lære. Jeg kan noen ganger bli litt krass, særlig når jeg er engasjert.

– Må kunne mer enn juss

Cathrine B. Hetland (35)
Partner, Wikborg Rein

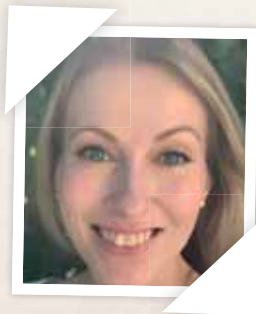
I FJOR BLE CATHRINE B. HETLAND hentet fra Thommesen til partnerposisjon i Wikborg Rein. Der bistår hun ulike aktører i olje- og gassbransjen med juridiske spørsmål knyttet til leting, utbygging, produksjon og salg av petroleum, samt M&A-prosjekter.

Hetland er medlem i Advokatforeningens lovutvalg for enerett, vannkraft, olje og gass.

– Hvilken sak har du lært mest av i din karriere?

– Jeg har jobbet med mange interessante saker for et bredt spekter av klienter. Generelt er min erfaring at det blir stadig

viktigere å beherske en rekke andre forhold enn «kun» jussen. Som forretningsadvokat må man naturligvis ha kommersiell forståelse og god evne til å sette seg inn i klientens behov, men man må også være dyktig til å styre komplekse prosjekter, og kunne benytte seg av avanserte digitale verktøy.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Jeg lærte utrolig mye av det sterke olje- og gassmiljøet vi hadde i Arntzen de Besche da jeg var fullmektig der. Særlig av Dag Erlend Henriksen og Christian Fr. Michelet.

– Kvinner er en konkurransekraft

Inger Roll-Matthiesen (55)

Managing partner, Advokatfirmaet Berngaard

INGER ROLL-MATTHIESEN KAN VISE TIL EN imponerende karriere som toppleder i advokatbransjen: Hun har vært juridisk direktør i Posten og administrerende direktør i advokatfirmaet Schjødt. Fra 2012 til 2014 ledet hun det regjeringsoppnevnte Forenklingsutvalget, som hadde som mandat å vurdere og foreslå endringer i den såkalte særnorske delen av gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser.

Hun har også vært styremedlem i flere store selskaper, og jobbet åtte år i Nærings- og fiskeridepartementet på nittitallet. Hun regnes som en av landets fremste eksperter på offentlige anskaffelser, og har vært i advokatfirmaet Berngaard siden 2018.

– For to år siden sa du at advokatfirmaer burde være bedre til å utvikle kvinnelig talent. Føler du at det har vært en utvikling siden da?

– Her har det vært en utvikling! Vi har gått fra null til femti prosent kvinnelige partnere på to år. Blant senioradvokater er fordelingen 50/50 mellom kjønnene, og blant fullmektiger er kvinner i stort flertall. Man må være et sted der ord blir til handling, og dette er tilfelle for altfor få firmaer. Vi bestemte oss tidlig for at kvinnelig mangfold skulle bli en konkurransekraft. Vi har bevisst lett etter kvinner som vil.

– Hvilken sak har du lært mest av i din karriere?

– Selv om jeg i dag primært jobber med næringslivet, tror jeg faktisk at jeg lærte mest av å bistå foreldre og barn i bar-

nevernssaker, som advokat i egen praksis i Hønefoss. Det er kanskje ikke så «hot», men jeg opplevde en sårbarhet og opplevelse av viktighet som jeg tror det er essensielt at vi advokater gjenkjenner og har respekt for.

– Hvilken paragraf står ditt hjerte nærmest?

– Lov om offentlige anskaffelser, paragraf 4. Den omhandler grunnleggende prinsipper i anskaffelsesregelverket, og sier det samme som tre forskrifter utdyper. Hvis man kan den, kan man egentlig anskaffelsesregelverket og da har man spart mye tid.

– Hvem fortjener en ufrivillig dukkert og hvorfor?

– Det fortjener de advokatfirmaene som permitterte, uten at det var absolutt nødvendig. Det ødela mye for bransjen vår, ikke minst blant studentene.

– Hvem er ditt faglige forbilde og hvorfor?

– Jeg vil gjerne nevne flere; mine foreldre, og Ole Lund i BAHR. Alle har vært advokater, og jeg har jobbet tett med dem i ulike faser av min karriere. Jeg har lært mye om advokatrollen fra dem alle.

Saklig grunn – hva er det?

Rajvinder Singh Bains (33)

Senioradvokat i BAHR

PÅ NYÅRET VAR NESTEN TRE HUNDRE ADVOKATER samlet på det årlige arbeidsrettskurset i Sandefjord. På scenen stod kjente fjes som blant annet Wiersholms ekspert Jan Fougner, men også yngre, talentfulle advokater som Rajvinder Singh Bains fra BAHR. Sammen med Selmers Hans Jørgen Bender snakket han om konkurranseklausuler.

– Tror du vi vil se mange søksmål i kjølvannet av pandemien?

– Det kommer litt an på hva slags søksmål man tenker på, men selv tror jeg ting kommer til å holde seg stabilt. Det blir interessant å se om det kommer noen store force majeure-tvister; om noen vil ta slike spørsmål til retten, eller om vi vil se en slags «global risikofordeling» der alle tar sin del av kaken.

– Hvilken paragraf står ditt hjerte nærmest?

– Jeg må si arbeidsmiljøloven § 15-7 om saklig grunn, som jo er rettslig standard. Det er en enkel greie, men ikke så enkelt likevel, for hva er egentlig saklig grunn? Det er definitivt

noe annet i dag enn det var for førti år siden. Jeg syntes også arbeidsmiljøloven § 16-1 om virksomhetsoverdragelse er en real nøtt hver eneste gang. Det er skikkelig fin juss!

– Hvem er ditt faglige forbilde og hvorfor?

– Det er flere - og de finnes på flere felt. Når det gjelder arbeidsrett har jeg lært veldig mye av professor Stein Evju. I nyere tid kan jeg dra fram kollega Tarjei Thorkildsen, som er en svært dyktig advokat med en utrolig kapasitet og en helt egen evne til å se problemstillinger i et nytt lys. Jeg beundrer ham for det.

»

– Nordmenn elsker å saksøke hverandre

Didrik Beck Rodarte (29)
Advokatfullmektig i Elden og nestleder i Yngre forsvarere

DIDRIK BECK RODARTE ER TIDLIGERE REPRESENTANT i bystyret i Oslo for Arbeiderpartiet, og har også vært vara på Stortinget. Han har også vært sentral i etableringen av utvalget for yngre forsvarere, der han er nestleder.

– **Hvordan har oppstarten av Yngre Forsvarere gått?**

– Yngre forsvarere har vært en suksess så langt, synes jeg. Alle i styret, og særlig Frida Wirak, som er leder, skal ha mye

skryt. Det har kanskje blitt litt annerledes enn vi så for oss, på grunn av korona-situasjonen.

– **Hvilken sak har du lært mest av i din karriere?**

– Isolasjonssaken som jeg jobbet med for Advokatforeningen, som endte med at staten erkjente brudd på EMK artikkel 3. Jeg fikk være med å plukke ut saken, og utrede og forberede den helt til stevning ble tatt ut. Når en sak betyr så mye for klienten er det veldig tilfredsstillende å vinne frem. Det rørte meg dypt å se reaksjonen hennes, og jeg er veldig stolt over å ha vært med på den saken.

– **Hva brenner du for utenom jussen?**

– Ytringsfrihet og andre liberale rettigheter. Det verste jeg vet er politisk korrekthet, krenkehysteri, eksempelvis woke comedy. Før ville enhver liberaler sagt «jeg er uenig i det du sier, men vil til døden forsvare din rett til å si det». Det var mantraet før, i møte med ytringer man ikke likte. Nå skal noen av de samme menneskene i stedet legge yrkeskarrierer i grus fordi noen kommer med én usmakelig vits – gjerne for 20 år siden.

– **Hvem er ditt faglige forbilde?**

– Anine Kierulf. Hun er først og fremst utrolig smart, men snakker også om jus på en måte så folk forstår det.

– **Tror du vi vil se mange søksmål i kjølvannet av pandemien?**

– Helt sikkert. Nordmenn elsker jo å saksøke hverandre! Jeg er i alle fall ikke bekymret for egen bransje.

Mr. Gjennomskjæringsnorm

Amund Noss (48)
Partner i Kluge

AMUND NOSS VAR FREM TIL 2016 LEDER AV SKATTELOVAVDELINGEN i Finansdepartementet, der han var en sentral rådgiver for daværende finansminister Siv Jensen. Han har i fire år vært partner i Kluge, og er en erfaren prosedyreadvokat som elsker kompliserte saker med mange tall.

– **Hvilken sak har vært med å forme deg?**

– Da jeg begynte hos Regjeringsadvokaten begynte jeg å jobbe med Tolle Stabell, assisterende regjeringsadvokat, på en omfattende oljeskattesak, som jeg fulgte fra tingretten til Høyesterett. Den saken heter Statpipe. Tolle Stabell er min store mentor, jeg har lært enormt mye av ham.

– **Hvorfor Kluge?**

– Kluge er et solid prosedyrefirma med mange tidligere kolleger fra Regjeringsadvokaten, så jeg tenkte at det var et bra sted å være en prosedyreadvokat.

– **Har du en paragraf som står ditt hjerte nær?**

– Da jeg jobbet i Finansdepartementet var jeg involvert i arbeidet med å lovfeste den såkalte gjennomskjæringsnormen. Det var forsøkt tidligere uten hell, men vi fikk den gjennom, og skatteloven § 13-2 ble da vedtatt.

– **Har du et faglig forbilde?**

– Den amerikanske juristen Thurgood Marshall (1908 – 1993). Han prosederte blant annet en sak som heter Brown vs. Board of Education, en «landmark case» i USA for at afro-amerikanere skulle ha lik tilgang til skole. Han ble senere USAs første afro-amerikanske høyesterettsdommer. Han prosederte 32 saker i amerikansk Høyesterett, og vant 29 av dem. Jeg tviler på det er noen av Advokatbladets lesere som kan slå den statistikken!

Klassejuss?

I sommer kom rapporten om NAV-skandalen. «Saken illustrerer hvordan det kan gå når de institusjonene som skal sikre at offentlige myndigheter ikke øver urett mot den enkelte, ikke har de ressursmessige forutsetningene for å gjøre dette, ikke er faglig oppdatert og heller ikke reagerer eller kommuniserer på adekvat måte», heter det i utredningen.

Utvalget rettet kritikk mot samtlige involverte organer i saken — også advokatene. Utvalget mente at hovedansvaret ligger hos NAV og Arbeids- og sosialdepartementet, og ved fremleggelsen pekte utvalgets leder, Finn Arnesen, på at saken kunne sett helt annerledes ut om bare ett av organene hadde sett feilen.

Og hvorfor var det ingen som oppdaget feilen?

Jeg mener det har en sammenheng med at mange av dem som mottar støtte fra NAV, står i en situasjon der de ikke har ressurser til å sette seg inn i jussen selv, eller skaffe seg tilstrekkelig juridisk bistand.

Vi lever i et gjennomregulert samfunn, med mange rettigheter for innbyggerne. Men regelverket er komplisert. Vi ser ofte at svake grupper ikke får sine rettigheter innfridd på grunn av feil lovtolking, eller manglende rettshjelp. I NAV-skandalen var det ingen som gikk grundig inn i den kompliserte jussen.

Dessverre gjelder dette ikke bare NAV-skandalen. Dag Herrem, partner i IMMER Advokat, Cathrine Hambro, partner i Wahl-Larsen Advokatfirma og Marte Eidsan Kjørven, UiO, har i to innlegg på Rett24 vist hvordan allmenn rettsforståelse og dommer i BankID-saker kolliderer. Et komplisert regelverk gjør at mannen i gata kan gjøre små feil som får store konsekvenser.

Herrem, Hambro og Kjørven påpeker at utvidet bruk av BankID har økt risikoen for misbruk, uten at lovverket er endret slik at det beskytter forbrukerne mot den risikoen som følger med. Ofrene for ID-tyverier sitter igjen med enorme tap når

noen har misbrukt deres BankID, uten at bankene pålegges å sikre BankID-løsningene bedre. For den enkelte privatperson er det en umulig oppgave å kjempe mot banker og finansinstitusjoner med ubegrensede ressurser.

På samme måte som i NAV-saken, har vi her et område med vanskelig juss, som noen ganger setter utsatte grupper i en håpløs situasjon. Det er få som viser interesse for saksfeltet — det gjelder både jurister, akademia, media og politikere.

Spørsmålet er hvordan vi kan endre på dette. Hvordan kan vi sikre at flere jurister engasjerer seg i disse sakene og at ofrene får nødvendig juridisk assistanse?

Jeg har ikke alle svarene, men jeg er sikker på at en bedring av rettshjelpsordningen ville hjelpe mange. I dag dekkes NAV- og ID-tyveri-sakene som regel ikke av fri rettshjelp. Advokatforeningen har lenge argumentert for at rettshjelp er en viktig velferdsordning. Den skal sikre at alle har lik tilgang til rettsstaten — at du ikke bare har rett, men også får rett.

I saker som er viktige for innbyggerne, bør det være mulig å få rettshjelp selv om du ikke har råd til å betale selv. Rettshjelp er således en av de viktigste verktøyene vi har for å motvirke klassejuss.

MERETE SMITH,
generalsekretær

”

Et komplisert regelverk gjør at mannen i gata kan gjøre små feil som får store konsekvenser.

SLIK GJØR WIERSHOLM PROSESSRISIKOANALYSE

Av HANS AUGUN PARMANN og
CHRISTIAN HAUGE, partnere i
Wiersholm

Prosessrisikoen er avgjørende for valg av tvistestrategi. En viktig del av tvisteadvokatens jobb er derfor å analysere prosessrisiko. Men hvordan gjøres det i praksis?

Er det verdt pengene å ta ut søksmål? Bør motpartens forlikstilbud aksepteres? Klienten må i samråd med advokaten ta stilling til en rekke strategiske veivalg som i de fleste tilfeller vil være basert på en oppfatning av prosessrisiko.

Å vurdere prosessrisiko er vanskelig, fordi usikkerhetsfaktorene er mange, og både av rettslig og faktisk art. Advokaten vet for eksempel ikke nøyaktig hva motparten kommer til å anføre, eller hva kronvitnet kommer til å si i vitneboksen. Advokaten har heller ikke inngående kjennskap til dommenes forklaring og erfaringsbakgrunn.

Fordi det er vanskelig å beregne prosessrisikoen, er det fristende for advokaten å vike unna spørsmålet, eller formulere seg så rundt og uangripelig som mulig – da har man i hvert fall ikke tatt feil! Manglende prosessrisikovurderinger hindrer fornuftige minnelige løsninger på tvisten. Dersom vi advokater hadde vært flinkere til å gjøre gode prosessrisikovurderinger tidlig i prosessen, kunne store ressurser vært spart.

Et nyttig verktøy for både å beregne og å kommunisere prosessrisiko er konseptet forventet verdi. Advokat Øystein Myre Bremset har skrevet om dette («prosessverdi») i en artikkel på Rett24.

Det grunnleggende premisset er at et sikkert krav er mer verdt enn et usikkert krav. Den forventede verdien av et krav er lik de summerte produktene av sannsynligheten for tvistens ulike utfall. Hvis saksøker for eksempel har 75 prosent sannsynlighet for å bli tilkjent én million kroner, og 25 prosent sannsynlighet for å tape (og måtte betale egne og motpartens forventede saks kostnader

på ett hundre tusen kroner hver), vil den forventede verdien være $(kr\ 1.000.000 \times 75\ prosent) - (200.000 \times 25\ prosent) = kr\ 700.000$.

Denne typen kvantifiserbare fremstillinger og analyser er etter vår erfaring et nyttig verktøy i advokatens rådgivning. Både krav, saks kostnader og forlikstilbud verdsettes i kroner og ører. I eksemplet over bør saksøker i utgangspunktet godta alle forlikstilbud på mer enn sju hundre tusen kroner.

Det har da liten nytteverdi for klientene å få vite at «saken er prosedabel», eller «det er sannsynlighetsovervekt for seier». Hvordan vurderer man et konkret forlikstilbud på fire hundre tusen kroner mot et «prosedabelt» krav på én million? Det er umulig for advokaten å gi råd om dette med mindre det beregnes en forventet verdi – selv om dette ofte gjøres implisitt («ta tilbudet, prosessrisikoen er for høy»).

Innenfor forretningsjusen møter vi klienter som er vant til å forholde seg til kvantitativ usikkerhet i sitt daglige virke. Mange saker handler heller ikke om ett enten/eller-spørsmål, men en rekke krav og tvistepunkter. Det er for eksempel helt umulig å gi gode råd til en klient i en større entreprisetvist med mange omtvistede krav, uten å analysere enkeltkravene og beregne hele tvistens forventede verdi.

Advokat Bremset har erfaring med bruk av forventet verdi og «potodds» fra sin tidligere karriere som pokerspiller. Den store forskjellen mellom advokaten og pokerspilleren er at sistnevnte med sikkerhet kan skille en god hånd fra en dårlig (at for eksempel et par i ess på hånden i utgangspunktet alltid er bedre enn en sjuer og en toer).

Pokerspilleren vet heller ikke hva utfallet vil bli i den aktuelle hånden, men kan, dersom regneferdighetene er på plass, med sikkerhet vite at det for eksempel er 20 prosent sjanse for at det neste kortet på bordet er akkurat det kortet spilleren trenger for få en uslælig hånd («nuts») og kan velge strategi deretter.

Advokatens vurdering av utfallet av en retts sak er derimot avhengig av en rekke juridiske og faktiske omstendigheter som ikke på samme måte lar seg kvantifisere matematisk, og som i seg selv er usikre. Advokaten kan anslå at det er 65 prosent sannsynlighet for å

vinne frem, men i motsetning til pokerspilleren vet han ikke med sikkerhet om de «kortene» han har fått utdelt er gode eller dårlige, eller den nøyaktige sannsynligheten for å vinne.

For advokaten er også selve usikkerheten usikker. Det er viktig å være bevisst dette ved bruk av kvantitative metoder som sannsynlighetsregning og forventet verdi.

Forventet verdi er et nyttig verktøy der fordelene og ulempene med et søksmål lar seg måle i kroner og øre. Ofte er det imidlertid også andre hensyn som bør spille inn i prosessrisikovurderingen, men som ikke lett lar seg kvantifisere på samme måte.

For det første kan selvsagt selve tvistegjenstanden være vanskelig å kvantifisere. Søksmålet gjelder for eksempel en viktig prinsipp sak hvor konsekvensene av seier eller tap har betydning langt utenfor den konkrete saken.

For det andre vil alle rettslige prosesser være beheftet med kostnader (og gevinster) av mer indirekte karakter, som for eksempel omdømme, kunderelasjoner eller intern belastning på organisasjonen.

For det tredje vil likviditetshensyn og (rasjonell) risikoaversjon gjør at en minnelig løsning ofte vil være å foretrekke, selv om den forventede verdien isolert sett skulle tilsi at det var lurt å kjøre sak. De fleste klienter vil for eksempel heller akseptere et isolert sett dårlig forlikstilbud enn å risikere å gå konkurs, selv om en gjennomsnittsbetraktning over tid (som forventet verdi representerer) isolert sett tilsier at sjansen er verdt å ta. I næringslivet har risiko en pris, og det må advokaten hensynta i sin rådgivning.

Det er i prosessrisikovurderingen viktig å forstå hva klienten egentlig ønsker å oppnå, og hvilke interesser det er som står på spill. Det er også viktig at man ikke ser seg blind på tallene og mister helhetsbildet.

At prosessrisikovurderinger alltid vil være usikre, gjør det fristende å overlate jobben til magesfølelsen. Etter vår oppfatning er det en dårlig idé. Selv om man ikke kan angi prosessrisikoen med sikkerhet, vil en grundig og analytisk tilnærming gi et bedre resultat, enn om advokaten alene baserer seg på magesfølelsen.

Forskning viser at advokater ofte bommer i sin vurdering av prosessrisiko. Sverre Blandhol har i en artikkel i Lov og Rett 11/10 gjennomgått relevant forskning om dette fra USA.

I studien «Let's Not Make a Deal: An empirical Study of Decision Making in Unsuccessful Settlement Negotiations» (omtalt i Advokatbladet 5-2015) fant man at i over seksti prosent av tilfellene ble saksøker tilkjent det samme beløpet som ble tilbudt i forkant av saken, eller mindre. Studien avdekket også at kvinner var bedre enn menn til å vurdere prosessrisiko.

Det er etter vår oppfatning flere mulige forklaringer på at advokater ofte bommer på vurderingen av prosessrisiko - utover at det selvsagt er vanskelig å finne den. En åpenbar forklaring er at advokater ikke i tilstrekkelig grad gjør en grundig og analytisk vurdering av prosessrisikoen, en annen årsak til feilvurderingene kan være menneskelige «tankefeil» som naturligvis også vi advokater er eksponert for.

Ifølge Blandhols artikkel er en av årsakene til feilvurderingen av prosessrisiko såkalt bekreftelsesskjevhet («confirmation bias»). Bekreftelsesskjevhet betyr at vi mennesker har en klar tendens til å finne støtte for det vi allerede tror på, og å avfeie det som går imot det vi tror på.

Advokater er etter vår antakelse ekstra utsatt for dette, kanskje i kombinasjon med en god dose overkonfidens. Jobben vår er jo nettopp å lete med lys og lykte etter det som taler til vår klients favor. Bekreftelsesskjevhet kan ikke «slås av». I stedet er det viktig at advokatene har bevissthet om tankefeilene som eksisterer, og at man har en systematisk tilnærming som motvirker disse så godt det lar seg gjøre.

Enhver prosessrisikoanalyse må starte med at sakens faktum innhentes, struktureres og gjennomgås. Det samme gjelder rettskildearbeidet. Dette bør gjøres på en strukturert og planmessig måte. Advokaten bør vente med å konkludere med hva som er «riktig historie» og riktig juss til alle detaljene i hendelsesforløpet og rettskildet bildet er klarlagt og forstått.

Mer konkret ligger nøkkelen til «riktig» faktumgjennomgang for det første i at innsamlingen ordnes strengt kronologisk. Et hendelsesforløp skjer alltid «i tid» og må derfor etterforskes «i tid». Den ene hendelsen leder til den neste, som igjen leder til den neste. Hvis man forsøker å ordne saken for eksempel tematisk, risikerer advokaten å gå glipp av helt av-

gjørende nyanser og sammenhenger. Det heter at «the devil is in the details» — da er første bud å få øye på dem!

For det andre må innsamlingen og gjennomgangen av faktum skje på en måte som til enhver tid gir notoritet til resten av teamet. Det hjelper ikke at en av advokatene på teamet har oversikt — alle må ha oversikt for at det senere skal kunne gjøres en god prosessrisikovurdering. En faktummatrikse hvor all dokumentasjon med kommentarer samles er et nyttig verktøy. Hos oss i Wiersholm er dette obligatorisk i alle tvistesaker.

For det tredje er det viktig med disiplin gjennom hele saksforberedelsen. Når motparten for eksempel i sitt svar legger frem nye dokumenter, er det avgjørende at disse ikke gjennomgås isolert. Nye faktumbiter må flettes inn i den kronologiske «databasen» som er bygget opp. Dernest må det vurderes om

Den store forskjellen mellom advokaten og pokerspilleren er at sistnevnte med sikkerhet kan skille en god hånd fra en dårlig.

de nye bitene rokker ved tidligere faktumvurderinger. Hvis de gjør det, må det analyseres om dette får betydning for prosessrisikovurderingen.

Når sakens faktiske og rettslige side er etablert så godt det lar seg gjøre, må advokaten starte jobben med selve prosessrisikoanalysen. I denne fasen er det etter vår oppfatning viktig at det legges opp til en strukturert prosess hvor man sikrer at alle for- og motargumentene kommer på bordet, at man unngår å konkludere for tidlig og at man forsøker å unngå farene ved blant annet gruppetenkning.

Gruppetenkning er at vurderinger og avgjørelser i grupper styres av et ønske om harmoni og enighet (konformitet) innad i gruppen snarere enn av realistiske vurderinger av alternativer, ofte med den konsekvens at beslutningene blir dårlige.

Det er ikke noe fasitsvar på hvordan man skal legge opp en slik strukturert prosess, men vi tror at følgende tre praktiske elementer er viktige:

For det første bør sakens identifiserte

tvistepunkter («sjansepunkter») visualiseres ved hjelp av et beslutningstre eller andre tilsvarende verktøy. Et beslutningstre gir både advokat og klient oversikt over mulige utfall avhengig av dommerens konklusjoner på de ulike tvistepunktene, og tjener videre som et utmerket diskusjonsgrunnlag.

For det andre bør alle på teamet forsøke å tvinge seg selv til å utsette sine konklusjoner om sannsynlig utfall (subsumsjon) så lenge som mulig. En metode som vi bruker, er å sette opp en liste over pro & con-argumenter for hvert tvistepunkt, uten at det gis noen konklusjon.

Til sist, når alle for- og motargumentene er på bordet, bør alle advokatene på teamet (og eventuelt også hos klient) tvinges til å angi sannsynlig utfall på hvert tvistepunkt «i blinde» (blinding).

Blinding betyr i praksis at hver advokat på teamet tvinges til alene å gjøre en vurdering av sannsynlig utfall uten å vite hva de andre mener. Dette er enkelt, men veldig effektivt.

I etterfølgende plenumsdiskusjoner sammenliknes de ulike vurderingene av sannsynlig utfall. I disse diskusjonene bør det, hvis mulig, utpekes en «djevleens advokat» som får som klar rolle å utfordre de standpunkter og argumenter som fremkommer. Forskjeller i sannsynlighetsvurdering drøftes så før endelig konklusjon treffes.

Når dette er gjort, kan man legge inn den anslåtte prosentvise sannsynligheten for medhold på hvert tvistepunkt. Deretter kan den sammensatte sannsynligheten for kravet beregnes. Dersom man estimerer at det er 80 prosent sjanse for at retten vil komme til at det er reklamert i tide, men bare 50 prosent sjanse for at det er «vesentlig mislighold», vil sannsynligheten for medhold i hevingskravet være 80 prosent x 50 prosent = 40 prosent.

Dersom hevingskravet er på kr 1.000.000 vil den forventende verdien (eksklusive sakskostnader) være 400.000 kroner. Etter å ha gjennomgått denne prosessen kan man gjerne la sluttresultatet testes mot magesfølelsen. Er avviket stort, bør kravet analyseres nærmere.

Når strategien i en tvistesak skal legges, bør den bygge på en grundig prosessrisikovurdering. Hvis advokatene på begge sider i en tvistesak tidlig gjør grundige prosessrisikovurderinger langs de linjer vi har presentert i denne artikkelen, tror vi at flere tvister ville finne sin minnelige løsning på et tidligere stadium. •

– KLIENTREKRUTTERING PÅ STEDET HVIL SIDEN 1800-TALLET

Av ERLING LØKEN ANDERSEN, tidligere advokat og gründer av Advokatguiden.no

Jeg har jobbet to år som advokatfullmektig og ble ferdig advokat i oktober i fjor. I mai la jeg karrieren på hyllen for å vende tilbake til IT-gründertilværelsen. I mine nesten tre år i bransjen har jeg konkludert med to ting: At advokatbransjen er generelt svært sidruppa og lite transparent.

Jeg kom snublende inn i advokatbransjen. Det var aldri meningen at jeg skulle bli advokat. Jeg trengte advokatbistand etter å ha mottatt et skattekrav i millionklassen da jeg solgte nettsamfunnet Biip.no til Egmont og TV 2 for 76 millioner kroner i 2008, men fikk bakoversveis av timesatsen. Jeg betalte 100.000 kroner for et første brev til Skatt øst og en kopp kaffe. Det ville garantert bli en årelang kamp mot Skatteetaten. Sånn kunne jeg ikke fortsette. Derfor tok jeg like greit jusen i «selvforsvar», fullførte studiet på halv tid og vant til slutt saken mot Skatt øst, som selvprosederende.

Som IT-mann og gründer av en rekke digitale tjenester ble jeg overrasket over

hvor gammeldags advokatbransjen var. LegalTech har lenge vært et buzz-ord i bransjen, men det er ikke så mye «tech» over måten advokater jobber på. De siste par årene har de teknologiske fremskrittene primært handlet om dokumentautomatisering, tale-til-tekst og digitalisering av trykte lærebøker.

Sakshåndteringssystemene er som regel antikvariske og fragmenterte i funksjonalitet. Samtidig kjemper bransjegiganten Lovdata med nebb og klør mot at gode, frivillige initiativ som Rettspraksis.no skal tilgjengeliggjøre rettsavgjørelser gratis på nett. Ingenting av dette er disruptivt, og stort sett jobber advo-

”

Advokater har levd
en beskyttet tilværelse
altfor lenge.

kater på samme måte som de alltid har gjort. Jeg tør påstå at advokatbransjen overhodet ikke henger med i tiden når det gjelder digitalisering. Bransjen går dermed glipp av fantastiske muligheter som ikke bare kan effektivisere arbeidet, men også gjøre det lettere for yngre advokater og mindre firmaer å lykkes.

Klientrekrutteringen har i praksis stått på stedet hvil siden 1800-tallet. Klienter rekrutteres gjennom advokatens nettverk og via word-of-mouth. Dette fungerer fint

om du er en eldre advokat i et stort og etablert advokatfirma, men gjør det vanskelig for nye, sultne advokater å få relevante oppdrag. De er underlagt selskapets interne hierarki, hvor man tildeles innkomne saker og beroliges med at man «stadig rykker fremover (oppover) i køen».

Den tradisjonelle tilnærmingen til klientrekruttering gjør det også vanskelig for mindre, spesialiserte firmaer å drive lønnsomt, fordi det finnes en forventning om at du skal levere alt innenfor et fagfelt som er svært bredt. Advokat er noe de færreste har lyst til å bruke, men som de fleste på et eller annet tidspunkt må bruke. Da er det rart at advokatene ikke bruker mer tid på markedsføring og på å tydelig kommunisere hva de er best på.

Men kanskje aller mest skremmende er det hvor lite transparent advokatbransjen er. For mannen eller kvinnen i gaten er det klin umulig å navigere i dette ukjente landskapet. Hvem er faglig dyktig, hvem er best på pris, hvem kan skatterett, hvem er flink til å kommunisere på mitt språk? Jeg vet fra innsiden at det finnes gode og dårlige advokater; at noen advokater banker ut en epost på en halvtime, mens andre bruker det firedobbelte. At ikke alle advokater er like gode til å prosedere, og at det betyr mye om advokaten også evner å vise empati.

Advokater har levd en beskyttet tilværelse altfor lenge. Klientenes eneste ris bak speilet hittil har vært å klage advokaten inn for disiplinærmyndighetene. Det kan oppfattes som en omstendelig prosess, og hvor 85 prosent av sakene uansett ender med avvisning eller frifinnelse. Samlet sett kan dette potensielt undergrave ideen om et fritt marked. Det er noe jeg ønsker å gjøre noe med.

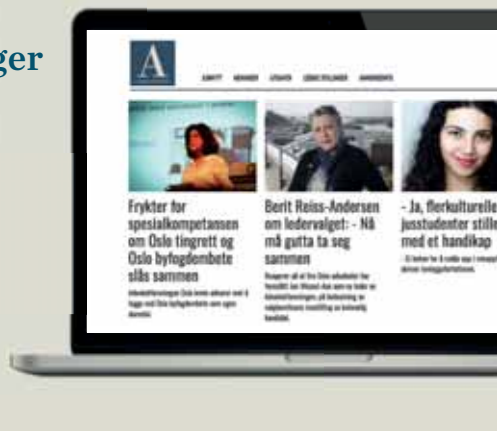
For verden er i endring. Selv om enkelte advokater fortsatt skriver med fjærpenn, er kundene deres blitt digitale. Folk googler, sjekker referanser og gjør sine egne undersøkelser før de velger advokat. I tillegg lever vi ellers i et åpent og transparent samfunn. Da vil det settes spørsmålsteget ved at en bransje som omsetter for nesten 19 milliarder i året er så lukket. Jeg heier på en forflytning av makten i samfunnet, der advokat klienten i mye større grad sitter i førersetet. Jeg tror neppe morgendagens advokater kan sitte bak pulsten sin og vente på oppdrag. Til det er kundene blitt for smarte. •

Advokatbladet.no

Ferske nyheter,
debatter og meninger

De beste
stillingsannonse

Hver dag

MENSWEAR

Dresser i de beste kvaliteter til fantastiske priser. Se vår nettside for mer info.

[menswear.no](https://www.menswear.no)

– Må endre prisstrategi for å overleve tekno-revolusjonen

Advokatbransjen kan til en viss grad gardere seg mot nye teknologiske konkurrenter, men da må den verne om rettsrådsmonopolet eller endre prismodellen for å få et konkurransefortrinn, konkluderer en fersk masteroppgave.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Hva skjer når du introduserer en mulig revolusjonerende teknologi i en monopolisert og konservativ bransje? Og hvordan posisjonerer man seg nå for å møte utfordringer i fremtiden?

Disse spørsmålene har Anthony Caffrey sett nærmere på i sin ferske masteroppgave i business administration, «The impact of machine learning on the Norwegian legal industry», om virksomhetsstrategier i advokatbransjen knyttet til maskinlæring og automatisering. Ifølge ham står advokatene nå i en vanskelig posisjon.

– Vi står midt i en teknisk revolusjon som savner sidestykke siden den industrielle revolusjonen, og jeg har ikke turt å konkludere med hvor omfattende den vil være for advokatbransjen. Jeg tror absolutt ikke dette blir bransjens død, men jeg tror konkurransen kommer til å bli veldig hard, sier Caffrey, som fra før er cand.jur, og i dag arbeider med faglig ledelse i NAV.

Advokatene er i et dilemma og løsningen ligger i faktureringsmodellen, mener han.

– De tjener ingenting på å utvikle egne teknologiske løsninger, men hvis de ikke begynner å utvikle selv, vil de bli spist opp fra bunnen. Hvor mye spises opp før det sier stopp? Det blir avgjørende.

– Jeg tror advokatbransjen kan gardere seg mot deler av disse risikoene ved å endre prisstrategien.

I stedet for å fakturere time for time, kan de fakturere for verdien av tjenesten de tilfører klienten, sier Caffrey.

BYTTER SKJØNN MOT OBJEKTIVE KRITERIER

Caffrey lener seg i hovedsak på tre perspektiver for å forklare hvorfor. Det første handler om at teknologi gjør at stadig flere standardiserte oppgaver ikke lenger vil løses av mennesker, spesielt i offentlig sektor. Det vil føre til færre ansatte. Hvis rettsrådsmonopolet faller bort, åpnes det samtidig for at andre aktører vil kunne tilby advokattjenester. Da kan antall arbeidsledige jurister øke betraktelig og konkurransen internt i bransjen hardne.

– Offentlige etater er inne i en stor bølge automatisering. Etter hvert som man når grensen for hva man kan gjøre med enkel automatisering, er det naturlig å erstatte skjønnsvilkår med objektive vilkår, slik at automatiseringen kan fortsette og man kan rasjonalisere ytterligere. Det gjør at eksempelvis trygdelovgivningen, skattelovgivningen og andre store rettsområder kommer til å bli forenklet. Da mister man ansatte, og det vil sannsynligvis forsvinne mange jurister fra disse bransjene til fordel for teknologi, hevder han.

Det andre er at advokatfirmaene i stor grad følger bransjestandarden i sin tilnærming til teknologi. De kjøper de samme programmene som alle andre, og man får ikke noe konkurransefortrinn ved å gjør det samme som resten. I tillegg er det utviklere som tjener på advokatenes bruk av teknologi – og ikke advokatene selv.

INNOVATØRENS DILEMMA

Det tredje perspektivet Caffrey trekker frem, er det han kaller «innovatørens dilemma». Hvis man investerer i teknologien må man først ut med mange penger, og dernest får man en løsning som gjør at man får færre fakturerbare timer. Det lønner seg ikke, mener han. Men - hvis man lar være å

– Akkurat nå er det viktigste for advokater å følge med på det som skjer, være oppdaterte og se etter konkurransefortrinn, mener Anthony Caffrey etter å ha studert MBA ved Nord universitet.

timebruk + mange jurister + oppmykning av monopolet + konkurrenter i bunnen + forenkling av standardiserte oppgaver = veldig mange mennesker som skal kjempe om de samme plassene. Det er den situasjonen jeg tror at vil lage problemer, sier Caffrey.

– Jo mindre firmaene blir, jo enklere juss man driver med – jo større problemer vil man få.

– Hva skal advokatene egentlig gjøre med dette?

– Jeg ser for meg to ulike spor. Det ene er at de kan bli flinkere til å beskytte enemerket sitt, og ikke ser mellom fingrene på at andre aktører begynner å levere advokattjenester. Det andre er å se på prissettingsstrategien. Forskning på disruptiv innovasjon tilsier at timefakturerer ikke er smart når man er i en situasjon som vi er nå. Da bør man heller se på produktivisering – at klienten betaler en viss sum for en viss tjeneste.

Klienten vil ha tjenesten så raskt som mulig og så god som mulig, og er bare opptatt av timebruken når den forsinkes eller koster mange penger, poengterer han.

– Fjern timespørsmålet fra likningen. Da blir det plutselig veldig interessant for advokatbransjen å være med på å utvikle løsninger som reduserer tidsbruken. Og med en mer offensiv bransje kan man motvirke det disruptive potensialet som ligger i automatisering og maskinlæring.

PRIS VS. TEKNOLOGI

– Tror du det er realistiske at advokatbransjen vil endre faktureringsmodellen i nærmeste fremtid?

– Ikke i nærmeste fremtid. Det som vil drive det frem er at det utvikles ny teknologi som blir så utbredt at det blir nødvendig. Ifølge advokatene jeg har snakket med, er det kun innen granskninger at dette er reelt nå. Her kan man finne det man ser etter enormt mye raskere enn bare for kort tid siden. Man tjener ikke like mye penger som før ved å fakturere på time, hevder Caffrey.

Samtidig legger han til:

– Jobben til en advokat er å finne veien til det målet som klienten ønsker. Det krever enormt med breddekompetanse og kreativitet. Den delen av advokatyrrket ser jeg ikke for meg at maskiner vil klare å erstatte på svært lang tid. Kanskje aldri.

For den nysgjerrige leser kan Advokatbladet melde at masteroppgaven ble bedømt til A. •

innovere, risikerer man at konkurrenter som per i dag ikke er konkurrenter, utvikler løsninger som gjør dem til konkurrenter. Med de foreslåtte endringene i domstolsloven kan det dessuten bli enklere for ikke-advokater å lage dataløsninger som konkurrerer om klientene i det nedre sjiktet av kundesegmentet til advokatene.

– Ikke en spesielt stor utfordring i seg selv, tror man kanskje, men det blir et stort problem når ikke-jurister etablerer seg ved å levere advokattjenester vesentlig billigere enn advokater. Og disse konkurrentene vil bygge videre på løsningene sine, og så på et eller annet tidspunkt for alvor begynne å jafse seg inn på advokatmarkedet – kanskje til og med markedet til de store firmaene, hevder Caffrey.

TOSPORET LØSNING

Teknologi er verktøy som kan redusere timebruken voldsomt, presiserer han.

– Da får man utfordringen med mye redusert

”
**Fjern time-
spørsmålet
fra likningen.
Da blir det
plutselig veldig
interessant for
advokatbransjen
å være med på å
utvikle løsninger
som reduserer
tidsbruken.**

Asbjørn Strandbakken.

Paal-Henrich Berle.

Harde skyts om juss-utdanningen

– Jusstudenter lærer snart ingenting om noe som helst, hvert emne blir mer og mer overflatisk, og det er tynn suppe hele veien. Det er livsfarlig, og en må ta radikale grep.

TEKST: NINA SCHMIDT OG THEA N. DAHL

Det sa Asbjørn Strandbakken, professor i rettsvitenskap ved UiB, i et intervju med nettavisen Khrono i kjølvannet av at rapporten om NAV-granskingen ble lagt frem i begynnelsen av august.

Strandbakken, tidligere dekan og studiedekan ved juridisk fakultet ved UiB, sitter i Arnesen-utvalget som har gransket NAV-skandalen.

I rapporten Blindsonen, NOU 2020: 9, som er andre delrapport i NAV-granskingen, vies et helt kapittel til juridisk grunnutdanning og trygderettslig forskning. Utvalget har sett på EØS- og trygderettens plass i jusstudiet, og konkluderer med at emnene ikke er gitt stor plass, og at norsk trygderettslitteratur gir liten veiledning om EØS-rettsens betydning for retten til kontantytelser under sykdom ved utenlandsopphold.

I en egen merknad til kapittelet, skriver Strandbakken at «NAV-saken har avdekket en grov, kollektiv faglig svikt hos alle involverte jurister».

Det er grunn til å reise spørsmål om de juridiske fakultetenes ansvar som leverandører av undervisning og forskning, men utdanningsinstitusjonene har vist liten vilje til å foreta grunnleggende reformer som bedre kan møte samfunnets behov, skriver Strandbakken.

YRKESMESSIG RELEVANS

Det totalt fravær av normering gir grunn til refleksjon, mener han.

Advokatforeningens utdanningsutvalg, som ble nedsatt i 2017, ønsker Strandbakkens utspill velkommen.

– Det kan aldri være feil å snakke om hva som skal være utdanningens yrkesmessige relevans, sier advokat Paal-Henrich Berle, som leder utvalget.

Utvalget kom i stand som følge av en erkjennelse at man i for liten grad har vært opptatt av utdanningens struktur og innhold, forteller han.

Det er betimelig å stille spørsmål om hvilke faglige kvalifikasjoner bransjen behøver fra de nyutdannede juristene, og hva kandidatene må ha lært seg på universitetet for å bli gode advokatemner, mener han.

– Advokatrollen er stadig i endring. Tradisjonell tvisteløsning i domstolene utgjør i dag en mindre del av mange advokaters arbeid, blant annet er en økende andel av oppdragene til mange advokater rådgivning som likner mer på ordinær konsulentvirksomhet, og kravene til spesialkompetanse er stadig økende. Bransjen ser en klar tendens til etterspørsel av spesialkompetanse fremfor allmenkompetanse, og dette har i løpet av de siste årene medført store endringer i advokatfirmaenes organisering og oppdragsutførelse, sier Berle.

– Tradisjonelt har aktørene i rettsvesenet hatt en konservativ holdning til spesialisering, og det finnes i dag ingen spesialistordning i advokatbransjen, slik vi for eksempel kjenner det fra helsevesenet. Dette er en omfattende og vanskelig debatt som kanskje nå bør bringes frem i lyset, sier Berle.

Mangelen på trygderelatert EØS-forskning i norsk rettsvitenskap har trolig flere ulike årsaker, blant annet at det for unge talenter er mer fristende å forske på emner man kan tjene penger på i næringslivet etter at man er ferdig med å forske, sier trygderettsadvokat Olav Læg Reid, som er oppnevnt av Fylkesmannen i Oslo og Viken som koordinerende advokat i NAV-saken.

– Spesialkompetanse er noe arbeidsgivere selv må ta ansvar for at de ansatte har. Store aktører i næringsliv og forvaltning tar som regel et slikt ansvar, men det har dessverre sviktet i NAV, sier Læg Reid.

Les mer på Advokatbladet.no. •

”
Det kan aldri
være feil å
snakke om hva
som skal være
utdanningens
yrkesmessige
relevans.

PAAL-HENRICH BERLE

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

19-143012TVI-OTIR/03

Må betale 8,6 millioner etter manglende rettsvern

Et advokatfirma bistod et entreprenørkonsern med å overføre maskiner mellom to søsterselskaper. Selger gikk deretter konkurs. Boet tok beslag i maskinene, da det etter boets oppfatning ikke forelå rettsvern. Advokatfirmaet ble erstatningsansvarlig for rådgivningen.

Dette kommer frem i en dom fra Oslo tingrett avsagt 28. mai 2020 (19-143012TVI-OTIR/03). Bakgrunnen for saken var at et entreprenørkonsern skulle foreta en omorganisering av virksomheten, og søkte råd hos et advokatfirma. Som ledd i omorganiseringen ble maskiner og utstyr solgt fra ett selskap i konsernet («selger») til et søsterselskap («kjøper»).

Det ble laget kjøpekontrakt, og kjøpesummen ble fastsatt til tjue millioner kroner. Få dager etter kjøpet ble det inngått leiekontrakt, hvor selger skulle leie de samme maskinene og utstyret fra kjøper. Driftsmidlene ble følgelig ikke overlevert fysisk fra selger til kjøper.

Cirka to måneder etter salget gikk selger konkurs. Boet tok beslag i de solgte maskinene og utstyret. Boet anførte at det ikke forelå rettsvern for transaksjonen, siden driftsmidlene ikke ble overlevert til kjøper. Advokatfirmaet anførte på vegne av kjøper at vilkårene for beslag ikke var oppfylt. Det ble herunder vist til at salget var gjennomført, og at driftsmidlene ikke lengre tilhørte selger. Boet opprettholdt beslaget. Etter forhandlinger ble det inngått forlik mellom boet og kjøper, hvor deler av beslaget ble opphevet.

Kjøper gikk deretter til sak mot advokatfirmaet og dets forsikringsselskap. Kjøper anførte at advokatfirmaet ikke hadde gitt nødvendige råd om rettsvern i transaksjonen og om risiko for beslag

fra boet. Advokatfirmaet avviste at erstatningsvilkårene var oppfylt.

UAKTSOM RÅDGIVNING

Tingretten legger til grunn at det foreligger et strengt ulovfestet profesjonsansvar.

”

Retten mente det var sannsynlig at transaksjonen ikke hadde blitt gjennomført dersom advokatfirmaet hadde gitt forsvarlige råd.

svar for advokater. Retten peker videre på at det ikke ble utarbeidet en oppdragsbekreftelse i forbindelse med oppdraget. Det var imidlertid ikke bestridt i saken at det å gi råd om rettsvern — dersom det var nødvendig — også var en del av advokatoppdraget. Det var videre ubestridt at advokatfirmaet aldri tok opp spørsmålet om rettsvern med klientene sine i forbindelse med transaksjonen.

Tingretten foretok deretter en vurdering av rettsvernsspørsmålet og hva som kreves for å oppnå rettsvern ved salg av løsøre. Retten konstaterer at det ikke fore-

ligger verken lovbestemmelse eller nyere høyesterettsavgjørelser som tar stilling til vilkårene for rettsvern ved salg av løsøre.

I juridisk teori fremkommer derimot i utgangspunktet et krav om overlevering. Retten konkluderte på denne bakgrunn slik:

«I lys av den relativt klare oppfatningen i juridisk teori, og i fravær av andre mer tungveiende rettskilder, er det høyst usikkert hvorvidt det ble oppnådd rettsvern ved salget av maskinparken. På grunn av denne usikkerheten, mener retten at det var uaktsomt av [advokatfirmaet] at ikke spørsmålet om rettsvern ble fremhevet og belyst for klientene. Retten har dermed kommet til at det foreligger ansvarsgrunnlag».

Retten kom således til at det var utvist uaktsomhet ved rådgivningen når spørsmålet om rettsvern ikke ble tatt opp.

Retten kom også til at det forelå årsakssammenheng og økonomisk tap. Retten mente det var sannsynlig at transaksjonen ikke hadde blitt gjennomført dersom advokatfirmaet hadde gitt forsvarlige råd. Utgangspunktet for tapet var kjøpesummen med tjue millioner kroner, med fradrag av verdien av de maskiner som konkursboet aksepterte å tilbakelevere.

Erstatningen ble deretter fastsatt til 8.636.000 kroner. Kjøper ble videre tilkjent sakskostnader med 596.841 kroner.

Dommen er anket til lagmannsretten. •

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Erik Eriksen
Advokatfirma
Tofte DA
KRISTIANSAND

Jørn Terje Kristensen
Kristensen Berg
Advokatfirma DA
OSLO

Joachim Dahl Wogstad Skjelsbæk
Advokatfirmaet Riisa
& Co ANS OSLO

Svein Kjetil Stallemo
Advokatfirmaet
Stallemo
KRISTIANSAND

Herman Steen
Wikborg Rein
Advokatfirma AS
OSLO

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Amundsen Marte Eide Arntzen de Besche Advokatfirma AS TRONDHEIM

Angell Maria Elisabeth Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO

Antonsen Regine Kluge Advokatfirma AS OSLO

Aspøy Magnus Advokatfirma Endresen Bryggfeld Torall AS STAVANGER

Bankerud Ask Ebrahimi Advokatfirmaet Thommessen AS STAVANGER

Bendiksen Sondre Leiros Advokatene Leiros & Olsen AS TROMSØ

Berazo Karolina Advokatfirmaet Tryti AS OSLO

Blix Marie Neergaard Advokatfirmaet Teigstad AS OSLO

Borge Stine Johansen Advisio Advokat AS OSLO

Brattvoll Hedda Emilie Fagersand Stiegler WKS Advokatfirma AS BERGEN

Breivoll Tyra Ræder Angell Advokatfirma AS BODØ

Brøndmo Peder Marius Deloitte Advokatfirma AS OSLO

Bø Thale Marie Deloitte Advokatfirma AS BERGEN

Danielsen Sander Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Dekkerhus Mari Vaag & Zimmer Advokatfirma AS OSLO

Dybvad Nicolai Bryhn Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS LILLESTRØM

Ekeland Vibeke Støl Advokat Bratteng AS SANDEFJORD

Ekhorn Miriam Landsem Wikborg Rein Advokatfirma AS OSLO

Eriksen Louise Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Færder Malin Rapp Bing Hodneland Advokatselskap DA OSLO

Gelir Helin Rime Advokatfirma DA OSLO

Haarr Toril Ernst & Young Advokatfirma AS OSLO

Haenel Philip Johan Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO

Hansen Jonas Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS DRAMMEN

Hanssen Sara Marie Advokatfirmaet Elden DA STAVANGER

Helseth Øyvind Grindberg Advokatfirmaet Bredeisen AS MOSJØEN

Hermansen Bård Herman Ernst & Young Advokatfirma AS STAVANGER

Holm Marie Homble Olsby advokatfirma AS OSLO

Jakobsen Jon Martin Advokatfirmaet Møller AS LILLESTRØM

Jensen Annelin Deloitte Advokatfirma AS TRONDHEIM

Kalvik Helle Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO

Krohn Caroline Advokatfirmaet Viken OSLO

Langeland Mads Olav Freihow Bing Hodneland Advokatselskap DA OSLO

Myhre Fride Oline Furuho Laastad Stavenes Advokatfellesskap DA BERGEN

Nilsen Ragnhild Berg Advokatfirmaet Elden DA OSLO

Nordbø Rasmus Deloitte Advokatfirma AS OSLO

Næss Jacob Smith Advokatfirmaet Staff AS OSLO

Ree Isak Bjørlew Advokatfirma Christensen Friis-Møller Pettersson DA SANDVIKA

Riise Miran Indem Advokatfirma AS OSLO

Sarwar Afzall Advokatfirma Suleiman & Co OSLO

Shah Wahid Advokatfirmaet Meling AS STAVANGER

Slotnes Maria Skuggevik Homble Olsby advokatfirma AS OSLO

Solli Kristine Landgraff Advokatfirmaet Haavind AS OSLO

Spiteri Lavrans Tveito Deloitte Advokatfirma AS OSLO

Sroay Navjot Kaur Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Suhr Regine Aarli Rime Advokatfirma DA OSLO

Sørmo Silje Christine Advokatene Leiros & Olsen AS TROMSØ

Tashakori Omar Advokatfirmaet Molteberg Nilsen AS OSLO

Tomren Caroline Advokatfirma Christensen Friis-Møller Pettersson DA SANDVIKA

Ulriksen Ivanna Frostad Advokatfirmaet Elden DA STAVANGER

Ulriksen Kristian Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Unhjem Pernille Advokat Torstein Burkeland OSLO

Vang Synne Advokatfirmaet Jørstad AS HARSTAD

Wijngaard Sophie van den Deloitte Advokatfirma AS KRISTIANSAND S

Internadvokat

Marbet Sarah Rosmarie HELP Forsikring AS OSLO

Fullmektig hos internadvokat

Bjørndal Eva Andrea Daae Protector Forsikring ASA OSLO

Martinsson-Nygaard Tina Charlotte Gothia AS OSLO

Organisasjonsadvokat

Wærnhus Nina Kristiansen LOS juridiske avdeling OSLO

Fullmektig hos offentlig advokat

Johannessen Eirik Nordre Follo kommune SKI

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Berge Silje Den Norske Advokatforening OSLO

Rønning Oda Eriksen Arkitektenes Fagforbund OSLO

Sperre Maria de Michelis Samfunnsøkonomene OSLO

Privatpraktiserende advokater

Hambro John Christian George Advokat Christian Hambro AS OSLO

Haukebø Randi Advokatfirmaet Fari JESSHEIM

Hjertaker Rolf Bakke Laastad Stavenes Advokatfellesskap DA BERGEN

Riegels Asmund Kjell Advokatene ved Tinghuset OSLO

Thommessen Stian Kogstad Lunde & Co DA Advokatfirma MNA OSLO

GJENINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Kruger Erik Broch Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS OSLO

Internadvokat

Henie Lars Andreas Statkraft AS OSLO

Løseth Ragnhild OBOS BBL OSLO

Vinje Tora Krogsæter OBOS BBL OSLO

Offentlig ansatt advokat

Amundsen Marianne Sykehuspartner HF, avd Skøyen OSLO

Dahlgren Christian Lindvall AS Vinmonopolet OSLO

Organisasjonsadvokat

Gundersen Kenneth Strømme NITO - Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon OSLO

Fullmektig hos offentlig advokat

Iversen Thomas Forbrukerrådet OSLO

Privatpraktiserende advokater

Andreassen Sandra Mathisen Advokatfirmaet Salomon-Johansen AS OSLO

Barth-Hofstad Tom Advokatfirmaet Elden DA OSLO

Ebbesvik Bente Advokatfirmaet Kyrre ANS BERGEN

Fause Anett Beatrix Osnes Advokatfirmaet Drechsler AS TROMSØ

Hansen Jens-Kristian Advokat Jens-Kristian Hansen BODØ

Larsen Sigrid Frogner Advokatfirma Kildebo AS DRAMMEN

Lerheim Ane Kallmyr Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Mowatt Reidar Espeland Kluge Advokatfirma AS BERGEN

Olsen-Nalum Heidi Advokatkontoret Sandefjord SANDEFJORD

Taubøll Henrik Rudene Botten Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO

Tønnessen Per Ove Advokat Per Ove Tønnessen KRISTIANSAND S

MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS

Fra aktiv til pensjonist

Aas Arne Gunnar OSLO

Freuchen Jens KRISTIANSAND S

Rømmen Jan Arild LEIKANGER

Wangensteen Reidar KRISTIANSAND S

17 fullmektiger permittert

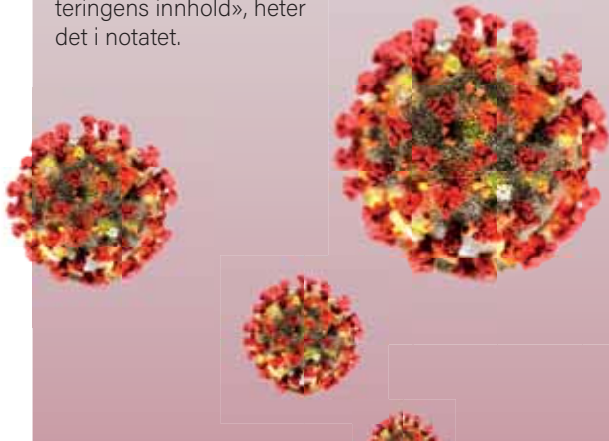
Tilsynsrådet har mottatt melding fra 17 advokatfullmektiger i Norge om at de er blitt enten helt eller delvis permittert som følge av koronapandemien, opplyser assisterende direktør Dag Eriksen.

Han vet ikke om det lave antallet kan skyldes at enkelte kan ha unnlatt å varsle Tilsynsrådet om at de er blitt permitterte, slik Tilsynsrådet krever.

– Om man ikke har varslet, vil forholdet likevel kunne komme frem i en senere søknad om advokatbevilling. Da vil vi kunne se om det finnes eventuelle opphold. Vårt inntrykk er at det er få advokatfullmektiger som er blitt permittert, sier Eriksen.

I slutten av mars la Tilsynsrådet ut et notat på sine hjemmesider til fullmektiger som permitteres. Der heter det at Tilsynsrådet skal tilskrives pr. e-post ved permittering, og at autorisasjonsforholdet da vil registreres som opphørt.

«Permitteringsperioden vil ikke bli godskrevet som praksistid ved en senere søknad om advokatbevilling. Ved delvis permittering vil praksistiden bli vurdert ut fra permitteringsinnhold», heter det i notatet.

Lyst på en mentor?

For å øke kvinneandelen i advokatbransjen oppmuntrer Advokatforeningen kvinnelige advokater om å søke om plass i foreningens mentorprogram.

Programmet er for kvinnelige advokater som ønsker å komme opp og frem. De vil få en personlig mentor – en erfaren kvinnelig partner – som de vil møte minst fire ganger over en periode på ett år. Kvinnene blir matchet med mentor ved hjelp av en såkalt personprofilkartlegging.

I tillegg arrangeres det kurs i presentasjonsteknikk, nettverksbygging, salgs- og kommunikasjonskurs, kurs i hvordan bygge karriere, samt om hvordan man skal finne en god balanse mellom arbeid og privatliv. Det koster 20.000 kroner å delta, og prisen inkluderer blant annet en utviklingsrapport fra ekstern konsulent. Påmeldingsfristen er 15. oktober. Advokatforeningen oppfordrer advokatfirmaene til å melde på kvinnelige talenter i egen virksomhet.

ANNONSE

Kindem & Co

Advokatkollegiet

Kindem & Co er et av Oslos største kontorfellesskap med 19 advokater. Våre advokater betjener de fleste rettsområder.

Vi har ledig kontorplass til

ADVOKATER

Vi kan også legge til rette for flere som ønsker å tre inn sammen.

Kindem & Co holder til i fine lokaler bak Stortinget i nyrenoverte Prinsens gate. Store fellesarealer, med blant annet terrasse, bibliotek og lunsjrom – godt faglig og sosialt miljø.

Ta kontakt med Elisabeth Sejersted Brodtkorb (tlf 40 41 32 12) eller Asle Hesla (tlf 99 46 91 38) hvis du ønsker en uforpliktende samtale eller har spørsmål.

Søknad med CV kan sendes til eb@kindemco.no og ah@kindemco.no

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 14. september. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT SIV VERONIKA MADLAND har sluttet i Repsol Norge AS i Stavanger og tiltrådt som partner i Kluge Advokatfirma AS i Stavanger.

ADVOKAT JON PETER HAALAND har sluttet i Maribel AS i Oslo og startet i Host Hoteleierendom AS i Oslo.

ADVOKAT MARI ELDØY har sluttet i Hill & Co Advokatfirma AS i Oslo og startet i Langseth Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT KRISTIN NORDLAND BRATTLI har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Oslo og startet i DNB Bank ASA i Oslo.

ADVOKAT ANNE KATHRINE FOKK har sluttet i Osloadvokatene AS i Oslo og startet i NITO - Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon i Oslo.

ADVOKAT HANNE STRAND har sluttet i Advokatfirmaet Lund & Co DA i Oslo og startet i Larvik kommune i Larvik.

ADVOKAT ANNA CAMILLA SELMAN har sluttet i Bærum kommune – Kommuneadvokaten i Sandvika og startet i Oslo kommune – Kommuneadvokaten i Oslo.

ADVOKAT TERJE BERGEM har sluttet i Eiendomsmegler 1 Midt-Norge AS i Trondheim og tiltrådt som høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI og senioradvokat i Advokatfirmaet Melø i Trondheim.

ADVOKAT HANS P. BJERKE har sluttet i Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Bjerke Lowzow von Ahnen Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT HALFDAN LOWZOW har sluttet i Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Bjerke Lowzow von Ahnen Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT ØRNULF STAALESEN har sluttet i Advokatfirmaet Staalesen AS i Stavanger og startet i ConocoPhillips Norge i Stavanger.

ADVOKAT ANDERS LAFTON BRISKODDEN har sluttet i Advokatfirma Olafsen AS i Drammen og startet i Fulford Pettersen & Co Advokatfirma AS i Drammen.

ADVOKAT SINDRE WALDERHAUG har sluttet i Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Bjerke Lowzow von Ahnen Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT ANNE GRETE MJELLELID YTREDAL har sluttet i Advokat Lene Høivang i Sandefjord og tiltrådt som partner i HBL Advokatfirma Haraldsen Bydal Lie DA i Tønsberg.

ADVOKAT ANDREAS DYPVIK har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Oslo og startet opp Advokat Andreas Dypvik i Sandvika.

ADVOKAT CARIANNE HOLSTEIN BULL har sluttet i TP Advokatfirma DA i Sandnes og startet i Rogaland fylkeskommune i Stavanger.

ADVOKAT HÅVARD HESTENES LOTHE har sluttet i HLT Advokatfirma AS i Sandane og tiltrådt som partner i Hoffmann Thinn Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT ERIK HOFFMANN-DAHL har sluttet i HLT Advokatfirma AS i Bergen og tiltrådt som partner i Hoffmann Thinn Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT ANDERS SKAGE THINN har sluttet i HLT Advokatfirma AS i Bergen og tiltrådt som partner i Hoffmann Thinn Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT MARIUS GRANA NOOSS har sluttet i BDO Advokater AS i Bergen og startet i Hoffmann Thinn Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT GABRIELLE LILLEENG ASMYHR har sluttet i i Advokatfirma Olafsen AS i Drammen og startet i 3 Norske Support AS på Slependen.

ADVOKAT CAROLINE WALLER har sluttet i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Oslo og startet i Tenden Advokatfirma ANS i Tønsberg.

ADVOKAT ERLEND AARSAND har sluttet i NITO - Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon i Oslo og startet i Tekna - Teknikk- naturvitenskapelig forening i Oslo.

ADVOKAT SIRIL VISNES har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og tiltrådt som partner i Arntzen de Besche Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT VIJOSA MAXHUNI har sluttet i Advokatfirmaet Hjort DA i Oslo og startet i Arntzen de Besche Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT KNUT BOYE har sluttet i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Oslo og startet opp Advokatfirma Knut Boye i Oslo.

ADVOKAT REIDAR LUNDE har sluttet i Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS i Oslo og startet i COWI AS i Oslo.

ADVOKAT YNGVE VON AHNEN har sluttet i Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Bjerke Lowzow von Ahnen Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT KRISTINE JOHNSEN har sluttet i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo og startet i Reflection Marine Norge AS i Laksevåg.

ADVOKAT GORM ARE GRAMMELTVEDT har sluttet i Grammeltvedt Advokatfirma AS i Oslo og startet i Advokatkollegiet Kindem & Co i Oslo.

ADVOKAT CARL CHRISTIAN THON VÅGE NORDENG har sluttet i Protector Forsikring ASA i Oslo og startet i Oslo Advokatkontor AS i Oslo.

ADVOKAT TRINE VABØ har sluttet i Kluge Advokatfirma AS i Stavanger og startet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Stavanger.

ADVOKAT KINE FUSCHE JENSSEN har sluttet i Advokatfirmaet Meling AS i Stavanger og startet i Advokatfirmaet Fusche Jenssen AS i Kongsberg.

ADVOKATFULLMEKTIG HEGE SKARNING har sluttet i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm.

ADVOKAT HELENE AASLAND har sluttet i BDO Advokater AS i Oslo og startet i Bing Hodneland Advokatselskap DA i Oslo.

ADVOKAT FREDRIK ERIKSEN har sluttet i Osloadvokatene AS i Oslo og startet i Advokatfirmaet Mejdell Jakobsen MNA på Kongsvinger.

ADVOKAT TRINE LØLAND GUNDERSEN har sluttet i Advokatfirma Trine Løland Gundersen AS i Lillesand og startet i Schmidt Advokater DA i Kristiansand.

ADVOKAT MADS MIDELFART har sluttet i Advokatfirmaet Nidaros DA i Trondheim og tiltrådt som partner i Pretor Advokat AS i Trondheim.

Bommet på prosessrisiko – felt for RGA-brudd

En advokat er ilagt irettesettelse av disiplinærutvalget i Oslo etter å ha feilbedømt prosessrisiko og gitt klienten en uriktig vurdering av reglene for sakskostnader.

TEKST: THEA N. DAHL

Klager, som hyret advokaten til rådgivning og prosessoppdrag i et byggeprosjekt, hevder at advokaten ikke opplyste om prosessrisiko. Ifølge klager er også advokatens salærkrav for høyt sammenliknet med oppdraget og arbeidet som er utført.

Advokaten mener klager selv var en sterk pådriver for å ta saken til retten, og hevder regler for god advokatskikk (RGA) ikke fastslår en «uttrykkelige frarådingsplikt for advokaten».

«FEILBEDØMMELSE»

Ifølge utvalget fremgår det «klart av sakens dokumenter at advokaten i høy grad feilbedømte prosessrisikoen; saken ble tapt med omkostninger i tingretten.»

Utvalget presiserer at en feilbedømmelse i seg selv ikke er nok til å bli

felt for brudd på RGA. Derimot plikter advokaten å gi råd til klienten etter punkt 3.1.2.

I stedet for å komme med en «ordentlig vurdering av prosessrisiko», kom advokaten med «uttalelser som har vært lite objektive», heter det i avgjørelsen. I eposter til klienten skrev advokaten blant annet «Jeg kan ikke helt huske sist jeg gledet meg slik til en rettsak» og «Stevningen ble knallbra, om jeg får si det selv, og jeg gleder meg til fortsettelsen her».

TO BRUDD PÅ EN REGEL

I vurderingen av epostene skriver utvalget at «det kan ikke sees at ovennevnte uttalelser på noe sted balanseres av en nøktern vurdering av prosessrisiko, som burde fremstått som ganske betydelig (...)»

Videre kan man lese: «Noen få enkelt-

utsagn indikerer prosessrisiko, men det foreligger ingen skriftlig utredning eller vurdering. Advokaten hevder riktignok at han har gitt slik vurdering muntlig, men det finnes ingen spor av dette i sakens dokumenter (...)» Dermed felles advokaten for brudd på RGA punkt 3.1.2.

Advokaten felles også for brudd på samme punkt etter å ha gitt klienten «en uriktig og for optimistisk vurdering av reglene om sakskostnader (...)».

HØYT SALÆR

Disiplinærutvalget konkluderer samtidig med at advokaten har overtrådt RGA punkt 3.1.5 da omkostningene ble uforholdsmessig høye.

Advokaten fakturerte fortløpende under saken, men unnlot å varsle klienten da den høyeste regningen, på 721.402,96 kroner, ble sendt etter hovedforhandling. Salærkravet for øvrig har blitt behandlet av domstolen.

Advokaten var også innklaget for brudd på en rekke andre punkter, men ble frifunnet for disse. •

EVENTYRLYSTNE JURISTER TRIVES I NORD

– Når man skal bo og leve her, er det greit å ha litt interesse for de tingene som Nord-Norge har å by på, sier advokatene Elise og Daniel Riibe-Stokland. Det foregår et generasjonsskifte i advokatbransjen i området, og storslagen natur gjør rekrutteringen enklere, forteller de.

TEKST: GEORG MATHISEN OG NINA SCHMIDT

I nærmere fem år har advokatparet Elise og Daniel Riibe-Stokland jobbet sammen i advokatfirmaet Wold, som holder til på bryggekanalen på Sortland i Vesterålen. Men snart er det slutt.

– Elise skal snart over i ny jobb ved et annet kontor. Å jobbe sammen har utelukkende vært en kjempefordel for oss. Det praktiske med barna og barnehagen går mye enklere, og om det er noe som må avklares i løpet av en arbeidsdag, kan vi ta ting i lunsjen. Og så ser man jo hverandre litt mer, sier Daniel Riibe-Stokland.

Fritiden bruker de mye til turer og friluftsliv.

– Vi bor sånn til at vi kan gå rett ut i marka eller skiløypa fra huset vårt. Og så har vi et familiested i Henningsvær som vi bruker ganske mye. Der er det fjell og hav og flotte tur-områder, og kafeer og restauranter. Det er en liten og hyggelig plass som er blitt veldig populær blant turister den senere tid, forteller Daniel Riibe-Stokland.

– Sortlands næringsliv er i utvikling, og har et fint juristmiljø, også blant unge. Så lenge man har nærhet til domstolene, som vi har i dag, er alle juristyrkene populære. Det er ganske enkelt å rekruttere folk til stillinger. Mange unge og eventyrlystne folk søker. Men den muligheten vil forsvinne, dersom vi ikke får beholde domstolen, sier han.

Det pågår et lite generasjonsskifte i juristmiljøet i området, forteller han.

– Det er en del av de eldre som gir seg, så det blir ledige markedsandeler, og mange unge kommer til.

– Hva har koronasituasjonen betydd for kontoret deres?

– For første gang har man sett at selv som jurist sitter man ikke trygt. Kanskje vi har hatt litt godt av å jekke oss ned, noen og enhver. Jeg tror mange setter mer pris på hverdagen enn vi gjorde før. Vi har sett at man er ekstra sårbar og at det trengs tiltak hvis noen av oss blir satt ut på noen måte, sier Elise.

– Vi slapp billig unna, sier Daniel.

– Hva er mer komplisert med å være advokat i dag sammenlignet med da dere begynte i yrket?

– Jeg har ikke så mange års erfaring på baken, men klientene er blitt mer rettighetsstyrte. Det er så lett for folk flest å få tilgang på rettighetene sine og nyttiggjøre seg dem. De er mye mer kritiske til advokatene enn de var før. Det er bra, for det skjerper advokatene, sier Elise.

– Vi er ikke de mest erfarne, vi var ferdige på jussen i 2013 og begynte å jobbe samtidig. Men digitalisering og sosiale medier har jo bare skutt fart. Hvis det er én ting jeg ser, så er det at klientene i løpet av disse årene har høynet sine forventninger til hvor tilgjengelig man skal være. De forventer at alle henvendelser skal besvares nærmest umiddelbart, sier Daniel.

”
Klientene er blitt mer rettighetsstyrte. Det er så lett for folk flest å få tilgang på rettighetene sine og nyttiggjøre seg dem. De er mye mer kritiske til advokatene enn de var før.

– Er det utviklingstrekk i advokatyrket som dere er kritiske til?

– De store forskjellene i salær mellom de større byene og distriktene. Vi ser ofte det i saker hvor vi møter advokater fra større byer. Det blir stor forskjell på salærkravene, uten at de har ytt mer juridisk bistand. Vi har eksempler på saker hvor det er forskjeller på 100.000 til 150.000 kroner, og det er ganske mye når det er snakk om private parter. Vi tilbyr jo akkurat like god juridisk bistand, sier Elise.

– Mitt inntrykk er at det har vært slik ganske lenge. Vi har litt vanskelig for å se at innholdet i den juridiske bistanden som gis skal være så mye bedre, sier Daniel.

– Og trekk dere synes er positive?

– At folk flest er blitt mer opptatt av og oppmerksomme på rettighetene sine. Det gjør også at behovet for juridisk bistand øker, fordi folk er mer spørrende. De ønsker å få vurderinger på om de har rett og kan kreve rett. Det er positivt for folk flest, sier Elise.

– Enig, jeg tror det skjerper advokatene litt at klientene kommer etter at de har googlet og funnet en del gode svar og ledetråder selv. Folk er blitt mer opplyst, sier Daniel.

– Hva skulle dere ønske dere visste om advokatbransjen da dere studerte?

– Hvor artig det er. Jeg syntes studiet var kjempekjedelig. Det er veldig teoretisk med lite praktisk tilnærming. Da jeg kom ut og fikk lov til å jobbe, så jeg hvor artig det var å gå inn i de konkrete problemstillingene, sier Elise.

– Det er mye man har fått litt i fleisen fra man gikk fra studiebenken og over til å praktisere. Man lærer veldig lite om bevisføring og prosessuelle ting, hvordan praktiseres det og hvordan klarer man å sannsynliggjøre det faktumet man på studiet bare fikk servert i fanget og måtte legge til grunn. Det er ofte der saken står og der striden står, ikke nødvendigvis det juridiske, sier Daniel.

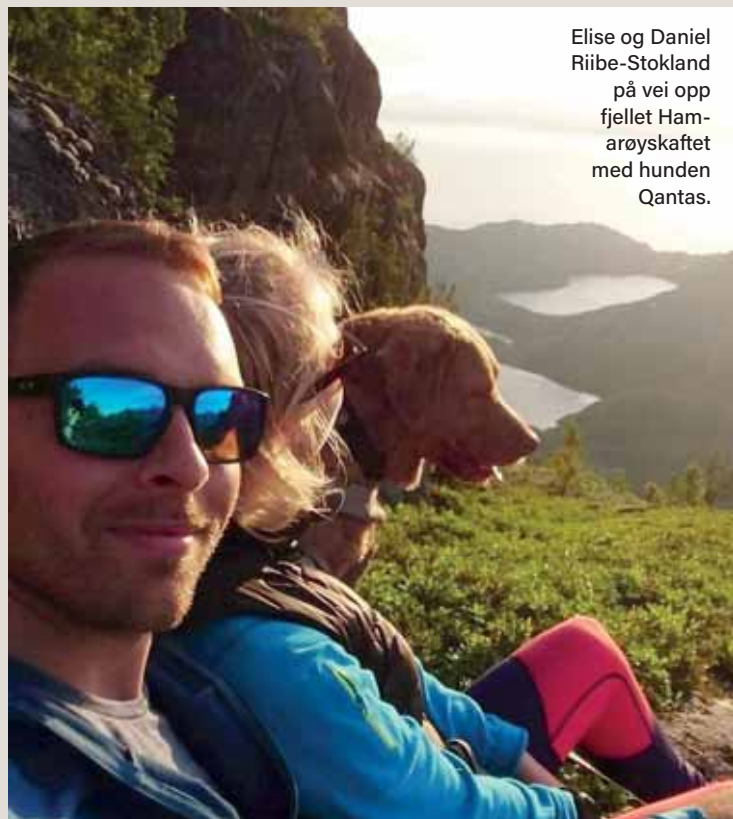
– Og også det å kunne klare å gjøre ting lønnsomt. På studiet snakkes det lite om fakturering og rettshjelp, og skulle få inn pengene for det man gjør, som ofte er en stor jobb. Det er jo ikke noe professorene trenger å tenke på, men faktisk går det veldig mye tid til å søke om rettshjelp og fakturering, sier Daniel.

– Hvilken advokat ville dere helst invitere på middag, og hva ville dere servert?

– Oddmund Enoksen hos Advokatene Enoksen & Steiro på Sortland. Vi arbeider innenfor ulike rettsområder, men jeg anser Oddmund som en dyktig jurist som jeg kunne lært mye av. Jeg ville servert skrei fra Vesterålen i utradisjonell drakt – ovnsbakt med søtpotetmos og soyasmør til, sier Elise.

– Jeg kan slutte meg til menyen. Men jeg ville ha invitert Geir Lippestad. Hans bok har jeg faktisk lest. Han har opplevd mye og har mange interessante tanker om menneskesyn. Så han kunne jeg godt tenke meg å ta en middag med, sier Daniel. •

På tur med utsyn til Henningsvær i Lofoten.

Elise og Daniel Riibe-Stokland på vei opp fjellet Ham-arøyskafet med hunden Qantas.

På strandtur med familiehunden Qantas.

NAVN: Elise Riibe-Stokland (31) og Daniel Riibe-Stokland (32)

STILLING: Advokater i Advokatfirmaet Wold

SPESIALITET: Elise: Mye familierett. Daniel: Familierett, arbeidsrett og utlendingsrett

SKREV MASTEROPPGAVE OM: Elise: Advokaters taushetssplikt og forholdet til rapporteringsplikten etter hvitvaskingsloven. Daniel: Hjemmelskravet for preaktive politimetoder

BARN: Datter på 4 år og gutt på 1 år.

BOSTED: Sortland.

OPPRINNELIG FRA: Elise kommer fra Narvik, Daniel fra Hadsel kommune i Vesterålen

– Avsindig morsom

Selmer-partner Mads Fuglesang gidder knapt å bruke tid på underholdning han ikke lærer noe nytt av. Samtidig er det én foreslåing han anbefaler alle advokater å få med seg.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

HVEM: Mads Fuglesang
TITTEL: Partner
ARBEIDSTED: Selmer
ALDER: 43
SIVIL STATUS: Gift, tre barn
SPESIALISERING: Entreprenørrett og tvisteløsning

– Som en enkel fyr fra Drammen har jeg jo vært gjennom en klassereise hit til Tjuvholmen med Pushwagner og Astrup Fearnley, åpner Mads Fuglesang med en spøk når Advokatbladet spør om kulturelle preferanser.

At moren hans er brennende engasjert i museer og har presset han innom det meste, har ikke inspirert ham til å ta initiativ til å få med seg mye av det som skjer innenfor kulturlivet i Oslo – særlig ikke med tre barn, hund og alt det som følger med der. Men bøker. Bøker liker Fuglesang.

– Å lese har jeg alltid vært glad i. Det er gjerne litt krevende å lese når man er ferdig med en jobb som dette her, men likevel har jeg gjerne to til tre bøker som jeg leser parallelt, sier han.

– Jeg liker språk, og på barneskolen hadde jeg konkurranse med naboen om å skrive lengst stil. Jeg fikk beskjed av læreren om å tøyte fantasien. Men det er noe med roen gode bøker gir – det å bruke et medium som ikke består av skjerm, samtidig som man får brukt fantasien. Det synes jeg er fantastisk.

Etter at han ble pappa, har Fuglesang blitt veldig følsom for fortellinger om familiære relasjoner.

– Boken «The Road» av Cormac McCarthy gjorde veldig inntrykk. Den handler om far og sønn som prøver å overleve etter at en eller annen ulykke har utslettet det meste av verden. Fraværet av dialog, sterke skildringer og en ubønnhørlig negativ utvikling gjør det til veldig interessant, men trist, lesning.

– Kan du anbefale en aktuell kulturopplevelse som våre lesere bør få med seg?

– Så aktuell er den kanskje ikke, men det er en forestilling jeg har sett fire ganger, henholdsvis en gang i New York og tre ganger i Oslo, som jeg mener alle burde få med seg hvis de får sjansen. Jeg snakker selvsagt om «The Book of Mormon». Den er avsindig morsom. Og – du får en bok på kjøpet!

– Hva gjør sterkest inntrykk på deg – bildekunst, musikk, litteratur, film eller teater?

– Ikke helt overraskende, men det tror jeg nok er bøker. Jeg er akkurat ferdig med Haruki Murakamis «Dragnet på kommandanten». Den har drøye åtte hundre sider, men skulle jeg ha oppsummert den, ville det kun tatt meg fire linjer. Det er nesten ingenting som skjer, men den har utrolig mange sideveier som er veldig artig skrevet. Ikke ulikt «Don Quijote». Det blir jeg, merkelig nok, engasjert av.

– Det finnes to typer folk når det gjelder bøker. De som trenger ro for å lese, og de som får ro ved å lese. Jeg tilhører heldigvis den siste gruppen. Teater er også generelt sterkt. Det er ikke så mange ganger man blir bergtatt kanskje, men når man først blir det, er det veldig nært på en scene.

– Hører du på podkast, og kan du i så fall anbefale en?

– Jeg hører på tre stykker. «The Daily» hører jeg på nesten hver dag. Og så hører

jeg på Vinmonopolets podkast. Den synes jeg er fantastisk, og den kan jeg anbefale. Man både lærer mye samtidig som den er ganske morsom. Den tredje er «Hardcore History» med Dan Carlin. Jeg har litt problemer med å bruke tiden min på noe som jeg egentlig ikke lærer noe nytt av.

– Hva er din favoritt-serie(r) på TV / streaming for tiden?

– Det er kanskje litt kjedelig, men favoritten er nok «Game of Thrones». Skal jeg prøve å være litt mer spesiell, synes jeg både «True Detective» og « Fargo » er kule. Siden jeg er vokst opp på 80-tallet, må jeg også nevne «Stranger Things». Jeg burde selvfølgelig nevnt at «Cinema paradiso» er favorittfilmen min, for å plassere meg godt inn i de riktige kulturelle kretser, men «Starship Troopers» er jo tross alt mye mer gripende.

– Hva slags forhold har du til true crime?

– Jeg har hørt podkastene om Order-drapet, Sannheten om Scandinavian star-ulykken og «Purk eller skurk» om Eirik Jensen. Jeg kan ikke si at jeg har en veldig forkjærlighet for true crime. Kanskje er det fordi jeg ikke lærer så veldig mye nytt av det? Og det er jo så 2019.

– Hvem vil du utfordre til neste advokat ut?

– Svensson Nøkleby-partner Kine Yngsdal Nystrøm fra Drammen. Hun er en tidligere kollega av broren min, og jeg er evig takknemlig for at hun hjalp meg å velge en skinnjakke til kona for noen år siden. Nå vil jeg gjerne se om hun kan fortelle mer om de store kulturopplevelser og arkitektur Drammen har å by på.

Kjemper om å forsvare Norge

Norske røtter og en sterk tradisjon for voldgift er blant grunnene til at Wikborg Rein sammen med en rekke internasjonale konkurrenter har meldt sin interesse for å forsvare Norge i ICSID-domstolen.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Det forteller firmaets managing partner, Geir Sviggum (bildet).

For første gang er Norge stevnet i ICSID-domstolen, Verdensbankens internasjonale voldgiftsdomstol, etter at et latvisk rederi krever erstatning for tap og krenkede investorrettigheter i forbindelse med at de ble nektet å fiske snøkrabbe utenfor Svalbard.

Nylig publiserte Dagens Næringsliv en oversikt over advokatfirmaene som har levert tilbud i saken. Der står Wikborg Rein som eneste norske advokatfirma, i selskap med firmaer som New York-baserte firmaene Hughes, Hubbard & Reed og Curtis, Mallet-Prevost, Colt & Mosle. Hele ni amerikanske firmaer har tatt kontakt med Utenriksdepartementet, samt advokatkontorer i Paris, London, Vilnius og Moskva. Totalt har sytten firmaer meldt sin interesse.

– La meg understreke at vi ikke har et oppdrag i denne saken. Vi noterer imidlertid at Dagens Næringsliv har publisert en liste over de advokatfirmaene som har vist interesse for å bistå Utenriksdepartementet i hele eller deler av det aktuelle sakskomplekset, og at Wikborg Rein nevnes i denne sammenheng, presiserer Geir Sviggum overfor Advokatbladet.

Bakgrunnen for at Wikborg Rein viste interesse for saken er ifølge ham dels relasjonell, og dels basert på en konkret vurdering av det aktuelle sakskomplekset.

– Det er offentlig informasjon at Wikborg Rein har en rammeavtale med Utenriksdepartementet og at vi har samarbeidet med departementet nasjonalt og internasjonalt i mange år, opplyser Sviggum, og understreker at Wikborg Rein de senere årene bygget opp en stor praksis innen internasjonal tvisteløsning.

– Vi bistod ukrainske Naftogaz i den største kjente voldgiftssaken som noensinne er avholdt mot russiske Gazprom, og rangeres av Global Arbitration Review som et av kun to nordiske firma blant verdens hundre ledende voldgiftsaktører. I tillegg har vi omfattende bransjeerfaring innen fiskeri og maritim sektor. Dette, kombinert med norske røtter og arbeidsmetodikk, gjør det naturlig for oss å melde interesse for et spennende sakskompleks som dette, påpeker Sviggum.

50 år siden

ERSTATNING TIL OFRE FOR VOLDSFORBRYTELSE

Representantskapsmøtet, Oslo, 1970

Vi har gjennom årene sett en del stygge tilfelle hvor voldsforbrytelser har etterlatt ofre som samfunnet ikke tar seg tilstrekkelig av. Særlig slående er dette hvis vedkommende er blitt invalid eller har mistet livet under forsøk på å avverge en forbrytelse.

Vi har (...) ment at det er grunn til å se nærmere spesielt på situasjonen for ofre for voldsforbrytelser.

I England er det innført en ordning: Det er opprettet et fond som kan gi bidrag og erstatninger etter visse retningslinjer. Fondet skaffes til veie ved bevilgning fra det offentlige.

Vi har opprettet et utvalg med høyesterettsadvokat Signe Marie Stray Ryssdal som formann til å se på dette spørsmål.

Norsk Advokatblad, nr. 6, 1970

ADVOKATFORENINGENS MØTEROM

Foreningen har nå fått innredet et stort og pent møterom i Kirkegt. 26, IV. Etasje. I tilslutning til møterommet er det innredet garderobe og toalett. I møterommet er god plass til 14 personer rundt konferansebordet. Det være anledning for medlemmer som ønsker å benytte rommet til møter e.l. å få leie dette til en rimelig pris. Henvendelse skjer i tilfelle til sekretariatet.

Norsk Advokatblad, nr. 7, 1970

Bildet viser møterommet i Kirkegt. 26 med et forværelse. Norsk Advokatblad nr. 7 i 1970 var for øvrig den første utgaven av bladet som hadde et foto på forsiden.

ANNONSE

Gravstell som endel av arveoppgjøret

Vi tilbyr følgende tjenester

- Legater for stell og vedlikehold
- Vår-, sommer-, og høststell
- Krans og lys på gravstedet
- Vedlikehold av gravsted
- Administrasjon av festeavgift mm.

Gravstellerne forvalter og administrerer alle typer legater

Alle våre kunder får bilde etter ved hvert besøk

Ring
64 80 99 00

gravstellerne
www.gravstellerne.no

Advokatforeningshøder	↓	Politi på engelsk	Bakst	Elv Like	↓	Fengselsperm Dyrke	↓
→							
Akadem. grad							
Evnerik				Tre			
→				Mannsnavn			
Rotfrukt		Tall			Svell	→	
Porsjonnert		I særklasse					
→						Be- høves	
Dansk krydder						§	
Marshal i «Kruttrøyk» og skuesp.		↓		Om- vendt plagg			
→						Pave- navn	
Kjøttmat				Rutsje			
Julesangdikt				Moret seg			
→							
Keiser					Pluss		

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **14.september**.

Vinneren av kryssordet i nr. 5 / 2020 var
Ove Andersen, Arendal.

VI GRATULERER!

Løsningsordet var **KORONALOVEN**.

ANNONSE

VELETABLERT ADVOKATPRAKSIS

Overdras og/eller kontorfellesskap
Unik beliggenhet - Bærum/Oslo vest
Utviklingsmuligheter.
Plass til 1 eller 2 til.

KONTAKT:
92 41 40 89
pmortve@broadpark.no

Annonseinformasjon

27000 lesere
(TNS Gallup 2019)

Annonsestørrelser	Priser
1/1 side 216x286	20.800 kr
1/2 side 176x123	15.550 kr
1/4 side 176x58/116x83	10.250 kr
1/6 side 56x23/116x58	6.025 kr

Se vår MEDIEFOLDER på
advokatbladet.no/annonser

Kontakt vår annonsesælger
Salgsfabrikken AS
Jernbanevegen 13, 2260 Kirkenær

Pia Himberg
Mobil 919 03 697
pia@salgsfabrikken.no

advokatjobb.no

en tjeneste fra Advokatforeningen

ANNONSE

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte translatører
gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30,
post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translatørservice as

Oversettelse for næringslivet og offentlig sektor siden 1979
Bred erfaring og kompetanse
Kontakt oss på tlf. 810 33 333
eller post@translator.no

Sosiale medier

Tidligere JussBuss-leder Tonje Lilaas Larsen var kritisk til hvordan advokater ble illustrert i ulike rapporter.

God stemning «behind the scenes” da Hjort inviterte til webinar om arbeidsgivers håndtering av varsler med Kristin Veierød, Pål Sverre Hernæs, Einar Engh, og Kristian Brandt.

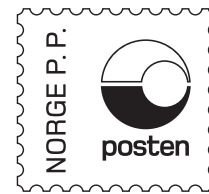
Den Bergens-bosatte nye El-den-advokaten Maria Hessen Jacobsen så positivt på det å måtte ha på seg munnbind på reise.

Kluges senioradvokat Ove Vanebo delte sine matvaner på Facebook.

Da strafferettsadvokat Brynjar Meling skulle laste opp nytt profilbilde til Facebook fikk også kulturminister og selfiekonge Abid Raja være med på moroa.

Avsender:
Den norske Advokatforening
Kr. Augustsgt. 9
0164 OSLO

Nå slipper du å
legge deg oppi
dine ansattes
mobilbruk

Nyhet! **Flyt** for bedrifter.

Mobilabonnementet Flyt tilpasser seg automatisk databruken til hver enkelt ansatt. Bruker noen mer enn inkludert datamengde en måned, får de automatisk påfyll til en fast lav pris. Ubrukt data blir med til neste måned. Med Flyt får bedriften forutsigbare kostnader og fornøyde ansatte. Det gir god flyt i arbeidshverdagen.

Den Norske Advokatforening har tegnet en avtale med Telenor som gjør at du som medlem får spesielt gode betingelser. Kontakt oss i dag på tlf 09000.